

Magyar világi ponyvairodalom 1700–1820

I. Lírai dalok és versek

Forráskiadás

RETEXTUM

A reciti kiadó *ReTextum* című könyvsorozata szövegeket közöl. A szerkesztőség és a sorozatszerkesztők koncepciója szerint egy adott szöveg kritikai igényű újra- vagy első közlése nem egy elvárt lépést jelent az ideálisnak feltételezett szövegállapot felé, mivel azt gondoljuk, hogy nincs egy ideális szövegállapot. A sorozatban megjelenő szövegek is csupán szövegváltozatok. Szándékaink szerint egy adott pillanat szakmai kritériumai alapján a legjobbak.

Magyar világi ponyvairodalom
1700–1820

I. Lírai dalok és versek

ReTextum · 8

sorozatszerkesztő

HEGEDÜS BÉLA

alapító sorozatszerkesztő

LABÁDI GERGELY

Vajon miért van szükség a vegyes minőség ellenére a régi, XVIII–XIX. századi ponyvaszövegek mai, összegyűjtött kiadására? E művek többsége ma csak az eredeti forrásokon elérhető, pedig stílus- és művelődéstörténeti jelentőségük vitathatatlan, s néha a magyar közköltészet kiemelkedő teljesítményei közé sorolhatók.

A négy kötetre tervezett sorozat első darabja a lírai műfajokból válogat, azon belül is a szerelmi és a keserves (bujdosó, panaszdal stb.) versekből-dalokból. A Régi magyar költők tára XVIII. századi sorozatában a szerelmi kötetek csak évekkel később következnek, s ezek elkészültéig is fontosnak látom, hogy a kutatók könnyen hozzáférhessenek néhány fontos, ponyván terjedő szöveghez. Köteteink ezért az egyetemi irodalom- és néprajzkutatásnak egyaránt jól használható segédletei lehetnek.

A *reciti kiadó* ReTextum című könyvsorozata szövegeket közöl. A szerkesztőség és a sorozatszerkesztők koncepciója szerint egy adott szöveg kritikai igényű újra- vagy első közlése nem egy elvárt lépést jelent az ideálisnak feltételezett szövegállapot felé, mivel azt gondoljuk, hogy nincs egy ideális szövegállapot. A sorozatban megjelenő szövegek is csupán szövegváltozatok. Szándékaink szerint egy adott pillanat szakmai kritériumai alapján a legjobbak.

Magyar világi ponyvairodalom 1700–1820

I. Lírai dalok és versek

Sajtó alá rendezte
CSÖRSZ RUMEN ISTVÁN

· r · e · c · i · t · i ·

Budapest
2018

A kiadvány a Nemzeti Kulturális Alap
támogatásával készült

Kritikai kiadások pályázata 203132/00087

A sajtó alá rendezés munkálatait
az MTA Bolyai János ösztöndíja támogatta

lektorálta
KÜLLŐS IMOLA

Könyvünk a Creative Commons *Nevezd meg! – Ne add el! – Így add tovább! 2.5 Magyarország Licenc* (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/hu/>) feltételei szerint szabadon másolható, idézhető, sokszorosítható.

A köteteink honlapunkról letölthetők. Éljen jogaival!

HU ISSN 2064-728X
ISBN 978-615-5478-49-9

Kiadja a *reciti*,
az MTA BTK Irodalomtudományi Intézetének
tartalomszolgáltató portálja ► www.reciti.hu
Tördelés, borító: Szilágyi N. Zsuzsa
Nyomda és kötészet: Kódex Könyvgyártó Kft.

Tartalom

Előszó	7
Szövegek	17
I. Szerelmi költészet	19
II. Keservek, panaszdalok	168
Jegyzetek	211
Mutatók	259
Szómagyarázatok	261
Forrásjegyzék	267
Bibliográfia	271
Kezdősormutató	275
Címmutató	281
Nótajelzések mutatója	282

Előszó

A ponyvakultúra fontosságáról

A rendhagyó szöveggyűjtemény-sorozat célja, hogy az 1820 előtti magyar világi ponyvakiadványokat beemelve az újabb közköltészeti és történeti poétikai szakirodalomba. Az olvasóközönség korábban főként Pogány Péter és Stoll Béla nagy ívű kutatásai nyomán kapott ízelítőt a ponyvák művelődéstörténeti szerepéről, kultúra-közvetítő és árucikk jellegéről. Pogány Péter két monográfiával adózott a kérdésnek (1959, 1978), egy máig hiánypótló 1848–49-es szövegválogatást is összeállított (1983), Stoll Béla pedig a régi magyar versek kritikai kiadásaiban, különösen a jegyzetekben adott közre számos ponyvaszöveget (különösen: RMKT XVII/3 és RMKT XVII/14). A budapesti közgyűjtemények világi ponyvaanyagát, különösen a váci nyomda termékeit így ma már áttekinthetőbben vizsgálhatjuk. A korabeli *vallásos ponyvakultúráról* Tüskés Gábor és Knapp Éva (2002), a későbbiekéről Lengyel Ágnes, Limbacher Gábor és Tüskés Anna publikáltak tanulmányokat, a *kalendáriumi irodalomról* pedig új monográfiák születtek Dukkon Ágnes (2003) és Mikos Éva (2010) tollából. A világi ponyvakutatás viszont napjainkra sajnos gyakran kívül került a szakma érdeklődésén. Kivételt jelentenek Küllös Imola (2004) és Tóth Arnold (2015) kutatásai,

amelyek a *nyomtatott vőfélykönyvek* hatását vizsgálják a XIX–XX. századi paraszti kéziratokra, illetve Domokos Mariann, Chikány Judit és más történeti folkloristák szaktanulmányai, elsősorban a mesekutatás témaköréből. Az elemzéseken túl mindazonáltal maguk a ponyvaszövegek jóformán teljesen kívül esnek a tudomány érdeklődésén. Ideje tehát, hogy önálló forráskiadások tárják a közönség elé.

A ponyván terjesztett *magyar világi szövegeket* tudomásunk szerint elsőként Jankovich Miklós gyűjtötte, konkrét ponyvafüzetek és másolatok útján is. Örökségét részben Erdélyi János, de főleg Thaly Kálmán antológiái aknázták ki. Hosszabb kihagyás után Stoll Béla és Varga Imre adott közre anyagukból a *Régi Magyar Költők Tára* XVII. századi köteteiben (3, 9–11, 14.), majd Küllös Imola és jómagam e sorozat XVIII. századi közköltészeti antológiáiban (4, 8, 14–15), illetve Szabó T. Attila néhány forrásközlő cikkben és a *Haja haja virágom* című antológiában. Ezzel együtt erős túlzás lenne azt állítani, hogy a mai kutatók által vizsgált irodalomtörténeti szövegkorpuszban jelentős számú ponyvai alkotás szerepelne. Ami mégis bekerült e halmazba, arról kevéssé tudatosul, hogy egyúttal e sajátos kiadványtípusról is elárul valamit.

A ponyvák szerepe a közköltészeti hagyományban

A népszerű nyomtatványok nem alkottak egységes csoportot, oly sokféle értéket és kiadói szempontot érvényesítettek. A ponyva-irodalom *átmeneti réteget* képvisel a XVIII. századi közköltészetben: bizonyos műfajok, amelyek a kéziratosságban ekkor virágzásnak indulnak, e nyomtatványokról teljesen hiányoznak, ugyanakkor akadnak olyanok, amelyek jellemzően ponyván terjedtek (vőfélyrigmusok, verses találós kérdések). Mivel a valóságos ponyva valamiképp része maradt az egyházi irodalomnak, a magán- és közösségi áhítatnak, használata is dokumentálhatóbb, hiszen már a kiadás pillanatában tervezhetőbb volt. A példányok fennmaradására ugyancsak jobb eséllyel számíthatunk, hiszen alkalmanként még az egyházi könyvtárakban is megőrizték azokat.

A világi füzetek máshova indultak ugyanazon vásári sátorból: ha vevőkörük azonos volt is, de másra használták őket, noha éppoly tömegesen. Íratlan szerkesztési, ízlésbeli szabályaik egyrészt a kéziratosságban bevált módszereket követték, másrészt önmaguk is modellként szolgáltak, s a nyomtatott betű tekintélyével avatkoztak be a kéziratosság hagyományrendszerbe. Nem ritkák a kéziratosságban visszhangtalan, így a nyomtatott médium „fogságában” maradt versek sem; sikertelenségüknek többféle stílárius vagy a terjesztést érintő oka lehetett. Sok terjengős, egyedi szöveget vagy éppen rosszul összefércelt alkotást ismerünk, amelyek mintegy negatív védjegyei lettek a ponyvakultúrának, ám jóval több olyan versről tudunk, amelyek nyelvi megformálása is értékes, hatásuk pedig széles körű mind az irodalomban, mind a népköltészetben.

A ponyván kiadott verseket tehát egy kiadási-üzleti szempontok nyomán kiválogatott rétegnek tekinthetjük, amely magán viseli a korizlést, s nyomtatott médiuma miatt lehetőséget kapott arra, hogy akár a „magas” irodalom olvasóihoz is eljusson. Egyszerre volt árucikk és a közköltészeti variálódás részese, s mindig közérdeklődésre tartott számot – ami pedig nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket, kikerült a körforgásból, nem jelent meg többé (erre bőven akadnak példák kötetünkben is). A tematikai öncenzúra azonban kevésbé működött a stílus tekintetében, amint azt több szöveg amorf nyelvi-metrikai kivitelezése tanúsítja. Sokszor felmerül a gyanú, hogy némely verset csak vegyes minőségű kéziratot hordozóról ismert a kiadó, s önhibáján túl nem a legépebb formában adta közre. Gyakoriak a szótagszám-hibák, a verstani, sőt a szintaktikai döccenők is, ez utóbbiak a rokokó udvarló költészet emlékeit elég zavarossá tehetik, hiszen például *szívem* helyett *szíved* állhat.

A kora újkori magyarországi ponyvakiadás némiképp eltér a nyugat-európai populáris nyomtatványok újdonságokra, aktualitásokra kihegyezett kiadási stratégiájától: meglepően sok régebbi szöveget jelentettek meg füzetes formátumban. A hazai ponyvarepertoár legfőbb sajátossága emiatt a közköltészeti hagyományban játszott, *egyidejűleg konzerváló és frissítő, (re)kanonizáló szerep*. A ponyván kiadott világi versek között a XVIII. század végén, sőt néha még a XIX. század elején is bőven akadnak XVII. száza-

di eredetűek, amelyek spontán divatját a kéziratokban ekkor már nem (vagy csak a periferikusabb vidékeken, pl. Nyitra vármegye, Székelyföld) lehet adatolni. Ez az „értékmentés” hozzájárult ahhoz, hogy e régies szövegcsaládok a szélesedő alfabetizáció segítségével a XIX. századra eljussanak a paraszti folklórba, ami még tovább hosszabbította ismertségüket és variálódásukat (*A kánai menyegző*, *Kádár István históriája* stb.). Pogány Péter értékes adatokat gyűjtött e kiadványok korabeli recepciójához; a *ponyva* kifejezés máig ható pejoratív felhangja szintén ekkortól jellemző. A gúnynév (amit ők még kevésbé használtak, inkább a *pótrás história* stb. kifejezéssel találkozunk) arra utal, hogy az efféle alantas, világi szövegeket sátor nélkül, azaz hivatalos engedély híján, földre terített ponyváról árusították.

A XVIII. század végi tudós literátorok körében egyaránt találunk példát a ponyvák megbélyegzésére, illetve tudatos gyűjtésükre (Jankovich Miklós, Aranka György), sőt e szövegek integrálására a nemzeti irodalomba. Ez utóbbi program a reformkorban is nyomon követhető (Kultsár István, Erdélyi János), sőt voltaképp ide sorolhatjuk Arany János *Toldiját* is, hiszen a költő Ilosvai históriáját a XIX. században is közkezen forgó ponyváról ismerte! Már a pályázati kiírás jellegzetesen ponyvahősök megverselésére buzdított, Arany pedig több más jellegzetes ponyvaballadát és dalszöveget idéz a *Dalgyűjteményben* is (1874).

A ponyva-szöveggyűjtemények sorozatáról

Vajon miért van szükség a vegyes minőség ellenére a szövegek mai, összegyűjtött kiadására? Mindenekelőtt azért, mert hiába olvasták-énekelték őket hajdan tömeges léptékben, e versek és prózai művek többsége ma csak az eredeti forrásokon elérhető, pedig stílus- és művelődéstörténeti jelentőségük vitathatatlan, s néha a magyar közköltészet kiemelkedő teljesítményei közé sorolhatók. Köteteink ezért az egyetemi irodalom- és néprajzoktatásnak egyaránt jól használható segédletei lehetnek.

A sorozatot négy kötetre tervezem, de a későbbiekben bővíthető akár új témakörökkel, akár a következő időszak hasonló kiadványaiból készülő válogatásokkal. A szöveggyűjteményeket a szo-

S Z Í V R E H A T Ó
D A L L O K.

E L S Ő.

Mindeneknek Alkotója, Tekénts meg.

M Á S Ö D I K.

Halavány Hóld bús világa, Légy kőn.

H A R M A D I K.

Elzembe jutsz, és a' gyenge érzés.

N E G Y E D I K.

Hóld melly szépen világítsz le, A' tsik.

Nyomtatott 1818-dik Esztendőben.

ros értelemben vett ponyvák anyagából állítottam össze, ugyanis 1800 előtt a kalendáriumok versközlései még messze elmaradnak a ponyvák mögött, jöllehet a XIX. században már felsorakoznak melléjük, mintegy átveszik szerepkörük egy részét.

A mostani, első kötet a lírai dalok és versek műfajaiból válogat, azon belül is a szerelmi és a keserves (bujdosó, panaszdal stb.) versekből-dalokból. Azért is vettem ezeket előbbre, mint a vegyes műfajú, szintén gazdag repertoárt, mivel az RMKT XVIII. századi sorozatában ez utóbbiak zöme már megjelent kritikai kiadásban, míg a szerelmi kötetek csak évekkel később következnek – anyaguk szinte beláthatatlanul bőséges –, s ezek elkészültéig is fontosnak látom, hogy a kutatók könnyen hozzáférhessenek néhány fontos, ponyván terjedő szöveghez. Ne feledjük: épp a szerelmi dalkultúra terén hozott forradalmi változást a magyar ponyvakiadás, első ízben juttatva nyomdafestékhez az anonim szerelmi dalok régebbi és újabb képviselőit, amelyek kötetes kiadásaira a XVIII–XIX. század fordulójáig várni kellett (a sok tekintetben más célú váci *Énekes Gyűjteményig*), de a szövegek zömét a korabeli olvasó is *kizárólag* ponyváról ismerhette.

A II. kötet az egyéb, rövid világi vers- és daltípusokból ad majd válogatást (társadalmi és történelmi témakörök, lakodalom, humor, szórakozás stb.) a *Mohács-émlékdaltól A nyúl énekéig*, de a házassági oktató verseken és a satírákon túl nem közöl hosszabb tankölteményeket. Ez utóbbiak a hosszabb verses epika mellett a III. kötetben kapnak helyet. A balladaműfaj korai képviselőit szintén oda soroltam, mivel ezek az énekköltészet hagyományát viszik tovább, jöllehet ezek kevésbé olvasnivalók, mint az ekkor már jórészt csak így terjedő régi históriák – kivéve a Kádár Istvánét, amely azonban csak részben epikus ének, legalább annyira lírai vitézbúcsú. Szintén ott közöljük a korai betyárponyvákat és más balladaszerű dalokat (*A pávás lány, Igats Rúzsi* stb.). A IV. kötetben prózai alkotások kapnak helyet, amelyek szintén fontos részesei a nemzetközi vándortémák hazai recepciójának, gondoljunk csak *Senki Pálnak szabaduló levelére*, amely Arany János két versében is visszaköszön gyerekkori olvasmányként, vagy a *Stilfrid és Bruntzvik*-históriára, amely jóval később, Móra Ferenc *Kincskereső kisködmönének* bolti regényfüzetei között is felbukkan *Csontos Szigfrid* álnéven...

A közreadás elvei

A kötet tematikus csoportosításban adja közre a verseket, némi képp a Régi Magyar Költők Tára XVIII. századi közköltészeti kötetinek rendjét követve, de néhol eltérve attól. A műfaji szemlélet miatt a ponyvák névtelenségre törekvő médiuma e kiadásban is tükröződik: egyrészt műfajuknak megfelelő helyre soroltuk a ponyvára került műköltői alkotásokat, Amade László, Faludi Ferenc, Csokonai Vitéz Mihály, Pálóczi Horváth Ádám, Ányos Pál és mások munkáit. Másrészt egészen eltérő korú alkotások kerülnek így egymás mellé a műfaji vonzás következtében, tehát a sorozat XVII., sőt XVI. századi szövegeket is közöl a XVIII–XIX. századiak társaságában. Noha ez a szerkesztés joggal kifogásolható a történeti poétikai kutatás nézőpontjából, ám ezt az antológiát nem is ezzel a céllal állítottuk össze, hanem azért, hogy híven tükrözze a ponyvakultúra jellegzetes *szimultaneitását*, korokat és stílusokat vegyítő piacszerűségét. Úgy is mondhatnánk: szeretnénk vázlatosan megrajzolni a ponyvakultúra határvonalát.

Az egyes alfejezeteken belül a versek az első egykorú ponyvai megjelenés – gyakran csak kikövetkeztethető – időrendje szerint követik egymást, tehát műfajttörténeti tanulságaik még így is feltárulnak. Az első antológia anyagát kerekén ötven ponyvakiadványról válogattam, ezek az 1750-es évektől nagyjából 1820-ig jelentek meg, többségük azonban datálás nélkül, „nyomtatott ebben az esztendőben”, tehát keltezési adataik inkább a szövegek kéziratos másolatainak időkorét jelzik, szerencsés esetben a füzet valamilyik szövegének kolofonjára alapozhatók, nagyrítkán a lezáró árversre, pl.: „A mohácsi harcnak hány esztendeje volt?”

A szövegeket betűhíven közöljük, de modern strófa- és sorbeosztással, hiszen az eredeti kiadások gyakran (helytakarékoságból) folyó szöveggént tördelték a verseket. A Balassi-strófás verseknél a hatsoros, Kőszeghy–Szabó-féle tördelést választottam tipográfiai okokból. A régies nyomdai karaktereket a főszövegben modernre cseréltem. Az RMKT-kötetekhez és a *Világi énekek és versek 1800* forráskiadáshoz (KÜLLŐS 2018) hasonlóan szövegkritikai megjegyzéseket, javításokat kurzívval jelöltem, s a sorszámra hivatkozó lábjegyzetben adtam meg: a sajtóhibákat [sh.], az egyéb

javításokat [indoklás] jelzi. A ponyvák betűhelyessége nagyon eltérő lehet, s nem akartam túl sok emendálással terhelni a szöveget, így a sajtó- és ékezethibákból is csak azokat javítottam, amelyek esetleg félreérthetővé tették a szöveget, a többségük – vállalva a források néha kusza betűhasználatát – csaknem érintetlenül áll az olvasó rendelkezésére.

A főszövegben mindegyik versből csak egy változatot közlök – lehetőleg a legépebb és/vagy legkorábbi verziót –, a jegyzetek esetenként bővebben utalnak a kiadástörténetre. Ahol variánsok kerültek egymás közelébe, alkalmilag eltértem az amúgy is bizonytalan időrendtől, például a *Bodrog partján...* szövegcsalád két, eltérő képviselőjénél (38–39. sz.). Azoknál a szövegeknél, amelyek már megjelentek kritikai kiadásban, a jegyzetekben csak a leg-szükségesebbeket rögzítettem, a többi ott található az olvasó.

A név- és szómagyarázatokat szótárban egyesítettem a kötet végén. Itt kapott helyet a forrásjegyzék, a bibliográfia, a címek, a nótajelzések és a feltételezhető szerzők mutatója.

Köszönetnyilvánítás

Az antológia szerkesztése (2013–2016) idején az MTA Bolyai János Ösztöndíjának támogatásával, széles körű szakmai segítséggel dolgozhattam. Forrásfeltáró munkámat, kutatóútjaimat, reprográfiai kiadásaimat 2012–2017 között az OTKA K 104758. számú pályázata támogatta, a befejezés hónapjaiban már az MTA BTK Lendület Nyugat-magyarországi irodalom 1770–1820 Kutatócsoport keretében dolgozhattam. Ez a tudományos közösség szintén fontos feladatának tekinti a ponyvakutatást, ennek elősegítésére létrehoztuk és folyamatosan bővítjük a *Magyarországi populáris nyomtatványok 17–19. század* internetes adatbázisát, amely voltaképp az első, ilyen kiadványokra szakosodott hazai adattár (<http://ponyva-lendulet.iti.btk.mta.hu/menu.php>).

A kötet megjelenést az NKA kritikai kiadások számára kiírt pályázata tette lehetővé. Köszönettel tartozom Küllös Imolának az alapos lektori véleményért, de ami sokkal több: csaknem negyedszázados közös kutatói és szövegkiadói munkánk számtalan tanul-

ságáért, öröméért és termékeny kérdéseiert. Külön öröm, hogy épp ugyanabban az esztendőben, azonos sorozatban láthat napvilágot kis antológiám, mint Küllös Imola negyven éve kiadásra várakozó, impozáns forráskiadása a *Világi énekek és versek B. P. 1800* című kéziratáról, amelyben szép számmal akadnak ponyváról másolt alkotások (KÜLLÖS 2018). A két kötet párhuzamai, egymást erősítő szöveg- és jegyzetanyaga remélhetőleg sok új olvasót és kutatót, egy szóval: *új értelmezőket* szerez a XVIII. századi magyar közköltészetnek.

Csörsz Rumen István

Szövegek

I. Szerelmi költészet

1.

1. OH melly keservesek én el-tölt napjaim,
Siralmasak voltak minden én óráim,
Jaj nem lesznek talám örömmel napjaim,
Mint pusztán Pellikán bújdosnak elméim.
- 5 2. El-tölt én örömem, vagyok szomorúán,
Miképpen hagyattam én egyedül árván,
Az én kedvesemtől kivel vígadozván
Vóltam én örömben, személyedet látván.
- 10 3. Nem szóllok már többet, hanem beszédemet
Már reád fordítom, el-hagyván kedvemet,
Mert nagy bú el-fogta mostan én szívemet,
Kíért el-kelletik hagynom kedvesemet.
- 15 4. Azért el-húnt napom és gyönyörüségem,
Mert már beszélgetnem nintsen kivel nékem,
Ki vóltál egyedül minden reménségem,
Légy jó szóval kérlek azért én felölem.
- 20 5. Meg-botsáss édesem mostan mindenekről,
Az én ellened tött gyakor vétkeimről,
Igy adatván mostan szerentsétlenségtől,
Hogy beszédem veled ne lenne ezentől.

13 napom [sh.]; gyönyörüségem [sh.]

6. Oh melly keservesen fáj ezen én szívem,
A' nagy bánatoktól el-epedett lelkem,
Hogy nem láthat téged' gyakorta én szemem,
Néked mindazáltal kíván jót én szívem.
- 25 7. Azért Isten hozzád kedves Liliom-szál,
Kinek szép szemeid ékes gyöngy virág-szál,
Ortzáid pediglen mint piros rósa-szál,
El-járván elmémet végképpen belém szál.
- 30 8. De nem várhatom már vigasztalásodat,
Mert el-vetted rólam te minden gondodat,
Talám nem-is várod velem szállásodat,
Mert siralmas órák folják napjainkat.
- 35 9. Az Ur Isten azért éltedet 's éltemet,
Vezérlje mindenkor kegyes életedet,
Fordítsa örömré szomorú kedvedet,
Hogy lássák mások-is virágzó éltedet.
- 40 10. Ragyogjon életed mint tsillag az égen,
Híred betsületed minden embereken,
Terjedjen 's haladjon felyül mindeneken,
Végre hogy az Isten meg-is ditsöítsen.
11. Egy-szóval áldásid olly sokak légyenek,
Nyárban mennyi füvek a' mezőn teremnek,
Azok közt virágok szépen tündöklenek,
Annyi áldást szívem kíván személyednek.

2.

1. Nyughatatlankodom 's törődöm magamban,
Mert el-merült szívem nagy szomorúságban,
Szerelmem, 's kedvesem,
melly vólt minden kedvem,
5 *hozott* nagy bánatban.
2. Fáj szívem, hogy azért kellettük szenvednem,
A' kit mások felett kívánok szeretnem,
Szívében, 's kedvében,
szép szeretetiben,
10 magamat rekesztem.
3. Ki légyen az oka, Cupido úgy vélem,
Melly fel háborított, nem más úgy reménlem,
Törével 's nyílával,
haragos ijjiával,
15 löve én ellenem.
4. Atkozott Cupido mért vagy olly kegyetlen?
Egymás szeretőkkel miért bánsz képtelen,
Bádjasztasz, fárasztasz,
ok nélkül bút osztasz,
20 szívemre hirtelen.
5. Tudod hogy hálódban tsak nem rég kerültem,
Szerelmed' lángjában alig hogy merültem,
Már búval 's bánattal,
nagy szomorúsággal
25 napjaimat töltem.

5 Az hozott [szótagszám]

6. Nem annyira oka Cupido nagy búmnak,
A' miket szenvedek szomorúságimnak,
Ejjeli 's nappali
sok kínos rendbéli,
30 számú bánatimnak.
7. Irígyim ezt nékem egyedül okozták,
Szép szeretet módját akadályoztatták,
Szívekkel 's nyelvekkel,
hamis beszédekkel,
35 éppen el-rontották.
8. Kiért mint Gerlitze szüntelen kesergék,
Másra nézek sokszor, de tsak téged' kérlek,
Szívemből, kedvemből,
igaz hűségemből,
40 ki sem-is vethetlek.
9. Alhatatosságod mert ha jut eszemben,
Igaz hűségedet forgatván elmémben,
Azonnal bánattal,
szörnyű fájdalommal,
45 bűt érzek szívemben.
10. Légyen mind ezekben Venus' akaratja,
Tsak úgy tselekedjék, a' mint kedve tartja,
De hiszem 's reménlem,
meg-tér még örömem,
50 azt mind el-fordítja.
11. Nem gondolok véle már kiki mit tégyen,
Alnokúl felölem akármit ítéljen,
Szépséged, hűséged,
kegyes szép személyed,
55 engem' meg ne vessen.

12. Kötelességemet én sem változtatom,
 Igaz hűségemet állandón meg-tartom,
 Mind holtig, sőt fogytig,
 utolsó órámig
 60 én sem titkolhatom.

13. Írám ez Verseket tellyes hűségemből,
 Néked, kit szeretek, igazán szívemből,
 El-hiszem 's nem kétlem,
 van olly reménségem,
 65 vérszed jó kedvedből.

3.

1. Aethnához hasonló szívem, mert nagy szeretettel ég,
 térszen erről valóságos bizonytságot föld 's az ég,
 nagyon égek nem tagadom, nem kis lángot szívem vét
 de nem tapasztallya még-is mind ezekben jó kedvét.
- 5 2. Mi haszna ég, hogyha nem víg, mi haszna emésztődik?
 árva szív, ki mindenkor hív, vólt, 's lészen, miért gyötrődik?
 jobb arról el-felejtkezni, ki nem akar szeretni,
 és idegennek mondani, ki nem akar ismérni.
- 10 3. Mi haszna hogy *Tantalussal* piros almához nyúlok,
 haszontalanúl ollyonhoz igaz hív szívvel hajlok,
 melly én tölem sebessen fut, személyemtől távozik,
 hűségemre semmit sem hajt, hanem attól irtózik.
- 15 4. *Protheus*nak talán engem vélsz lenni szeretetben,

 hogy vélem illy kegyetlenül, és irgalmatlanul bánsz,
 töled eredő kinokban semmi-képpen meg-nem szánsz.

5 hogy nem [szótagszám] 13 fzereterben [sh.] 14 [hiányzó sor]

5. Isten tudgya a' ki láttya belső részét sziveknek,
nem voltam szomorítója soha én te szívednek
hitémmel bizonyítottam, hogy hiv kívánok lenni,
20 nem-is akarok kívüléd én egyebet szeretni.
6. Még is *Furiák* módgyára szívemet sebesited,
a' ki kész voltam, vagyok-is halálra te éretted;
nem szépsz! így bánsz hiv szolgáladdal, és így siromat ásood,
de hidd el nem léssen azért soha bódogúlasod.
- 25 7. Büntető Isten' ostorát soha el-nem kerüléd,
hogy igaz és hiv szolgálodat ártatlanúl meg-veted,
soha Istennek kegyelmét soha nem tapasztalod,
szerentsétlen lesz életed, bódogtalan halálod.

4.

Ad Not. Jusson egyszer már eszedben

1. Igéd szerént én is bizok,
Szerelmedben ugyan hizok,
Kész parantsolatidra,
Jöttem udvarlásodra.
- 5 2. UNTalan szívem kinlódott,
Mert te hozzád már nem bizott
Illy formán, hogy szerettem,
Venus ellen vétettem.
- 10 3. LAdd hogy a' nagy láng meg-vetett,
Mert Cupido nyila sértett
Hasadozott szívemmel,
Tovább kérlek kedvemmel.

- 15 4. IRigy nyelveknek ne hidgyél,
 Szivemben ne kételkedgyél,
 Hogy talám változtatnék,
 Es szivemhez mást vennék.
- 20 5. AMbár a' szivek változnak,
 Mert méz helyett mérget adnak,
 Nem tudok én változni,
 Tsak egyhez igaz lenni.
6. Nálad nélkül semmi kedvem,
 En-is kérlek szép szerelmem,
 Fogadd szivemet szivben,
 En-is vészlek kedvemben.
- 25 7. NEm lesz' ördögnek hatalma,
 's világ, testnek birodalma,
 Ha szerelemben élünk,
 Két szivben egyet értünk.
- 30 8. ADott Isten módot nekünk,
 Tisztességben lehet élnünk,
 Hogy ha *mi* ezt követtyük,
 Annak-is javát vesszük.
- Igy énekelt S. J.*

31 ha ezt [szótagszám] 33 énkelt [sh.]

5.

1. VULKÁNUS itten üss tüzet frissen, gyújts hamarjában
gyertyát,
itt van a' setét, már értünk estvét, kérlek gyújts hamar
fáklyát,
hogy találjunk igaz hivre,
nem mindenhez hajló szivre,
5 ám egy nap a' minap találtam vólt ilyenre.

2. Téged-is immár én Apollom már kérlek mondj igazságot,
téged-is Musám igaz-é hozzám, kérlek mondj valóságot,
de tudom te azt feleled,
úgy lész' minden mint reménled,
10 de félek rettegek, hogy árnyékért szenvedek.

3. Régen immáron, mert oda vagyon a' hiv *Confidentia*,
lépett helyében, és tsak nem régen a' tsalárd *Politia*.
meg-hült immár a' szeretet,
melly égette a' hiv szivet:
15 Valóság nem óság, meg-hólt most az igazság.

4. Tudom valóban hogy mostanában Világ olyan mint tavasz,
benne élőket ha nézed őket tsak kevés ki nem ravasz,
mert most tsak olly kedveltetik,
kinél arany ezüst fénylik:
20 A' jó hiv igaz sziv tsak nem szám-kivettetik.

5. Ámbár Markálnak vagy Esopusnak ábrázatjában légyen,
valaki olyan de még-is mostan kedves lész' de miképen?
Ezüstöt aranyat böven
ha ki ő markában téssen,
25 leg-ottan az ollyan kedveltetik nagy szépen.

3 találjunk [sh] 15 igazság [sh.] 16 vslóban [sh.] 24 ki markában [szótagszám]

6. Én olyan vagyok szeretni tudok, egész életem szeretet,
de azt nem tudom hol fel-találom az igaz és hiv szivet,
mert az igaz sziv nagy kints,
30 kinél előttem drágább nints,
ezüstért aranyért hogy szeressek nagy bilints.
7. Szemeimben mit hunyorgatsz te itt nemes és ékes szem,
talán kérdezni akarod tudni mit forgat az én szivem,
de hiddjed tudok szeretni,
és módosan-is tréfálni,
35 s nevetni beszélni, 's mint kívánod játszani.
8. Te azért légy hiv hozzám igaz sziv, úgy a' mint én gondolom,
Confidentiát nem *Politiát* tarts velem azt óhajtom,
a' mi szivedben, az szádban
légyen, én-is úgy valóban,
40 mig élek 's pihegek úgy segéljen szeretlek.

6.

Egy közönséges Lengyel Nótára.

1. *Legény.* *Vale* szivem én szerelmem; *vale* édes kegyesem,
Bútsút vészek, már nem lészek többé veled édesem,
Nem lehet itt maradásom,
veled való mulatásom,
5 *Vale* szivem szerelmem.
2. *Leány.* Szerentsétlen és bús óra mellyben ezt kell hallanom,
Nem fordul ez eset jóra következik halálom,
Nintsen helyén az én szivem,
el-változott piros szinem,
10 Jaj szivem meg-kell halnom.

34 ét [sh.]

2 többbe [sh.] 4 mulatásom [sh.]

3. *Legény.* Így kell lenni nints mit tenni el-érkezett az óra,
Nem lehet tovább múlatnom, fel-kell ülnöm a' lóra,
Országot mégyek próbálni,
és *politiát* tanulni,
15 *Vale* szivem gyámola.
4. *Leány.* Jaj énnékem árvátskának, jaj szomorú szivemnek;
Most történik egy madárnak vége ő életének,
Nem érzem én tagaimat,
kezem' fejem' lábaimat,
20 Vége már örömemnek.
5. *Legény.* Hiszem szivem hogy nehezen esik én el mentem,
Nagy bút szerez te szivednek lóra fel-ülésem,
Jól tudom hogy eped szived,
és fájdalmat szerez néked,
25 Ez utólsó intésem.
6. *Leány.* Ha jól tudod fájdalmimat, és szivem' állapotját,
Miért újtod szerentsétlen búval tellyes sorsát,
Miért akarsz te el-menni,
én örömemet el-venni,
30 Adj inkább vigasztalást.
7. *Legény.* Nem tehetek én ezekről, ezeknek úgy kell lenni,
Már kell nékem mind ezektől utólsó *valét* venni,
Lehetetlen meg-maradnom,
veled együtt társalkodnom,
35 Többet téged' szeretni.
8. *Leány.* Jaj mit hallok, majd meg-halok, újúlnak én fájdalmim,
Jobban kezdenek áradni sok könyvekkel szemeim,
Hegyes-törrel által-vertél,
mert engemet meg-vetettél,
40 Lankadnak én tagaim.

9. *Legény.* Régen kellett volna néked ezekről gondolkodnod,
Szerelemnek állapotját még jobban meg-fontolnod,
Későn immár bánkodom,
és hijába siránkodom,
45 Itt kelletik maradnod.
10. *Leány.* Talám szeretetbe hibát tapasztaltál édesem,
Gondolod hogy nem szeretlek én tégedet szivesem
Hogy illy feleletet adtál,
engemet így meg-útáltál,
50 Hová sietsz kegyesem.
11. *Legény.* Ugy van azért el-mégyek, és te töled *eltávozom*,
Mert *a* te álnokságottól immáron én irtózom,
Hamis vóltál szeretetben,
hamis minden lépésedben,
55 Már lészen útazásom.
12. *Leány.* Állj-meg szivem tartóztassad szép paripa-lovadat,
Hallgasd-meg kegyes füledde meg-vetett szolgálodat,
Mert ha még egyet nem szólok,
én ezentül el-ájúlok,
60 Fordítsd rám szép ortzádat.
13. *Legény.* Hamis vóltál te ez előtt most sem hiszek szavadnak,
Szivem érzette fülankját szived álnokságának,
Mert szived teli mirigygyel,
hamis és álnok féreggel,
65 Mint az áspis-kigyónak.
14. *Leány.* Mint árva gerlitze-madár árvaságra maradtam,
Én szivemtől kedvesemtől illy hamar meg-fosztattam,
Hijába öltözöm ezentül,
mert el váltam kegyesemtől,
70 És nagy búra jutottam.

51 távozom [szótagszám] 52 Mert te [szótagszám]

15. *Legény.* Ugyan így szokott sipjával madarász énekelni,
Mezőn repdeső madárkát hálóban keríteni,
Bús szavaidat jól hallom,
de szived titkát nem látom,
75 Vale, tanulj szeretni.

7.

Nóta: Vale szivem én szerelmem, 's a' t.

1. *Legény.* El-mentem vólt töled szivem szomorú *valét* vettem,
én szivemnek 's te szivednek igen nagy bút
szerzettem,
de immáron vissza térvén,
nálád grátiát reménlvén,
5 *Avét* mondok kegyesem.
2. *Leány.* Ragyogó ékes tsillag most előttem tündöklik,
rosához hasonló virág ékesen illatozik,
mellyet régen óhajtottam,
mert halál' leánya voltam:
10 már bús szivem változik.
3. *Legény.* Diánnával egy erdőben midőn sétáltam vala,
Cupido kis gyermek nékem ilyenképen szól vala,
forditsad lovad kantárát,
ne kívánd szeretőd' kárát,
15 következik halála.
4. *Leány.* Éjjel nappal nyughatatlan vólt én keserves szivem,
változott ki-mondhatatlan-képen én piros szinem,
mellynek tsak te vóltál oka,
gondolván hogy vólnék róka:
20 Isten hozott én szivem.

5. *Legény.* Látom szivem hűségedet, látom igaz vóltodat,
bár el-hittem vólna rósám te édes szavaidat,
mellyeket méregnek véltem,
tőled mint kigyótól féltem:
's meg-nyergeltem lovamat.
- 25
6. *Leány.* Isten hozott szép violám, szivem meg-újítója,
nyitva vagyon tulipánkám én szivemnek ajtaja,
mellyből te egyszer-ki léptél,
örvendek hogy vissza tértél:
örömemnek tsillaga.
- 30
7. *Legény.* Felhök után következik a' napnak ékes fénye,
szomorú ábrázat után örömmek piros színe,
rósa-is tövis között nyíl,
egy sziv sints bú-bánat nélkül,
mindennek van ideje.
- 35
8. *Leány.* Ezek történtek én rajtam mellyeket hallok tőled,
felhőben vólt az én szivem gondolkodván felöled,
felhök után már vig napom,
érkezik és vigasságom,
éltem lészen te veled.
- 40
9. *Legény.* Rubintusnál szebben fénylesz ékesebben
gyémántnál,
mert látom szivedből szeretsz szebb vagy minden
aranynál,
most tudom hogy nem kell hinni,
ember' álnok szaván járni:
mert hamissabb rókánál.
- 45
10. *Leány.* El-menésednek én tölem jól tudom minden okát,
mert hálómba keritettem én azon ravasz rókát,

- 50 amelly által meg-tsalattál,
 tölem árvától meg-váltál:
 el-ne hidj minden szókat.
11. *Legény.* Noha tsuda légyen látni fejr hollót világon,
 úgy tsuda ha ezer közt egy igaz Leányzó vagyon,
 most még-is egyre akadtam,
 mellyet hollónak gondoltam:
55 hattyúnak lenni látom.
12. *Leány.* Cupido el-vette vala szivemben nyílt virágot,
 és homályba borítá a' vigasztaló tsillagot,
 de ismét szivem meg-szánta,
 imé belém bé-plántálta:
60 óhajtott pálma-ágot.
13. *Legény.* Zöldellő mezőn repdeső hiv gerlitze-madártól,
 példát veszek már nem lések, távol-járó szivedtől,
 két szivből tsak egy sziv léssen,
 együtt élünk szerentsésen:
65 áldást várván Istentől.

8.

1. KI-ki mit szeret, kedves az annál,
 kedvesb ő még annyi nyomó aranynál,
 mert minden öröme és kedve ebben áll,
 vig mikor véle van, hig mikor el-váll.
- 5 2. Böcsülettel-való egymás szeretés,
 senkit meg-nem sértő tréfa-nevetés,
 barátságban-álló hívság követés,
 ki mondhat rám átkot, szememre vetést.

56 vála [sh.]

2 annyi [sh.]

- 10 3. Ki az bűn-nélkül van, vessen rám követ,
Éva almájából valaki evett,
apró vétek nélkül senki nem lehet,
de nem érdemli-meg a' dühös nevet.
- 15 4. Talál az irigység nem kétlem okot,
még a' Nap-fenyben-is keres ő mocskot,
a' sok hamis nyelvet néki lakatot,
ugatni tartják az Komondorokat.
- 20 5. Többire mind olyan szembe jó véled,
azt tudnád majd sepi le-ülő helyed,
mihelt meg-emészti darab kenyered,
azonnal motkollya ártatlan fejed.
6. Fel-hörpenti gyakran nálad a' leveit,
akkor hizelkedik fújja a' követ,
mást gyaláz *azt* mondgya, hogy nem hágy téged,
hazud, mert irigyli jó szerencsédet.
- 25 7. Éllyenek mind azok, a' kik igazok,
pírúllanak a' sok irigy hazugók,
el-ne felejtse nek minket amazok,
kiket mi szeretünk minket-is azok.

9.

1. Bóldogtalan vagyok mert kínaim nagyok
mint holt eleven járok,
a' szokatlan dolgot melly nehéz meg-szokni,
mit tenni már nem tudom:
- 5 Régi időm el-múlt most más-képen fordúlt,
óh én édes barátom!

10 evet [sh.] 23 gyaláz mondgya [szótagszám]

2. Őszi harmat után végre mikor osztán
fújdogál a' hideg szél,
nem sok idő múlván sárgúl hűldogálván,
10 fáról a' gyenge levél:
Zöld erdő harmatját piros tsizmám nyomát,
hóval lépi-bé a' tél.
3. Én szemeim sírván könyveim tsordúlván,
néznek tsak keservessen,
15 bús szívem zokogván tsak meg-nem haladván
bánkodik nagy erőssen:
Ki miatt naponként látok szomorú kint
szenvedek én testemben.
4. Istenem mit tégyek, immár hová légyek,
20 mire jutok végtére,
ha mint búval élek ezentúl mit érek,
élek-é még kedvemre:
Vagy mint holtig árván? járok tsak bút látván,
megyek keserűségre.
5. Mind búval ennyivel vagy ennél is többel
25 ifjúságom' mint éljem,
jobb lesz a' darukkal vagy más madarakkal,
őszszel bútsúmat vennem:
Mennem olly országra, hol irígyim soha,
30 nem szólhatnak ellenem.
6. Talám el-mentemmel bútsú vételemmel,
ha útatam követem,
gonosz irígyimnek, kik most reám törnek
nyelvek' el-kerülhetem.
35 Hanem látnak talám, nem szólhatnak' reám,
így kedvek bé-tölthetem.

7. Azért szerelmedre, világod' kedvedre,
 éld ezentúl kívánom,
 de én fáradtságom kedves virág szálom,
 40 éretted nem sajnálom,
 légy jó egészségben addig míg az Isten éltet;
 szívből kívánom.
8. Szívem, Isten hozzád meg-botsáss ha szolgál,
 vétett ő beszédében,
 45 mert noha nehezen, de tőled el-mégyen,
 ki téged' szán szívében,
 lész-é véle szemben, láthadd-é e' testben
 maga tudja az Isten.
9. Immár solymotskádat, kit gyengén tartottál,
 50 karjaidon hordoztál,
 klárisokkal kötött, skófiummal varrot,
 láb sinóron hordoztál:
 Botsásd el békével szegényt hadd mennyen-el,
 reá ne haragudjál.

10.

1. Szeretet fájdalommal jár,
 követi gyakorta nagy kár,
 veszedelmbe forog,
 még sem búsúl, 's nem morog.
- 5 2. Ellensége minden felől.
 nem retteg 's íjjed a' felől,
 azokat tsak neveti,
 maga párját szereti.
- 10 3. Vermet ás az irígység-is,
 sőt még leg jobb pajtásod-is,

többre kíván ejteni,
Szívedtől meg-fosztani.

- 15 4. De a' melly szív igaz és hív,
 a' kiből nintsen álnok nyiv,
 szembe áll irígységgel,
 és meg-győzi hűséggel.
- 20 5. Amor Mársnál is erősebb,
 Hectornál győzedelmesebb,
 a' hol ez viaskodik,
 ott diadalmaskodik.
6. Ki vőlt erősebb Sámsonnál,
 hatalmassab nagy Sándornál?
 még-is ennek engedtek,
 mert azok-is szerettek.
- 25 7. Illyen bizony az én sorsom,
 régén készen az koporsom,
 mellybe kívánnak tenni,
 irigyim el-temetni.
- 30 8. Újakkal reám mutatnak,
 nyelveikkel rágalmaznak,
 sebesítik szívemet,
 irigylik életemet.
9. Te éretted én szerelmem,
 történik ennyi sérelem,
35 de előttem csak álom
 mindennémű fájdalom.
- 40 10. Ha szemeim' reád vetem,
 fájdalmimat el-felejtem,
 mert te vagy orvosságom,
 te búmban vigaságom.

11. Mig élek bennem a' lélek,
 állandóképen szeretlek,
 bizonyitom hitemmel,
 petsételem szívemmel.
- 45 12. Amor írja a' levelet,
 hűség üti a' petsétet,
 állandóság pediglen,
 subscribálja ekképen.
- 50 13. Nintsen bizony olyan állat,
 nem-is léssen az ég alatt,
 kiért meg-vethetnélek
 's el-hagynálak mig élek.

11.

1. Átkozott Vénus tölem meszsze fuss,
 én hozzám ne juss; mert miattad bús
 én szívem;
 tőled fájdalom, származik kínom
 5 szomorú voltom, siralmas sorsom
 's gyötrelmem:
 engem' öleltél, így meg-is öltél,
 veszedelembe, nagy gyötrelembe,
 szomorú völgybe ejtettél.
- 10 2. Mézet nyújtottál így tsalatkoztál,
 hozzád szoktattál
 szüntelen,
 így hitegettél, törben ejtettél,
 így meg-kötöztél, raboddá tettél
 15 kegyetlen;

7 öleljél [sh.] 11 [a fél sor hiányzik]

de a' méz alatt, hogy mérges falat,
el-vala rejtve nékem készítve
nem kis kárommal most érzem.

- 20 3. Édes szavadnak, nyájasságodnak
gyakor tréfádnak festett ortzádnak
csak hittem
ékes képedet, szép termetedet,
szép lépésidet, frisseségedet
kedveltem,
25 vígasztalásom, múlatozásom,
tellyes örömem, benned tölt kedvem,
vidámúlt szívem, 's mindenem.
- 30 4. A' méz méreggégé, hűség féreggégé,
őröm örömmé, már a' tűz jéggégé
változott;
el-alutt bennem régi szerelem,
mert csak sérelem, melyet én bennem
okozott
35 áll-ortzás képed, rút álnok szíved,
változó színed, hamis practikád,
bal policiád kegyetlen.

12.

Ad notam: Óh jaj szívemnek 's a' t.

1. Ah jaj mit látok, szememmel mit szemlélek,
ki szeretett el-hagyott
szívéből ki-tagadott – –
egy bolondságért.

29 örömmel [értelem] 33 sérelem [sh.]

- 5 Hogy én sétáltam;
 és egy helyről a' másikra tsak spaciroztam,
 immár mit tégyek,
 kosárral hová megyek:
 Hová nézek tsúfolnak,
10 mindenek-is motskolnak,
 – – az Obsitomért.
2. Én úgy gondolom, mert én ezt nem tudhattam:
 Hogy miként leszén dolgom
 házasságomban módom – –
15 hogy immár meg-van.
 De már most látom,
 nintsen miben avagy kiben bízom senkiben,
 immár Pap lennék,
 Reverendát-is vennék:
20 Magamat a' Klastromban,
 foglalom regulákban – –
 de ha szeretek.
3. Ottan nem szabad feleséget tartani:
 Sem a' szép szűz Leányokkal
25 társalkodni másokkal – – –
 's lenni azokkal.
 Nem szenvedhetném,
 nem állhatnám nem tűrhetném soha ezeket,
 immár mit mondok,
30 egy darabig koplalok:
 Tsak kenyéren és vizen,
 de az nem leszén mézem – – –
 nem igen hízok.

6 fpaciroftam [sh.] 12 tudtam [szótagszám] 15 mag-van [sh.]

- 35 4. Koplas nem lehet, mert az én gyomrom ehett.
 Hanem hogy ha jól laknék,
 Osztán bízvást koplalnék – –
 teli gyomorral.
 De most híjába,
 nem ehetem nem ihatom 's nem-is alhatom,
 40 Mátkám vólt szerettem,
 tisztá szívből kedveltem:
 Belső részem' kapuját,
 szívem' titkos ajtaját – – –
 néki fel-nyitom.
- 45 5. Katona lehetnék, Frantzia leányt vehetnék:
 Bavarus leányt hozatnék
 Suaecus leánnyal jöhetnék – –
 de rosztul esne.
 Én, 's ő szöllana
 50 nem értené nem értenem én ötöt ezekben,
 az én hazámban
 találhatnék leányokat:
 kissebb nagyobb nemzetből,
 tsak vólna ezek közül – –
 55 a' ki szeretne.
6. Nem kell énnékem semmiféle Nemzetség:
 Nem vagyok én mint a' kan,
 mert bennem Magyar vér van – – –
 ki-ki meg-gondolja.
 60 En hogy így jártam,
 nem álhatok, nem tehetek én boszszút rajta,
 vagyon a' ki felel
 akkor a' szűz mit mivel:
 Ezt hogy ha nem rendelte,
 65 ki adta azt el-vette,
 ki áll ellene.

34 [szótagtöbbletes sor] 39 álhatom [sh.] 40 Matkám [sh.] 45 [szótagtöbbletes sor]

7. Isten rendelte mert leány magát igérte:
Hogy lészen hív én hozzám
ő vala én szép rósám – –
70 miként meg-mondám.
Példát vegyetek,
ti szép Szűzek, és Legények, kik házasodtok,
hogy meg-ne tsaljon
titeket a' reménység:
75 Miként engemet meg-tsalt,
úgy hogy szívem bennem halt
légyen.

13.

1. IFjúság mint Sólyom madár,
addig vig, míg szabadan jár,
de jaj nékem szegénynek már,
vig örömet szívem nem vár.
- 5 2. Mert meg-vagyok határozva,
szabadságom bé-van zárva,
mint meg-nyomorodott árva,
ki magánoson jár sírva.
- 10 3. Meg-hervadott bennem a' szü
mint a' le-kaszáltt gyenge fü,
reménységem tsak addig hü,
míg kívánt napom jár 's el-jü.
- 15 4. Mint Őszszel kis filemile,
kinek el-vált zengő nyelve,
melly meg-van szegény rekesztve,
le-hajtva bánkodik feje.

- 20 5. Hol mások járnak kettesen,
 mint egy Apólló kedvesen,
 szemem le-hajtom könyvesen,
 nézek én tsak keservesen.
6. Mennék én-is ha mehetnék,
 szárnyaimra ha kelhetnék,
 mint madár társat keresnék,
 ily magánosan nem élnék.
- 25 7. Illik annak keseregni,
 ki világát búval éli,
 szeretöjjet tsak szemléli,
 ha látja-is tsak kesergi.
- 30 8. Fel-öltözött gyászban szivem,
 nintsen immár semmi kedvem,
 mert el-hagyott szép szerelmem,
 Istenem, mutass mást nékem.

14.

1. MInt Gerlitze-madár ki társától el-vál,
 Jaj! kesergi társát zöld ágra nem-is száll;
 Tsak óhajt és fárad valaholott meg áll,
 Mind addig bújdosik míg társára talál.
- 5 2. Az én életemnek-is úgy vagyon sorsa,
 Mert bokros bú-bánat azt igen futkossa;
 Szivemet a' bánat mint viz partját mossa,
 Hervadni kezdettem mint őszszel a' rósa.
- 10 3. A' mellett keserves jaj szót kiált én szám,
 Mert többet gyakorta nem látlak violám,

El-megyek-é hozzád nem tudhatom nyilván,
Láthatlak-é többet avagy sem ez után.

- 15 4. Nálad nélkül lészen már egyedül éltem,
Az idegen földön rettentő gyötirelem,
Én soha te rólad el-nem felejtkezem,
Valamig testemből ki-nem kell a' lelkem.
- 20 5. Szivem fáj hogy töled meg-kelletik válnom,
Szemeiddel látod útra kell indulnom,
De utánnam kérlek ne siess mert tudom,
Sohol fel-nem találsz annyira bújdosom.
- 25 6. Jaj az én életem e' világom immár,
Bújdosom egyedül mint Gerlitze-madár,
Mert szivem éretted fekete gyászban jár,
Méltatlan szenvedni érte jaj bizony kár.
- 30 7. Oh bánatba merült keserves életem,
Nagy kinokkal tellyes gyengén tartott testem,
Mert idegen földön ki lészen mellettem,
Jaj ki temet földbe ki sirat-meg engem'?
- 35 8. El-kell tehát mennem töled édes szivem,
Ki vóltál énnékem sokszor vig örömem,
Mellyért minden jókkal áldjon-meg Istenem,
Azért éjjel nappal lészen könyörgésem.
- 40 9. Tudom hogy tovább-is kívánnál szolgálni,
Érettem szüntelen járni fáradozni,
Sőt velem egy útra kívánnál indulni,
De mint hogy nem lehet tsak el-kell múlatni.
- 40 10. Istenem! Istenem! mint egy szegény árva,
Bújdosik egyedül idegen Országgra,
El-bújdosásában te légy kalaúza,
Az idegen földön te légy édes Atyja.

15.

1. BOLondság vólt nádhoz bizni,
Melly fel-szokott szépen nőni,
De *mi*helyt a' szél kezd fújni,
Mindenfelé kezd hajlani.
- 5 2. Én-is biztam egy nád-szálhoz,
Ki el-hagyott hajlott másához,
Kíért immár halálomhoz,
Közel vagyok vég órámhöz.
- 10 3. Én te reád nem haragszszom,
Oh én kedves virág-szálom!
Noha töled meg-kell válnom,
Okát annak én nem tudom.
- 15 4. Fekete gyászban jár szivem,
Nékem sints már semmi kedvem,
Hogy el-hagyott szép szerelmem,
Akkor én nagy búban estem.
- 20 5. A' mit szivem nem reménylett,
Most szerentse abban ejtett,
Kiben szivem ditsekedett,
Tölem el-idegenedett.
6. Illy' kedves jó-akarómat,
Szépen szólló Galambomat,
Ki meg-tsókolta ortzámat,
El-szalasztám madaramat.
- 25 7. De már bár tsak valahára,
Repülnél az ablakomra,

3 mhielyt [sh.]

Tudod sokszor galamb módra,
Tsókot adtam ajakidra.

30 8. Siratnálak hogy ha szánál,
 Meg-fognálak ha meg-várnál,
 Eddig szívem enyim vóltál,
 Nyúgszik szived immár másnál.

35 9. Nem szólhatok tsak hallgatok,
 Mert azzal sem használhatok,
 Másnak-is példát adhatok,
 Kérlek rólam tanuljatok.

16.

1. OH én reménytelen igen szerentsétlen
 szegény árva életem,
 Hol van régi kedvem? el-múlt már én tőlem,
 Hül szívem kesereg
5 mi haszna életem, E' világba ha tsak
 a' bú emészt engem'.

2. Nintsen panaszimat keserves sok búmat
 kinek kelljen számlálnom,
 Mert szük az igaz szív ki tsak egyedül hiv
10 mi haszna mondanom,
 Azért szegény fejem tsak magamban tartom
 keserves panaszom'.

3. El-üzéd szolgálodat bújdosó árvadat
 szabad szállást keresni,
15 Az ő menetelét avagy szerentséjét
 szabad néki próbálni,
 A' büntöl mert félek hogy ha mind így élek
 ítélje-meg kiki.

9 Az igaz szív mert szívük [rím]

- 20 4. Az igaz szeretet nem tekint Uri vért
hanem kivel meg-nyúgszik,
Azt akarja légyen noha szegény légyen
azzal meg-elégszik,
Ezen szeretetet semminémü dolgok
töle el-nem vészik.
- 20 5. Tsak egy Gerlitzétske ártatlan férgetske
ö társától ha meg-vál,
Jaj mit nem tselekszik mód nélkül bánkodik
zöld ágra nem-is száll,
Vizét fel-zavarja úgy marad szomjúzva
gyakran követi halál.
- 25 6. Soha nagy titkodat titkos tanátsodat
ki-ne jelentsd senkinek,
Azonnal meg-ölöd mihelyt ki-jelented
szabadságát éltednek,
Lészeszsz annak rabja ki titkodat tudja
kell szolgálni kedvének.

17.

[Nóta: *Senki ne nevéssen rajtam, &c.*]

- 5 1. Vidámságát szívemnek,
virágját szép éltémnek,
jaj melly igen nagyon féltem,
ebbül áll holtom és éltém,
ha szívem jóra talál,
élek másképp leszsz halál.
2. Ifjúságom mint virág,
hasonló mint szép zöld ág;

10 örvendezhet szívem addig,
míg zöld ágom virágozik,
éltem vakúl vesztenem,
kár volna köteleznem.

15 3. Sinlődhetnek szíveikben,
 kik nem vigyáznak ebben,
 holtig tartó bú-gyötrelmet,
 szív epesztő veszedelmet
 gondatlanúl szereztek,
 vigýázatlanúl vesztek.

20 4. Istenem mint kell élni,
 hamis szívtől kell félni;
 lásd-meg meddig kell evezned,
 szived kihez kötelezned,
 mély tenger a' szerelem,
 véle jár nagy gyötreme.

25 5. Allandó légy szívedben
 ártatlan szerelmedben,
 de félhetsz a' változástúl,
 hamis tsalárd vádolástúl,
30 noha szived kész légyen,
 és mint tűz híven égjen.

35 6. Nints sokaknál kegyesség,
szépség, jóság, édesség,
nem tud minden jót bötsülni,
kegyessel kegyesen élni,
illy goromba az világ,
kár kezébe szép virág.

18 vigyázatlanúl [sh.] **28** tsálárd [sh.]

40 7. Noha én sem tsúfolnám,
sőt szívesen tsókolnám,
ki jót jóval jutalmazna,
sérelmektől óltalmazna,
Istenem adgy hív szívet,
hozzám hasonló hívet.

45 8. Aldást nyerek fejemre,
ha Isten kérésemre,
ő szolgáját meg-halgattya,
bajom kegyesen forgattya,
ha holtig jóval élek,
büntül, bútúl nem félek.

18.

[Nóta: *Gyászban járok míg élek, &c.*]

1. NEvess bár most életednek vigan folyó napjain,
örülly 's vigadgy jó szelednek játszadozó órájin,
kedved szerént való kotzka ámbár légyen kezedben,
de meg-lásd még vakra fordul 's akkor vészted eszedben.
- 5 2. Édesgető Tavaszod van a' mint láton télben-is,
virágoznak szép rósáid noha keményen fagy-is,
de meg-lásd még el-hervadnak, leg-kedvesbb idejekben
el-száradnak még elöled, 's akkor búsülly szívedben.
- 10 3. Mostan néked jó kedved van 's nékem kesereg szívem,
múltságod tréfákban van 's nékem könyvezik szemem,
de meg-vallod még magad-is hogy téled el-hagyattam,
meg-vetted hív szívemet, szívedből ki-száradtam.

4. Eddig való hívségemet noha most meg-vetted,
ki szeretett hiven téged' elméd róla le-tetted,
15 de hidd-el hogy nem sokára lesz emlékezetedben,
és még a' hol senki nem lát ott jut sirva eszedben.
5. Szemeimnek könyveiből folyó-vizek áradnak,
szívemnek sok panasziból setét felhők támadnak,
keserves sok bánatimból hegyek fel emelkednek,
20 még vizek-is jajjaimtól vérről elegyednek.
6. Jó kedvedet még-is várom hogy lész segítségemre,
nem igyekszik azt-is tudom én sirban lépésemre,
gyászos vóltát életemnek most ha meg-vigasztalod,
hogy éltében mind halálig szeretlek tapasztalod.
- 25 7. Áradt vizek ha fel.folynak, 's tsillagok le hullanak,
nagy kösziklák le-omlanak, 's hegyek-is el-olvadnak,
igaz szívvel én tégedet még-akkor-is kedvellek,
's mint édeset szép virágot hiv szivemben rekesztlek.
8. Napnak fénye ha el-múlik és homalyban bé-borúl,
30 tsillagoknak ragyogása ha világról el-fordúl,
ha tengerek ki-száradnak és az halak repdesnek,
te jó kedved és hiv szived, szivemben örvendeznek.
9. Órájában halálomnak a' mikor bé-vettetem,
koporsómnak rejtekében gyászossan rekesztetem
35 ha szemeim nem láthatnak s ajakim nem szólhatnak,
's még-is szivem 's minden kedvem tsak tégedet óhajtnak.
10. Sírban immar mikor lészek és el-is temettetem,
föld gyomrában holtom után a' midőn be-tétetem,
koporsómnak fedelén-is által égjen én szivem,
40 úgy tudhatni ki itt fekszik, hogy meg-hólt érted hiven.

20 egyelednek [sh.] 26 hegvek-is [sh.] 35 és [szótagszám]

Egy Magyar Ének ugyan Oláh notára

1. Sok Isteneket tisztelhet
Nékik Innepet szentelhet
Áldozatokat emelhet,
Ki jó szomszéd Aszszont lelhet.
- 5 2. Szomszédság közlésével
's kedves napok töltésével
Mint Pyrámus Thisbéjével
Él tiszta egyességével.
- 10 3. Sok Idejét bár számlálja
Esztendejét bár vizsgálja
De ha fottig mind meg-álja
Igen kevésnek találja.
- 15 4. A' kitől-is el-válását
Sok jó idő mulatását,
Tölle-való távozását,
Kesergi el-maradását.
- 20 5. Emlegeti el-menését,
Vélle való egyezését,
De valaha szemlélését,
Reményli meg-tisztelését,
6. A' szép Nymphák ékességét
A' Diánna deliségét,
Fejér tollu gyengeségét,
Múlja Teste fejérségét.

- 25 7. Küszködik érte sebekkel
 Szívit sértő eszközökkel;
 Ajaki illetesekkel,
 Orvosolhat mint szerekkkel,
- 30 8. Nem kevésszer vólt peresse,
 De töbnyire lett nyertesse,
 Idő jártán vólt szeresse,
 Köteles hogy fel-keresse.
- 35 9. A' bú szívét fel-indittyá,
 Gondolkodás háborittyá,
 A' kétség meg-tántorittyá,
 De reménység bátorittyá,
- 40 10. Mint az idő borogólag,
 Az Épület omlandólag,
 Jég Tavasszal bomlandólag,
 Úgy áll szíve sirandólag.
- 45 11. Múl homállya vigságáról,
 Terhes köde szép napjáról,
 Meg-felejtkezik bújáról,
 Bár ha hirt hall szomszédjáról.
- 45 12. Viz a' felhöt terhesiti,
 Ok a' Szívét keseriti,
 Melly a' szemet meg-meriti,
 És az ortzát nedvesiti.
- 50 13. Míg Föld a' test táplálását,
 Halál szabad kaszálását,
 El-nem hadja Ér folyását,
 Nem sajnálja fáradását.
14. Szíve addig mind gyászollya,
 's fogadását nem másolya

- 55 Titkon Ortzáit mosollya,
Bár mások előtt gátollya.
15. Botsánatyát vétkeinek,
Történhetett esetinek,
Tsekély tselekedetinek,
60 Kéri 's minden beszédinek.
16. Ki fenn tartya tisztelését,
's gyakorollya verselését,
Sok hibái fedezését,
Reménykedi felejtését.
- 65 17. Hadja magát hívségében,
Tapasztalt egyességében,
Kéri tartsa életében,
Szomszédsági szerelmébe

20.

*Más Ének Magyar nótára
mellyben a' Legény bútsúzik, a' Leány vagy Aszszony marasztya,
egy másnak felelvén.*

1. *Legény*) Jaj hogy kell jelentenem,
Szót róla hogy kell tennem;
Szemeimnek tsepjei,
Bánatimnak jelei,
5 Utnak indulásom,
Tölled el-vállásom.
Mellyeket okoznak.
2. *Leány*) Esmérem szándékokodat,
Tudnám akadékokodat:
10 Melly meg-tartoztathatna
's még nékem meg tarthatna,

Ellent nem álhatok,
Szemben sem szállhatok
Fel-tett szándékkal.

- 15 3. *Legény)* Végy hát erőt szivedenn.
 Essél-meg te hivedenn
 Botsáts el ne tartóztass,
 Hogy magad ne okoztass,
 Lásd nints maradásom,
20 Veled múlatásom.
 Tzélom kell követnem
4. *Leány)* Maradj-meg ne siess-el,
 Illy hirtelen ne vess-el,
 Ne-vesd-meg tsekélységem,
25 Nézd fen tartott hivségem,
 Sok kéréseimre,
 Sűrű könyveimre,
 Lágyuljon-meg szived,
5. *Legény)* Áriadne Théséustól,
30 A' Thisbé Píramustól
 Nem vált-meg terhesebben
 Nem is vólt könyvesebben,
 Mint én butszuzásom,
 Töled *távozásom*,
35 Ez úttal eshetik.
6. *Leány)* Ha ugyan tsak el-akarsz
 Menni, engem el-takarsz,
 Vig napom bé-borítod,
 Életemet meg-kurítod,
40 Kérlek Leveledet,
 Küld, 's abban nevedet;
 Bár azt hat láthassam.

34 el-távozásom [szótagszám] 39 Életemet [szótagszám] 42 hat [sh.]

- 45 7. *Legény*) Míg halál Testem falát,
Párház éltem fonálait
Nem sértik; hűségemet
Fenn tartom készségemet
Tölled-is azt kérem,
Légyen bár ez a bérem,
Forogjak elmédben
- 50 8. *Leány*) Szollok még-is jöjj vissza,
Lásd könyvem ruhám iszsza,
Egyedül mit kell tennem,
Érted hová kell lennem
Kétségben eséstől,
55 Féltsd el-enyészéstől,
El-hagyatot árvádat.
- 60 9. *Legény*) Féltlek 's el-sem felejtlek,
Szívemből ki-sem ejtlek,
Tsak kérlek ne kesergess,
Ne szólíts-meg, 's ne kergess
Hadd mennek békével,
Bár búsult elmével,
Kövessem utamat.
- 65 10. Nagy vólt kötelességem,
Hozzád vólt hűségem,
A' mellynek meg-szegése,
Majd életem végezése,
Nem változtathatom,
El-sem múlathatom,
70 Fel-tett szándékomat.
11. Jaj nem lehet azt tennem,
Hozzád már vissza mennem,

- 75 Továbbá hát ne vivjad
Szivem, 's Szólgád ne hivjad,
Mert tsak egy hívásod,
Angyali szállásod,
Egészen meg-emplézt.
- 80 12. *Leány*) Látom meg-nem tarthatlak,
De el-sem botsatlak,
Jaj nem tudom mit tégyek,
Vigasztalást hól végyek,
Oda van már fényem,
Benned vólt reményem
Jaj tsak el-szalasztlak.
- 85 13. A' szerentse fel-végyen,
Es jobb szárnyára tégyen,
A' hol leszs múlatásod,
Életedben lakásod,
90 Ott az idő tele
Ne járjon bú szele,
A' melly szomoritson.
- 95 14. Tsak sok keserüségre,
's majd nem számki-vetésre
Maradott szolgálodra,
Jutott lántzolt rabodra,
Ha tsak suhajtással,
's Élet kívánással,
Kérlek emlékezzél.
- 100 15. *Legény*) Nem szín mutatásommal,
Nem-is tsél-tsapságommal,
Igérem, hogy szivemben,
Lészs emlékezetemben,
Míg tsendesülese,
's vérem meg-hülése,
105 Testemben nem lészen,

16. *Leány)* Ha Szívedben tudhatom
Lenni magam, nyughatom;
Hiszek-is hivségednek,
Kedves ígéretednek,
110 Búmat könnyebbitted,
Könyvem kevesited,
Bár hogy ezt ígérted.
17. *Legény)* Maradj egészségedben
Tarts gyász ruhát szivedben,
115 Könyveidet gátoljad,
Gyász-ruhádat titkoljad,
Az én gyászolásom,
Téged suhajtásom,
Koporsomig fenn tart.
18. Meg-hajtottam fejemet
120 Már meg-ültem nyergemet
Kalapomat le-vettem
Vég tisztességet tettem,
A' mit nem ítéltem,
125 's magamról nem véltem,
Már tsak meg-tselekszem.
19. *Leány)* Jaj a' szót sem szólhatom,
Többet nem bútsuzhatom,
Keserőség szívemet,
130 A' nagy bánat nyelvemet,
Éppen meg-kötötte,
Halgatová tötte,
Tsak kezemmel intek.

Sziv élesztő Orvosság.

1. Tekints rám fényes Tsillagom,
Meg ne vess drága Liliom,
Ki Vénus kertében,
Sylvánus völgyében
5 Kedvemre ki-nyíltál.
2. Engedjed hogy szeresselek,
Ne bánnyad had kedveljelek,
Mert ha te nem szeretsz,
10 És engemet megvetsz,
Éltemet gyűlölöm.
3. Ha szeretsz szivem szeretlek,
Szivemből ki sem vethetlek,
Ajánlom éltemet,
Hív szivnek szivemet,
15 De nem a' hamisnak.
4. Átkozott tudod az az sziv,
Szivéből ki-nem marad hív,
Tsudálom hogy nyugszik,
Éjel mint aluszik,
20 Miképen szeretne
5. Ujitsd-meg hozzám frigyedett,
Ki tud szeretni szívedett,
Másnak ne engedjed,
Hogy jutalmát végyed,
25 Légyen igaz frigyed.
6. Ezzel engem el-kötelesz,
Igaz szivet bennem nevelsz,

- 30 Ha titkát szívemnek,
Okát vig kedvemnek,
Jelented szívemnek.
- 35 7. Meg-nyitom szívem rejtékét,
Szívem lássad menedékét,
Mert hivság abban nints,
Bár jól belé tekints
Szívemben rejtett kints.
- 40 8. De melly frigyét álnok sziv az
Meg-nem tartya, nem vólt hiv az,
Jásonnak meg-tetszett,
Kit kedvelt 's szeretett
Melly sok rossz oka lett.
- 45 9. Tanúld-meg hát hogy kinek higy,
Kárt néked ne tégyenek így,
Mert mihelyt meg-bomlik,
Szerentséd elromlik,
Sok rossz rád 's kár mullik.

22.

1. Vallyon nyiladat ellenem miért tzelzod Cupidó,
talám *hogy* szívem meg-szaggasd mint egy mardosó kígyó,
ne bocsásd-ki még tegzedből nyilad,
mert ha ereszted, repül 's nem álhat,
5 így több szívet meg-ronthat,
így több szívet meg-ronthat.

38 Pásonnak [sh.]

2 bogy [sh.]

2. Igen szilaj Unikornis és Tigris-természetű,
ne légy kérlek te én hozzám mint Czenkris mérges szemü,
10 úgy ez minden szívtől vészsz életet,
kérlek hát ne gyötrödtesd szívemet,
szánj-meg tedd-le tegzedet,
szánj-meg tedd-le tegzedet.
3. Diánna Szüznek szerelme sem Orphoéusnak lantja,
tőled engem el-nem tsábita Musáknak szózatja,
15 állandóságban szerelmed légyen,
velem nints-is építve fővényen,
hanem erős kösziklán,
hanem erős kösziklán.
4. Im öröktől én-is néked ajánlom életemet,
20 el sem választhat te tőled senki pedig engemet,
sőt még szívemen a' vér meg-pesdöl,
Pulsusim nem szűnnek vergődéstől,
lészek szívem hozzád hü,
lészek szívem hozzád hü.
5. Igy ha az én szeretetem meg-hal is az én testem,
25 Pora-is szeretetemnek meg-tarthatja azt épen.
Siromra ha követ hengerit-is,
illy írást olvashat ottan még-is,
nem maga hólt-meg Hivem,
30 nem maga hólt-meg Hivem.
6. Rólad gondolkodom szívem midön ébrent vagyok-is,
te forgasz az én elmémbe jó izü álmomban-is,
hogy száz 's szived engemet kívánjon,
Elmé-is felölem gondolkodjon,
35 ez mind magadtól vagyon,
ez mind magadtól vagyon.

26 meg, tartja éppen [szótagszám, értelem]

7. Te azért meg- emlékezzél én örök hivségemről,
ha vig éneklésben lészek én-is te személyedről,
meg- emlékezem azt meg- tsókolom,
40 vigaságra add tudnom Angyalom,
kedvel lát engem szemed,
kedvel lát engem szemed.
8. Ah már el-nem halgathatom, hanem tsak meg-kell lenni,
hozzád való szeretetem ki-kell nyilatkoztatni,
45 állandóságban szerelmed légyen,
mig testemben lélegzetem léssen,
hozzád hiv lészek szívem,
hozzád hiv lészek szívem.
9. A' te gondolatid szívem ha tudhatnám, akarnám,
50 úgy jobban szolgálatodra magam alkalmaztatnám,
észre vehetném én-is elmédből,
hogy ha te-is engemet szivedből,
te hivednek tartaszsz-é?
te hivednek tartaszsz-é?

23.

1. Való nehéz meg-válásom,
Drága szívtől meg-fosztasom,
Ki miatt van zokogásom,
Éjjel nappal búsulásom,
5 Végre léssen szállásom,
Koporsómba zárásom.
2. Itt minden szív észre vehedd,
Egy ideig a' szerelmed',
Folytathatod léssen kedved,
10 De azután meg-szenveded

El-változván *kegyesed*,
Méreggé vált édesed.

- 15 3. Alig én ezt kóstolhattam,
 Vénus' palástját sem fogtam,
 Halóját meg-sem próbáltam,
 Pályáját bé-sem futhattam,
 Noha gyakran úntattam,
 Ajtót készre nyitottam.
- 20 4. Sok irégység akár mit tégy,
 Bátran minden kinokra végy,
 Ellenem ijesztéssel légy,
 Arra soha reá nem mégy,
 kedvesemtől hogy el-végy,
 Más keleptéjébe tégy.
- 25 5. Zokog szivem sebesedve,
 Mert nints tündér szinnel festve,
 Szerelmem van úgy ébresztve,
 Cupidotól által-löve,
30 Hogy halállal végezve,
 Lészen egymásnak szive.

24.

1. Jaj már nékem mert szeretlek 's ki-nem merem mondani,
 mert szerelem' gyötrő tüze szivemben kezd ártani,
 mert szivemnek belső titkát titokban kell tartani,
 ha kívánod irigyimnek szemeit vakítani.
- 5 2. Loppal jár fohászkodásom, loppal látlak szivemben,
 mások előtt nem ismérlek noha te vagy elmémben,

11 te kegyefed [szótagszám] 22 Én kedvefemtől [szótagszám] 29 halállál [sh.]

égek érted de nem látszik sebes szikra tüzében,
fájdalmakat szenved szívem hogy ezt tartja rejtekben.

- 10 3. Emészt szerelemnek tüze érted kinos életem,
de éretted el-szenvedem ha nagy kin-is ez nékem,
mert az által szerelmedet reménlem hogy nyerhetem,
tűrésemnek talám végét szerelmedért vehetem.
- 15 4. Azért én-is már magamban csak el-rejtem titkomat,
tűrve várom azon régen ohajtott vig napomat,
mellyben szembe jutván veled hallhatod *én* sorsomat,
te meg-szánod és meg-bánod eddig ilyen voltomat.

25.

- 5 1. TE szép személyed' óhajtom,
szeretlek szívem meg-vallom,
magamat néked ajánlom,
és tenéked prezentálom,
végy-bé kedvedbe kívánom,
mert hűséged látom 's tudom,
Édesem kegyesem ne kívánd halálom.
- 10 2. Néked az én életemet,
köteleztem hűségemet,
csak tartsd hozzám szerelmedet,
rég kötelességedet,
ne vond tölem személyedet,
zárj-bé szívedben engemet,
édesem kegyesem ne kinozd hivedet.

15 hallhatod forfomat [szótagszám]

- 15 3. Tsókjaiddal söt vidámíts,
 reám kegyes szemmel tekints,
 kivel szívemben kedvet hínts,
 azzal engemet meg-gyógyíts,
 bánattal engem ne szomoríts,
 20 inkább vig kedvvel vidámíts,
 Édesem kegyesem tőled el-ne vadíts.
4. Kiért én-is hidjed *lészek*,
 igaz szolgálág míglen élek,
 az míg bennem teng a' lélek,
 25 veled együtt halok 's élek,
 Kivüled mást nem kedvellek,
 és hidjed nem-is szeretek,
 Édesem kegyesem tsak téged' szeretlek.

26.

1. Ámbár szerettem 's néked szenteltem
 te tudod az én éltemet,
 De már meg-bántam hogy így meg-tsaltam
 hiv és állandó szívemet,
 Bogár után hogy így indúltam,
 Reád azért én nem szorúltam,
 5 Erdő egy fáért, tavasz egy fetskéért
 nem sinlödik azt tanúltam.
2. Miért érdemlettem hogy így szenvedtem,
 türtem mint az eb az árnyékért,
 Érted ontott vérem, álnokság az én bérem,
 miért szenvedtem ezekért,

20 kedveddel [szótagszám] 22 kéfz [!] léfzek [szótagszám, értelem]

3 hogy indúltam [szótagszám, vö. RMKT XVIII/7, 64] 6 ányékért [sh.]

Ha te próbáltál, próbáltalak én-is,
ha confundáltál azt miveltem én-is,
10 Így ne gondolkodjál társra nem akadtál,
Hogyha tréfáltál úgy én-is.

3. Arra emlékezzél, el-se felejtkezzél
melly képtelen bántál én velem,
Engem meg-nevetők reád figyelmeztek,
meg-ítéltek úgy itélem,
Akkor engemet meg-nevettél,
de nem másoknak azzal tetszettél,
15 Az nem mesterség *ki* hamisan ég,
az bánja *akinek* kárt tettél.

4. Drága a' szabadság és leg-első jóság
ezt két sziv jól meg-gondolja,
Egyből kettőt tenni, kettőből egy lenni,
ki-ki ezt jól meg-fontolja,
Mert ez nem egy vagy két napi rabság,
hanem holtig való állandó fogság,
20 Ez nem bolondság, nem-is vigaság,
hanem holtig való állandóság.

5. Ezt tudtodra adni magam declárálni,
hiv 's igaz szivből kívántam,
Ne kisérgess más-is mesterséges,
illyet én nem most próbáltam,
Ezért-is várom válaszodat,
mutasd hiv és igaz vóltodat,
25 Tudjam kiért égek, és kiért szenvedek,
Ird, avagy mond-meg voxodat.

11 ha [szótagszám] 13 bán ál [sh.] 15 a' ki [szótagszám] 16 kinek [szótag-
szám] 21 Ez [sh.] 24 's [szótagszám]

1. Még vagyok hiv szolgád kegyességed rabja,
kit meg-sebesített szerelmednek nyila,
ha reám nem tekintsz,
meg-nem szánsz szerelmem,
5 hidjed meg-kell halnom.
2. Meg-vallom masútt-is sokat sebesedtem,
szerelmed nyílatól ki sokat szenvedtem,
de szivem fájdalmát,
epesztő nagy kinját,
10 idővel meg-győztem.
3. Tsak te vagy egyedül állandó gyötrelem,
Cupido táborán ki vólt ellenségem,
az ő éles töre,
kegyetlen fegyvere,
15 majd *megemészt* engem.
4. Nem vólt Titiusnak szive szakadása,
olly nehéz mint nékem szivemnek fogyása,
mert soha nem újjul,
óhajtva nem gyógyúl,
20 titkon szép Rósámért.
5. Való bizony méltó kegyességed arra,
magamat hogy adgyam éretted halálra,
úgy-is szivem készen,
minden órán lészen,
25 örök hálá-adásra.

15 majd eméft [szótagszám] 17 fogáfa [sh.] 20 titkom [sh.]

6. Achilles példáját engedjed-meg szívem,
a' hol sebesedtem oda vissza térnem,
sebesítő nyíllal,
epesztő olajjal,
30 engedjed meg-kennem.
7. De tudom származtál fene Libiában,
ottan neveltettél vadak barlangjában,
szerelmedtől meg-vetsz,
kegyesem nem szeretsz,
35 temess föld gyomrában.

28.

1. BUsul szívem éretted,
hogy nem lehet melletted,
tőlem távol lakásod,
bizony nagy bűm forrása,
5 elmém sok változása.
2. Nints elmém nyugodalma,
mert szerelmed hatalma,
minden tagját el-lepte,
erősen meg-kötözte,
10 gyötrellemmel bé-fedte.
3. Hol vagynak most tréfáim,
hol most nyájas szavaim,
el-tűnt öröm vigaság,
el-jött nagy szomorúság,
15 gyakran nyughatatlanság.

27 férnem [sh.]

- 20 4. Békességes álmom sints,
 mert távol van drága kints,
 félek el-ne lopassék,
 máshoz ne kerittessék,
 szivem meg-ne fosztassék.
5. Futok kegyességedhez,
 térdet hajtok szivedhez,
 ott kegyelmet kóldulok,
25 mint egy szivel hóldúlók,
 úgy grátiát óhajtók.

29.

1. Bizony igaz nehéz dolog úgy élni,
 a' kit ember nem szeretett kedvelni,
 jaj melly nyomorúság,
5 bánat 's szomorúság
 úgy élni.
2. Azért törni mindenkben nem hasznos,
 ki szivében vólt változó 's hejános,
 mert kedvest meg-únni,
 meg-úntat kedvelni,
10 's melly kinos.
3. Rettentse bátor az halál törével,
 irtóztassa az irigység nyelvével,
 még-is nehéz válni,
 kit kezdett kedvelni
15 szivével.

4. Keserves szív mit mivelhet olyankor,
halálnak töriben noha van, mikor
kész érte meg-halni,
20 koporsóban szálni
jaj, akkor.
5. Ora nints és szempillantás szívében,
mellyben nem venné kegyesét eszében,
mert távol van társa,
25 nintsen maradása
szívében.
6. Tsendes álmot hajnal néki nem hozhat,
kedv nevelő fel-virradást nem adhat,
csak bajos órákat
30 siralmas, jaj-szókat
számlálhat.
7. Zokogva lám Gerlicze-is ő társát,
száraz ágon nyögve hívja ő mását,
véget vét éltenek
35 vég éneklésének
társáért.
8. Így van amaz két hiv szívnek ő dolga,
hogy ha esik történetből válása,
van szomorúságban
40 nyughatatlanságban
társáért.
9. Szerentséjét ugyan akkor neveli,
mikor igaz hiv szerelmét szemléli,
szívét újítással
meg, vigasztalással
45 neveli.

10. Isten tudod kegyes dolog az hivség,
kihez nem-is férhet a' nagy irigység,
végig hiv maradni,
ki nem tud változni
nyereség.
- 50
11. De többet immár szólni nem-is szükség,
szerentsés a' kinek szolgál az hivség,
mert kedvest meg-únni,
meg-untat kedvelni
mesterség.
- 55

30.

1. MIt kesergesz Szerelmes,
Kint szenvedni sérelmes,
Búval magad' ne kinozd :/
Kihez hajlott szerelmed,
Tégyed fére sérelmed,
Attól szolgád' meg ne foszd,
Mert haszontalan titkolni,
Azt meg-sem lehet gondolni,
A' szerelmet hogy el-mesd.
- 5
- 10 2. Természettől adatik,
Soha vizzé nem válik,
A' jó vér az emberben :/
Van olly hajlandósága,
Hogy legyen barátsága,
Azzal kit tart szívében.
15 Tsak egy tekintet meg-hódit,
Szívben sok bút, 's kint-is tódit,
Mozog vér az erekben.

- 20 3. Igaz barátság jelét,
Szivem hervasztó szelét,
Sok bánatim mutatták :/
Hogy szivem tsak töled ég,
Titkolni már nem szükség,
Kinaim bizonyítták,
25 Szép személyedet óhajtván,
Véled lételemet várván,
Jaj bánatim újítták.
- 30 4. Mert tudom a' szerelem,
Mi légyen 's mit tett velem,
Szivet gyötrő mulatság :/
Ki magát arra veti,
Szüntelen azt követi,
Hogy nála légyen hivság,
Egy tekintet tett rabjának,
35 Mert szivemben töt nyilának,
Érzem jajját súllyának.
- 40 5. Szemeid ékessége,
Termeted díszessége,
Szivem régen hervasztya :/
Szomorú bús gondokra,
Szivem gyötrő kinokra,
Még ágyamban-is hajtya,
Lehetetlen ki-mondani,
Söt meg sem lehet gondolni,
45 Szivem miként fonnyasztya.
- 50 6. Mert nagy fogságba zártál,
Mint rabot meg-lántzoltál.
Kinomat hogy nézheted :/
Égek kinzó tüzedtől,
Lobogó szerelmedtől,

Sérelmem te kötheted,
Ne kinozd rabodat immár,
Szabadulást ki tőled vár,
így még hasznát veheted.

- 55 7. Ha Orvosára talál,
 Tőle sok kin megszűszé száll,
 Foglyod vidúl szívében :/
 El óldatik vas lántza,
 Meg-rekesztő mély tántza,
60 Nem búzog szerelmében,
 Szünik szívében rakott tűz,
 Ha kezére kerül a' Szüz,
 Kit óhajt személyében.
8. Azt jól meg-kell gondolni,
65 Mert idő szokott folyni,
 Venus Iffjakat szeret :/
 A' virág-is nagy kedves,
 Ugy léssen kellemetes,
 Ha idejében szeded,
70 Azért vigyázz jól magadra,
 Mert juthatsz hervadtságodra,
 Most ne titkold kedvedet.
9. Mert az igaz szeretet,
 Meg-visgállya szivedet,
75 Azt titkolni nem lehet :/
 Kit Cupidó meg-sérthet,
 Nem nézi a' sérelmet,
 Arról téssen ha tehet,
 Sok fáradságát nem szánnya,
80 Életét kotzkára hánnya,
 Ha szívhez szívet nyerhet.

10. Olly ékes termeteddel,
Kiben Venus nevelt-fel,
Sokaktól szerettetél,
85 Ezzel nékem nappali,
Söt gyötrelmes éjjeli,
Fájdalmakat szerzettél,
Tekintsd-meg már kinaim,
Hald-meg keserves panaszim,
90 Gyógyíts-meg ha meg-sértél.
11. Parantsolhatsz szolgáltnak,
Kint szenvedő Foglyodnak,
Életed napjaiban :/
Hü leszsz hozád holtáig,
95 Életének fogytáig,
Nints hiba szavaiban,
Múlathatsz véle kedvedre,
Mert régen vágy szerelmedre,
Lankadván kinaiban.
- 100 12. Ditsekedhetsz édesem,
Kinek irám e' versem,
Hogy illy szivre akadtál,
Mert találtál hü szivre,
Életed' örömére,
105 Kitől régen irtóztál,
Hallád én szivem meg-marad,
Tsak te ötet el-ne hagyad,
Véle Istenben bizzál.

1. NAgy munka a' sziven erőszakot tenni,
a' kit ember szeret a' nélkül el-lenni,
és azt szivéből ki-vetni,
róla könnyen felejtkezni,
5 Azt szivel szeretni,
kész, mind élni 's halni.
2. Nehéz dolgok ezek el-nem lehet hinni,
De több hasonlót-is lehet ehez tenni:
mint várakozni 's nem jöni,
10 le fekünni 's nem alunni,
szeretni 's nem látni,
a' szépet útálni.
3. Még nehezebbek-is vagynak mind ezeknél,
de ezekről nem szólok most többet ennél:
15 Úgymint valakit szeretni,
attól viszont gyűlöltetni,
kedvest meg-útálni,
meg-untat szeretni.
4. Bolondság embernek ég ellen tsapdosni,
20 vagy az apró hangyát gyakorta mozgatni,
mézet üveg által nyalni'
Olyan szépért, jóért futni,
ki nem akar várni,
nem kíván fel-venni.
5. Van ugyan olly fortély a' szeretetben-is,
25 hogy hajlandóságát némelly készségét-is,
mutattya hozzá jó kedvét:
Azomban minden hűségét,

17 a' kedvest [szótagszám] 18 meg-untát [értelem] 20 vagy [sh.]

- 30 másnak tartya szívét,
másnak adta kezét.
6. De ezt tsak az álnok szívüek tselekszik,
nem-is egyéb okból ök eztet mivelik,
hanem hogy mit ki-vehessen,
osztán rabjává tehessen,
35 végre el-hitessen,
bátran ki-nevessen.
7. Okossan kell azért a' dolgot fel venni,
minden szines szívnek egyaránt nem hinni:
Hidj, de jól meg-lásd hogy kinek,
40 és nem-is szines szívünek,
mert friss vízbe vetnek,
és abban bé-ölnek.

32.

1. SOk az elme hánykodása,
gyors járása nints-is mássa,
de még-is olly *facultása*,
nintsen azt hogy által-lássa:
5 A' sziv mit téssen,
hozzá kit vészen,
kedve mi lészen,
kit szeret készen,
szerelem van holtig hiv kiben?
- 10 2. A' szép Leánynak formája,
az Iffjaknak nyavalyája,
mindjárt ég szive fáklyája,
ha szivese meg-találja:

32 nem-it [sh.]

4 *fucultása* [sh.]

15 Tsak egy lépése,
frissen menése,
és egy nézése,
szeme intése,
olyan mint sebes nyíl a' szivbe.

20 3. A' szem mihent szépre tekint,
sziv a' szivben szerelmet hint,
nyilván ugyan egyik sem int
de titkon mindenik lát kint,
forr benne a' vér,
szólni még sem mér,
25 kí pedig nem kér,
soha nem-is nyér,
tzellyára bizony el-nem ér.

30 4. Némelly szeret tudatlanúl,
mint ki mit vesz látatlanúl,
sok járt már illy hasztalanúl,
a' más kárán mert nem tanúl,
nints mindennél ész,
szerelemre kész,
mert ez olyan vész,
35 kin sok ész meg-vész,
nem bánod meg-ha okos léssz.

40 5. Jó szeretni de okosan,
mások előtt tsak titkosan,
másként nem esik hasznosan,
.....

23 fzív [értelem, rím] 38 máfoh [sh.]40 [hiányzó sor]

- 45 tagadd kit szeretsz,
frigyet kivel vetsz,
ha ebben követsz,
irigy nyelv nem metsz,
szerelmedben így elő-mehetsz.
6. Nem kell nékem tudatlan vér,
mert a' jádzani nem-is mér,
a' kiben nints semmi manér,
tölem még tsak ennyit sem ér:
50 Nem kell parasztos,
mert a' makrántzos,
de ha takaros,
ha szép manéros,
magához ragadja szivemet.
- 55 7. Tsak tyúk ültetni született,
a' ki soha nem szeretett,
meg-vetette a' természet,
ki Venussal frigyet nem tett:
Be bágyatt legény,
60 mint a' sült lepény,
nints hozzá remény,
tsak alszik szegény,
tsak a' legény több azzal ki ilyen.
- 65 8. En-is aztat által-láttam,
a' szerelmet meg-fontoltam,
az igaz sziv mit tsinállyon,
kegyeséhez mint hajollyon:
No hát jól meg-lásd,
kinek adsz szállást,
70 szivedben lakást,
örök nyúgovást,
hóltig való szép vigasztalást.

1. SEbes szivem óh mint örül,
 ha forog személyed körül,
 gondos elmém bútúl ürül,
 tsak gondolkodom-is errül:
 5 Akkor vig napja fel-derül,
 bánatban sem merül,
 személyedtül úgy meg-sérül,
 hogy máshoz nem kerül.
2. Zokogás töled el-válni,
 10 mert nem látlak már sétálni,
 ékeőbb virágra szálni,
 nem lehet már rá találni:
 Kész vagyok mindent tsinálni
 15 kívül érted szenvedni,
 sőt halált-is meg-próbálni
 nem fogok sajnálni.
3. Öröm 's élet tekinteted,
 mellyel bús szivem élteted,
 20 ezzel magadat kelleted,
 óh melly jó emlékezeted:
 Hová szemeidet veted,
 indul szereteted,
 Hűségedet mint éreszted,
 igazán tetteted.
- 25 4. Nagy szerentse veled lenni,
 tsak egy szót valahol tenni,
 nem is lehet máshoz menni,
 kitől ezt lehetne venni:

- 30 A' hol vagy sziv kezd gerjedni,
vig öröm terjedni,
hervasztó bánat széledni,
a' holt-is éledni.
5. Jaj nem tudom már mit tegyek,
vigasztalást kitől végyek,
35 hogy sem nálad nélkül légyek,
inkább a' halálra mégyek:
Mert kiknek vagyon illy frigyek,
bár légyen irigyek,
mind az által az ő ügyek
40 örömmel tellyesek.
6. Igen kérlek édes szivem,
mindennél kedvesebb hivem,
minthogy reád tzeoz ivem,
tsak te vagy egyik szem-fényem:
45 Énnékem tellyes reményem
vagy te édes szivem,
nem-is tartóztat törvényem,
van hozzád ösvényem.
7. Miként Phoebus Daphnissal járt,
50 ezek láttak hasonló kárt,
én szivem ha előttem járt,
tsak nem majd okozott halált:
De óh ne tölts olyan pohárt,
melly halálosan árt,
55 vagy emésztő veszélyben márt,
mellyet szivem nem várt.
8. Arany időt tsak a' szemlél,
ki véled egy időben él,
a' nyár után sintsen ott tél,
60 bú bánatról semmit sem fél:

34 kiről [sh.]

Mint a' nap piros színben kél,
következik a szél,
ortzád olyan mint fényes dél,
senki párját nem lél.

- 65 9. Reám bár tsak egyszer tekints,
 hogy ha tetszem magadhoz ints,
 mert meg-tartóztató bélints,
 vagy foglyos és záros kelints:
70 El-hidd szivem sohol-is nints,
 tsak hozzám jó szót hints,
 nálam vagy igen drága kints,
 több náladnál már nints.

34.

1. Meg égett Ráztz Ország, megmaradt három ház,
 egyik a' Tsászáré, másik a' Királyé,
 harmadik pediglen kedves szeretőmé.
- 5 2. Most jöttem Budárúl, Nem tudok Magyarúl,
 tsillagom Katitzám, taníts meg Magyarúl
 tsillagom *Katitzám, taníts meg Magyarúl*
3. Bánatos szívemre nagy fájdalom szállott,
 mert az én édesem tőlem eltávozott
 mert *az én édesem tőlem eltávozott*
- 10 4. Szerentse bal kézzel poharát nyújtotta
 szomorító borát velem megitatta,
 keserves szívemet búval újította.

62 következik fzel [szótagszám]

5, 9, 18 [az ismétlésre csak a kezdőszavak utalnak]

- 15 5. Igye fogyott fejem vigasztalást nem vár,
 nem újul énnékem több tavasz és több nyár,
 keseredett szívem mind holtig búban jár.
6. A' mitől leginkább éltemben rettegtem,
 szintén azon törben véletlenül estem,
 szintén azon *törben véletlenül estem.*
- 20 7. Homályba víg napom véletlen borúla,
 kedvem' hajnalára rút felhő tódúla,
 Istenem teremtem, ne hagyj így vesződnöm.

35.

- 5 1. Bú bánattal bé-borít 's szomorít, a' víg szerelem,
 minden szerető szívnek, és hívnek belső sérelem
 bádgasztja szívében
 kit szeret létében,
 semmiben nints engedelem.
- 10 2. Ariadné Théseust, így Vénust Adonis gyújtá
 a' szerelem tüzével, mérgével emészté 's rontá.
 Szív színben nyílt löve,
 osztán halál leve
 belöle,' s *végre ohajta.*
- 15 3. Példa légyen ezekben, illy ügyben a' ki fut 's fárad,
 tapasztalhatja nyilván bajt vévén sok jajt melly árad
 bal szerentséjében,
 gondos elméjében,
 melly szívében, *végig* marad.

15 mind holtig búban jár keseredett fízvem [rím]

6 Théfuft [sh.] 10 végekre hajtá [értelem, vö. Stoll 455] 15 melly végig [sh.]

4. Igért vólt arany időt, jövődől nékem-is dolga,
de a' helyet el-múla 's fel-dúla halálos horga,
veszélyes munkákra,
járatlan útakra,
20 próbakra juta és forga.
5. Kínzó nyíl' ékessége, szépsége, melly által-hat 's jár
egyedül termetednek, testednek halált hozó zár,
ajakad' mozgása,
szemed' pillantása,
25 járása majd meg-emészt már.
6. Óhajtással telnek-el, kelnek-el éltem' napjai:
nyögök, mint magas égnek, erdőknek bús galambjai:
mert elmém testemmel,
majd minden izemmel,
30 's szívemmel szíved rabjai.
7. Jó kedvemnek reménye, nap-fénye halál-hozó jaj
szépsége termetednek, szívednek meg-emésztő baj,
Cupido' fáklyája
szemed' pillantása,
35 's járása mint tűzben olaj.
8. Bennem újít szerelmed' piros ortzája:
mint annyi Angyali kép, kellő 's szép nintsen hijába:
Alabástrom nyaka,
Klaris szép ajaka,
40 Dereka, hajtván hozzája,
9. Lábaid' sétálása, 's járása ösztön szívemben:
's tsókólásod, 's szólásod mozgásod gyötör elmémben;
mellyet ha gondolok,
's magamban fontolok,
45 majd halok, minden izem ben.

16. Zöldellő pálma-fája, rósája, 's éltem' reménye,
te vagy szép Nartzissussa, Laurussa, 's napomnak fénye
rólad gondolkodik,
értted búslakodik,
80 hánykodik, elmém' örvénye.
17. Ezt szívednek, kedvednek, éltednek írák szívesen,
szíved végye e' szívemtől, kedvemtől hát nagy kedvesen;
Olvassad, mulassad,
kedvedet újítsad,
85 vidítsad, hozzám kegyessen.

36.

1. Óh kegyetlen Fatum!
tsalárdságod látom,
érzem, hogy sebben ejtesz,
több több kína készítesz.
- 5 2. Most kedvemre éltem,
veszélytől nem félttem,
kerítettél hálódba,
megakadtam valóban.
- 10 3. Nyíllal által veréll,
de azzal mit nyertél?
Ezt, hogy szívem' el verted,
nagy rabságba ejtetted.
- 15 4. Igaz, hogy drága kints,
mellynél kedvesebb nints,
kit megláttattál véllem,
de eltűnt már nem lelem.

p kedvesbb [sh.]

- 20 5. Néha feltalálom,
 ugyan az halálom;
 mert sóhajtok szemébe,
 nem láthatok szívébe.
6. Bár szózatot adjon,
 abban csak az vagyon,
 hadj békét olyan szívnek,
 kit nem tehetsz tiednek.
- 25 7. Ezt hogy érdemlettem,
 Fatum mit vétettem?
 Mondd meg: meddig vesztegetsz?
 Illy kegyetlen míg lehetsz.
8. Szenvedném tetszésed,
30 ha ez végezésed,
 viselem békességgel,
 csak hogy bíztass jó véggel.
9. Lehetetlenséggel
 fenyegetsz kétséggel,
35 te rajtad áll, segíthetsz,
 ha szenvedhetsz, enyhíthetsz.
10. A' kit másnak adtál,
 nékem csak mutattál,
 az még az enyim lehet,
40 Fatum olly tsudát tehet.
11. Ki ha enyim lenne,
 szívem hitet tenne,
 hogy míg bennem lesz lélek,
 néki, 's nem másnak élek.

45 12. Addig is fogadom,
 szívem' néki adom,
 lészek, olly igaz híve;
 mint kívánhatja szíve.

37.

1. Tsendes patak fújdogál,
 Az én szívem sirdogál,
 Sirok érted még élek
 még bennem tart a' lélek,
5 még bennem tart a' lélek.
2. Sír a' szemem könnyezik,
 Koporsóban költözik,
 szívem gyázban öltözik,
 piros színem változik,
10 piros színem változik.
3. Lám meg mondtam hogy úgy tégy,
 hozzám igaz szívvel légy,
 vagy hogy űlj le mellettem,
 vagy hogy meny-el előlem,
15 vagy hogy meny-el előlem.
4. Fájd a' szívem meg-vallom,
 Kedves édes galambom,
 Reád való néztemben,
 majd meg-reped a' szívem,
20 majd meg-reped a' szívem.

38.

1. Torna Vármegyében születtem, születtem,
Betlehemben Belegrádon át mentem, át mentem;
Újfaluba nyúgodalmat találtam, találtam.
- 5 2. Tisza parton ki-viritott tulipán, tulipán,
az én szívem téged' óhajt, téged vár, téged vár.
Ha te el-hagysz meg-átkozlak, el-hervadsz, el-hervadsz,
kis kertemben ki-viritott rózsa vagy.
- 10 3. El-húzták már a' takarót nyóltz órára,
ama' nyalka legényeknek bosszújára,
el-kell, menni, el-kell,
meg-kell válni, meg kell
a' rózsámtól.

39.

1. Bodrog partján nevededett Tulipán,
Bús szívem tsak téged' óhajt, téged' szán,
Bokrétámnak el-hervadott szépsége,
Oda Tulipánom gyönyörűsége.
- 5 2. El-mégyek én már *tető*led gyöngy-alak,
Kit én bizony sokat óhajtottalak,
Örökösen én téged' el-nem hagylak,
Bizonyoságra még most-is meg tsókollak.
- 10 3. Ha el-mégy-is már én tőlem drága kints,
Gyöngy fekete két szemeddel rám tekints,
Én-is tartlak a' szívemben, míg élek,
Egyetlen-egy gyönyörűséges lélek.

5 már tőled [szótagszám]

- 15 4. Az én kedves Szeretőmtől meg-válok,
A' melly dolgot én eléggé sajnállok,
Többé veled szép kintsem nem sétálok,
Nyugodalmat más Országon találok.
- 20 5. Oh édesem drága piros ortzádat,
Hadd fogjam-meg két szép arany-almádat,
Meg-tapasztalom mellyeden rózsádat,
Fordúlj hozzám tsókolom te szép szádat.
6. Meg-kérdezem szeretőmtől, szeret-é?
Meg-ölelem, meg-tsókolom, tartja-é?
Katonává lettem, Rózsám! bánod-é?
El kell immár maséroznom, szánod-é?
- 25 7. Bár világra ne születtem volna,
Ennyire érted nem gyötrődtem volna,
Szép szín alatt tsókjaidal meg-tsalál,
Így jár, a' ki szép Szeretőre talál.
- 30 8. Bútszásom már tőled el-végezem,
Utam miá: mert reá nem érkezem,
Hüségedre magam' le-kötelezem,
Édesednek ki-magamát nevezem.

40.

- 5 1. Kuku: Kuku! Kukutskám!
Szállj már hozzám, Madarkám,
Mikor tsalogatlak,
Sípotskámra hívlak:
Készen vár már kalitkám.

25 fzülettem [sh.]

2. Nem adnálak ezüstért,
Drága Kárbunkulusért:
Szívem! nem adnálak,
's már el-sem hagynálak
10 A' Világnak kintséért.
3. No! no! no! Hát! vagy jöjj-el;
Vagy szívemet-is vidd-el:
Mert szép személyyednél,
Drága Termetednél,
15 Anya, szebbet nem nevel!
4. Ne gondolj már el-válást;
Mert szeretjük már egy-mást,
Bár tsak repülhetnék!
Szárnyamra kelhetnék,
20 Hadd tennék egy fordulást.

41.

1. Gyors kereken forgó Világ' tündérsége,
Sebes szárnyan járó tsalfa szívessége,
Szívemet sebhető szörnyű kevélysége,
Jaj miként tsalogat mindent ékessége.
- 5 2. Édes lépes-mézzel jaj miként tsalogat,
Álnok szerelmére melly szépen hívogat,
De keserű mérget majd miként osztogat,
A' veszedelemre majd ajtót nyitogat.

- 10 3. Ritka, oh! melly ritka az igaz szerelem,
Melly után ne fusson örök veszedelem,
Ezt az Ifjúságban gyakorta fel-lelem,
Ha nem próbáltam is, még-is úgy képelem.
- 15 4. Ennek álnokságát senki ne tsudálja,
Bátor sok szép szókkal ő magát kínálja,
De az a' sok jajnak úttját meg-találja,
Jaj! jaj leszen annak, a' ki ezt próbálja.
- 20 5. Látom sűrű könyve ászatja ortzáját,
Melly meg-is hervasztja annak szép rózsáját,
Keserves jajoknak bővíti lármáját,
Ha ki meg-tsókolta ennek gyenge száját.
6. Tégedet mind addig szeretlek, míg élek,
's míg az én testemben sátoroz a' lélek,
Rajtad kívül soha senkit nem szemlélek,
És hogy engem' meg-veß, már többé nem félek.
- 25 7. Elébb a' tengerek fenekig apadnak,
Az égi tsillagok a' földre le-húllnak,
E' földnek határi meg-alatsonúlnak,
Míg szép dítséretid számbol ki-szorúlnak.
- 30 8. Könnyebb a' kő sziklát lágy viaszszá tenni,
A' tenger sok vizét egy kalánba venni,
Árva életemnek az halálra menni,
Mint sem személlyedről feledékeny lenni.
- 35 9. Avagy ha el-hagysz-is, úgy én mit tsinálok?
Barlang, havasokra völgyekre sétálok,
Virradván a' magas kő-sziklára állók,
's te néked szép szívem sok jókat kívánok.

10 utánnn [sh.] 12 Hanem [sh.]

10. Zendüljenek-fel bár ellenem az egek,
Bár borítsanak-el a' sűrű fellegek,
Jőjjenek záporral a' rút fergetegek,
40 Ezekben is veled soha nem rettegek.
11. Illyen virág terem a' Vénus' kertében,
Illyen rózsza terem ennek erdejében,
Enged ennek minden míg buzog vérében,
Valaki bé-lépvén álnok szerelmében.

42.

1. A' Szerelem olly lép, Ha ember belé lép,
Meg-rútítja szépségét :|:
Mosdjon ámbár kétszer, Akár hetven-hétszer,
De régi tisztességét,
5 Sem Piktör, sem Borbély, Viszsa semmi fortély
Nem hozza Szűzességét.
2. Mit ad a' mosolygás, Szorított kéz-fogás.
Szerelmes Hideg-lelés :|:
Szerelem' harmatja, Piros ajak' tsókja,
10 Ama' fris ölelgetés;
Fel-pénz keveset ér; Annyi érte a' bér,
Használ tsak mint pénz-pengés.
3. Sőt az egészségnek; Piros rózsza-színnek,
Szerelem hervasztója :|:
15 Ez a' régi Kintsnek; Jószágnak, mindennek
Igaz el-pusztítása,
A' szép betsületnek, Jó hirnek, és névnek
Szennyel bé mázolósa.

- 20 4. Tovább'-is tűrődöm, szállni meg-nem szűnöm
 Fújjon alsó, felső-szél :|:
 Ősz, tavasz, meleg nyár, szálljon velem ámbár
 Bizonyította kemény Tél,
 Mondom boldog ember, Gazdag mint a' Tenger,
 A' ki a' Vénustól fél.

43.

1. SZomorú már nékem járásom, kelésem,
 Talán e' világban nem leszen örömem;
 mert az én édesem el-távozott tőlem,
 kiért el-bádjadott, 's szomorodott szívem.
- 5 2. Látom a' Tavasznak mindenk örülnek,
 gyenge violából koszorúkat kötnek,
 de az én bánatim mind csak öregbednek:
 mert nehéz gyötrelmek szívemen nem szűnnek.
- 10 3. Zengedez az erdő sok szép ének szókkal,
 tündöklök a' mező ékes virágokkal,
 de én szegény fejem csak búval bánattal
 világból ki-múlok iszonyú kínokkal.
- 15 4. Lád melly tsudálatos a' szerelem dolga,
 nintsen e' világban ő nékie mássa,
 nints olly erős bástya, ki őtet meg-tartsa:
 mert a' kő várat-is meg meri hágnia.
- 20 5. Áldjon-meg az Isten téged édes Rózsám,
 ha már nem lehet-is veled mulatásom,
 kérlek édes szívem vegyed ez írásom,
 jó szívvel, lélekkel kedves tulipányom.

6. Akarnám meg-tudni szívednek szándékát,
 én szívemhez-való szíved ajánlását,
 Kiért az Istennek ne várjad áldását,
 mert meg-szegted szívem szavad fogadását.
- 25 7. Ne tsalogass kérlek mond-meg akaratod,
 hogy mint bízzam hozzád, mutasd-meg szándékod,
 ha igaz legyen-é a' te ajánlásod,
 hogy a' mit mondottál, azt meg-nem másítod.
- 30 8. Kérlek édes szívem, kérlek, hogy tudósíts,
 hogy az én szívemet több bűba ne merítsd,
 eleget kínoztad el-bádjadott szívem,
 a' mit meg-nem mondhat te előtted nyelvem[.]
- 35 9. Talán azt gondolod, hazudok előtted,
 de bízz édes szívem, majd meg-halok érted,
 úgy annyira lettem el-búsúlt szívemben,
 az jártoni erő sintsen már testemben.
- 40 10. Ollyan vagyok, hidjed, mint szélvészben madár,
 kit a' zápor esső úgy el-lankasztott már,
 Szárnyai nem bírják, nem-is járhat immár,
 Minden felől szegény fejére vesélt vár.
11. Ollyan vagyok immár, mint út féleln az ág,
 kit valaki le-vág, mindenik reá hág,
 minden úton járó reá tapod és hág,
 vagy irígy nyelvével a' rossz ember meg-rág.
- 45 12. Azért immár nékem a' koporsó készen,
 kiben már énnékem temetésem léssen,
 Az fejem felett-is egynehány vers légyen,
 mely emlékezetet én-rólam is tégyen.

- 50 13. Itt fekszik egy árva, itt el-temettetett,
 kinek már éltében a' bú véget vetett,
 nyúgodjon ő szegény *bírja* az egeket:
 mert éltében egyért ő sokat szenvedett.

44.

1. VAjha ki-mondhatnám kínnyát én szívemnek,
 meg-magyarázhatnám fájdalmi lelkemnek,
 avagy tsak írásban ezeket tehetném,
 's az én kegyesemnek kezéhez küldhetném.
- 5 2. De nem tudom kire dolgomat bízhasam,
 kinek minden szómat bátran meg-mondhassam,
 mert olly állhatatlan most a' földi ember,
 mint szelekkel játszó nyughatatlan tenger.
3. Mindjárt öszve futnak én gonosz irigyim,
10 le-tésznek, 's fel-vésznek, nem tudom mit tegyek?
 ha madárba bírom, a' sem mindenik hív,
 azok között-is van sok tétovázó szív.
4. Galamb az Párjától messze útra nem megy,
 Galambi Pólhéshez természetben tsak egy,
15 hollóra nem bírom, holló dögött talál,
 mert meg-esnék, hogy ő levelemmel *le*-száll.
5. Szajkóra nem bírom: mert tsak fészket őrzí,
 valamennyi titkom, mindennek füttyölne,
 bagoly tsak éjjel jár, álmos ágyban henyél,
20 az én kegyesemet fel-verni nem merné.

16 meg-fzall [értelem] 18 titkon [értelem]

6. Gólya tsak kígyókkal rakja-meg a' száját,
irígység foglalja annak szíve táját,
keményemben lakik egy füstös fetskétském,
tsak a' lészen nékem igaz követetském.
- 25 7. A' ki a' szélnél-is sebessebben repül,
repülve jól lakik legyekkel le-nem ül,
vidd-el madár, vidd-el, vidd-el levelkémet,
hadd jó reménységben az én kegyesemet.
- 30 8. Hajnalra oda jutsz, száll bé ablakjába,
ama' szép hajnali nótátskádat kezd-el,
ha kérdi, ki küldött? mond-meg, én küldtelek,
bizony száni fogja bánatos szívemet.

45.

1. Állj előmbe rózsám, hadd bútsúzzam tőled,
ha el-nem bútsúzom, bújdossunk-el ketten,
vagy meg-halok értted,
vagy enyimmé teszek
5 édes szívem.
2. Fekete két szemed, mire tsalt-meg engem'
gyenge szép termeted mire hozott engem',
vagy meg-halok érted
vagy enyimmé teszek
10 édes szívem.

25 febeľsen [értelem, szótagszám]

9–10, 14–15 [a refrénsorok rövidítve]

3. Ne menj-el Galambom, ne repülj-el tőlem,
jőj vissza madaram, szállj bé ablakomba,
vagy meg-halok érted,
vagy enyimmé teszlek
15 *édes szívem.*
4. Ha el-mégy is Szívem, tsak hozzám igaz légy,
igaz szereteted hamisra ne fordítsd,
vagy meg-halok érted
vagy enyimmé tészlek
20 *édes szívem.*

46.

1. MEnny-el édes fetském, viólám köszöntsed,
nagy alázatossan házban-valót kérjed,
ezen fáradt szóval nékie jelentsed,
ne hirtelenkedjél, a' mit szóll, meg-értsed.
- 5 2. Erős kötelekkel kötözték Sámsomot,
még-is el-szakasztá mit erős ló hámot,
mágnes követ visel, a' ki sok igámot,
tsak egy haj szálon ő hozzá húzhatná most.
- 10 3. Arannyal kellene nevedet fel-írni,
gyémánt kő táblára szépen le-rajzolni,
rubint-kőből formált ládában tartani,
innepet kellene nevednek szentelni.
- 15 4. Nem dítsérem de szép mint hajnali tsillag,
Angyalka módjára ki előttem ballag,
neveti ha kérdem, hol lakol szép alak;
két szép szemeivel integet, úgy ballag.

- 20 5. Vagy meg-halok érted, vagy enyimé tészlek,
vagy el-válok tőled vagy hozzám kerítlek,
szánj-meg édes rózsám igen szépen kérlek
engem úgy segéljen szívemből szeretlek.

47.

- 5 1. HA keressz nálam állandóságot,
Meg-tsalod magadat igen nagyon,
Szívem nem tűrhet semmi rabságot,
Álhatatosságban ritkán vagyon,
Szeretni tud ugyan, de szabadon,
Vergődik szél után, hajla nádon.
- 10 2. Titkos szerelmet tudok folytatni,
De hogy hív maradjon, igen nehéz,
Vándorló szívem, egynél mulatni,
Nem tud: mert ide-is, oda-is néz,
Egy módon tiszteli mind ezt, mind azt,
De állandóul egyet sem választ.

48.

Lengyel-Nótára.

- 5 1. Vígassága e' Világnak még tőlem el-nem múlik,
mert én gyenge szerelmemnek abban víg kedve telik,
szívemet meg-emésztí már,
noha igaz légyen ámbár,
ég szerelem' tüzétől.

2. *Vénus* te szeretetedet mit tartóztatod tőlem,
talán kívánod szívemnek hogy eleget ne tegyen,
mert a' sok rossz irigyektől,
azoknak tsalárd nyelvektől,
10 szerelem meg-hidegül.
3. *Cupidó* mérges nyíladat mit tzelezod testemnek,
szerelmét talán kívánod távoztatni szívemnek,
avagy pedig hogy raboddá,
akarsz örökös szolgálddá
15 te így tenni engemet.
4. Nem akarom *Árgyirus*nak én mivóltát követni,
hanem inkább mindenkoron szép szeretetet üzni,
szerelmemért bár meg-halni
kész vagyok vérem' ontani,
20 mint tőle el-távozni.
5. Nintszen szerelem tűzénél e' Világon kegyesebb
egygyik másik között való szeretetnél ékesebb,
mert egygyik szív a' másiknak
önnön magokat ajánlják,
25 mintha egyek vólnának.
6. Ne nézz reám mint a' *Czenkris* a' te mord szemeiddel,
hanem inkább mindenkoron táplálj kegyességeddel,
ne fekete mint a' holló,
hanem szelíd mint *Apolló*,
30 légy én hozzám mindenkor.
7. Szerelmedet mit vonszod hát én szívemtől galambom,
kívánnya szeretetedet mindenkoron gyémántom,
immár magát adgya néked,
tisztá szívből fogad téged',
35 mert szerelmed kívánnya.

- 40 8. A' ki pedig ezt meg-írta a' szép szívek' kedvéért,
 ez azokhoz meg-mutatta itt állandó szerelmét,
 hogy a' kik egyszer kedvelnek
 jó szívvel ahoz legyenek,
 mindenkoron óhajtsák.

49.

Nóta: *Hogyha merném búsítani 's a' t.*

Legény

1. ISTEN hozzád kedves NN. Uri szép lakó-helyem,
 mit vétettem nem tudhatom, tsak azt mondgyák hallom:
 menny-el NN. menny-el innét
 mert el-árult az ellenség,
5 nem soká el-fogok menni,
 te töled bútsúmat venni.

NB. *Első két NN. mondhat sz valamelly Várost, második NN. pedig valamelly Nevet.*

Leány

2. Jaj nékem árva fejemnek mi tévő már legyenek?
 mikor nézi bútsúzását szívem a' szívednek,
 mintha hegyes tör meg-járna,
10 mikor szívem néz utánna,
 meg-repedik ő magában.

Legény

3. Mert jól tudod mostanában nekem el-kell mennem,
 várom én még Istenemtől vissza jövetelem',

nótajelzés búsítani [sh.] 5 fokára [szótagszám] 8 fízvemnek [értelem]

15 hogy engemet meg-fogsz látni,
 néked mindenkor szolgálni,
 kész vagyok én galambom.

Leány

4. Sebes szívem' gyógyítója tsak te vóltál egyedül,
 meg nem gyógyít már engemet senki rajtad kívül,
20 mert szívemet néked adtam,
 hóltig *szolgálni* kívántam,
 de mint látom haszontalan.

Legény

5. Ne szomorkodgyál én szívem te édes szép violám,
 téged' szeretlek mindenkor hóltig léssesz virágom,
25 mert meg-győztél hívségeddel,
 mint szép hü szeretetteddel,
 mellyet mutattál hozzám.

Leány

6. Azért szívemnek szándékát, néked immár mondtam,
 hogyha szeretsz tiszta szívből szánny-meg engem' mostan,
 néked hóltig kész szolgálni
30 mindenekben szót fogadni
 egyedül az én szívem.

Legény

7. Vallom hiszek én szavadnak gyönyörű szép tsillagom,
 szánlak ugyan tiszta szívből tégedet én Angyalom:
 de mi tévő légyek immar,
35 ha meg-ölném magam' ámbár,
 éretted *virág-szálom*.

20 ugyan szolgálni [szótagszám] 36 én virág-fzálom [szótagszám]

Leány

8. Szány-meg! szány-meg ugyan engem' édes gyönyörű szívem,
maradgy nálam azt kívánom egyedül én te töled;
kész vagyok éretted halni,
40 véretem-is ki-ontani,
segítségedet várom.

Legény

9. Nintsen immár maradásom előtted én Angyalom,
látod hogyan árulkodnak mindenfelől rajtam,
mint a' farkas bárány után,
45 úgy ólálkodnak utánnam,
Isten veled virág-szálam.

Leány

10. Légyen úgy hát édes szívem maradgy jó egészségben,
zárj-bé engem' a' szívedben, én-is téged' ekképen,
hogy ha erre Isten hozna,
50 szány-meg engem' mindenkorra,
eztet kérem egyedül.

50.

1. Ambrosiánál édesb a' szerelem' gyümöltse
kivált ha a' szeretőknek vagyon egy erköltse;
hogy ha mind ketten kedvesek,
mint galambok szerelmesek,
5 meg-vallom, javallom, valaki módját ejtheti,
szeresse, kövesse, mint szintén teheti.
2. Nehéz ugyan rá találni az igaz hív szívre,
szépre jóra mindenekben állhatatos hívre,
mert e' világ szép színt mutat,
10 de jaj sok felé ad útát

változó, habozó, fogadását, meg-nem állja,
szemének, fényének, vagyok sok hibája.

- 15 3. Azt gondolná ki nem tudná Vénusnak ő dolgát,
 hogy Cupidót úgy tarthatja majd tsak mint-egy szolgát;
 de azt bizony nem jó véli,
 mérges igen nyíla' éli,
 a' hol sért botsát vért mesterséges praktikája,
 nyílának, horgának, van ezer viszája.
- 20 4. Leg-nagyobb baj e' dologban az irigyek' nyelve,
 kik ha valamit meg-látnak mindjárt véle telve,
 mindenütt, széles e világ;
 de mit mondjunk lám a' virág,
 magával, szagával, kedves söt ugyan ültetik,
 végtére ez bére, hogy tüzre vettetik.
- 25 5. Ugyan tehát ez a' Világ illy rosz miért lehet,
 hiszem a' természet ellen az ember mit tehet,
 hogy-sem pedig baja légyen
 honnan nyavalyát-is végyen,
30 tanátosb, és hasznosb, meg-tisztítani a' vesét,
 mindenét, és vérét, nem beszéllek mézért.
6. Jobb-é vallyon egy kevésbé a' nyelvektől félni,
 és ekképen magánossan árván égni 's élni,
 vagy pediglen szerelmessen,
35 ketten élni szép kevensen,
 úgy vélem, ítélem, kettő egynél tsak többet ér,
 a' nem vesz, a' ki ezt, el-nyerheti, söt nyér.
7. Innét a' lesz a' Tudomány: szabad a' szerelem
 mert szerető nélkül lenni nagy lélek gyötrelem:
 keservesebb a' halálnál,

- 40 több ott a' bú a' fü-szálnál,
hol e' kints, zárva nints, azért minden a' ki tsak ép,
mondhatja, valhatja, szép az eleven kép.
8. Embersége sintsen annak ki szeretni nem mér,
bizony annak a' testében tsak víz vagyon nem vér,
45 meg-hűltt benne a' szeretet,
vagy meg-romlott *vagy meg-veszett*,
mert másként mint nap fényt, nem lehetne el-titkolni,
senkinek, lelkének, ezt így kell gondolni.
9. Zokog siránkozik ugyan gyakran a' ki szeret,
50 méreggel váltja-fel sokszor az édes gyökeret,
meg-vallom sokszor úgy vagyon ,
mint *ha verettetnék* agyon,
hánykodik, bánkodik, soha nem tudja mit tégyen,
dolgának magának jó vége hogy légyen.
10. Senki nem mondhatja pedig nem úgy van nem igaz,
55 de ha jól meg-hányjuk vetjük az a' beszéd tsak gaz,
mert a' nap sem egyaránt kél,
hol nyár vagyon hol pedig tél,
világnak virágnak, minden ékessége el-kél,
60 élő-fát, szép rósát meg-hervasztja a' szél.
11. El-gondolván meg-fontolván valami van mit ér?
arany, ezüst egyéb jószág melly az ég alá fér,
azt az ember mind el-hagyja,
söt magát-is meg-tagadja,
65 tsak légyen, kit végyen, szíve' titkos rejtekében,
másképen, nints épen jó falat étkében.

46 vagy-meg vefzett [sh.] 52 ha-veretetnék [sh.] 60 élő-fát [sh.]

1. Bár Diána szivesen,
múlasson a' hivesen,
szemérmes szép szűzekkel,
gyors vadait kergesse,
5 gyöngyös tegzét pergesse,
serény tudós kezekkel,
nem lészek hidje irígye,
mert másokkal van már frígye,
szívemnek tart ezekkel.
- 10 2. Minap egy szüz úgy sérte,
szinte szívemet érte,
tsak nem követe halál,
szívem úgy sebesüle,
sohol immár kivüle,
15 tsendes helyet nem talál,
ki szívemre hozta e' kint,
szememből sűrű záport hint,
szívem olly vad te valál.
- 20 3. E' beszédem nem álom,
én drága virág-szálom,
mert im' emészt olyan tűz
melly ha halad sokára,
lesz' szívemnek nagy kára,
sírben-is talám el-üz,
25 nem-is lehet ki-beszélni,
melly keserves nékem élni,
míg távol lesz' kegyes szüz.
- 30 4. Veled óh ha szám szólna,
bánatom el-oszolna,
terhes gondom tágúlna
mert talám kintsem jómra,

35 válaszolnál bús szómra,
mellyen szívem újúlna,
a' ködök közt-is nap-fényre,
találna kívánt reményre
árván nem-is búsúlna.

40 5. Kedves tsókod' harmatja,
illy tüzetet ölthatja,
sérelnemet széleszi,
szörnyü sok siralmából,
árva szívem álmából,
45 rósa ortzád éleszi,
áldottan hozza hajnalát,
éltemnek gyenge fonalát,
szép személyed ereszi.

50 6. Gyenge karod' hajléka,
lehetne ez árnyéka
el-bádjadott éltemnek,
fényes napja derülne,
felhőbe nem merülne,
víg tsillaga fejemnek,
kérlek-is velem bánj hiven,
könyörülj e' sérült szíven,
ne örülj el-vesztemnek.

55 7. El-hidd találasz itt szívet,
hozzád édesem hívet,
ki szíved' vídámítja,
gondokkal nem terheli,
örömedet neveli,
60 rád tsókjait szállítja
szolgálatja lészen készen,
rólad ditséretet téssen,
még nyelvét mozdíthatja.

- 65 8. Nints-is miért meg-vetnéd,
sérelmemet nevetnéd,
szíved olly kemény lenne,
galamb úgy szép ha páros,
múlatnod hát így káros,
70 más-is reád szót tenne,
úgy nem szállana reád vád,
ha szánakozva kedves szád,
várt válaszszaal izenne.

52.

AMADE

1. Ámornak Lángjával, Szerelem' diával,
mint epezstem szívemet,
Nints-is ki el-óltsa, haláltúl meg-tartsa
gyázban sénlett éltemet.
5 Ám-bátor bár sírjak, Átkot reá szórjak,
hogy ki meg-tsalt meg-hallyon.
Siralmam nem használ, bár tenger habjánál,
ortzámon több tsordúllyon.
- 10 2. Mert gyilkos Kupídó, nyilával Ámító
hív szívem' által-járta.
Hogy lészek példája, Vénusnak prédája,
majd meg-ölhet azt várta;
De nintsen revántsa, bár mindenben Gántsa
agyarkodjék szüntelen.
15 Gyászos koporsómban, siralmas ágyomban,
meg-nem nyugszom egészen.
- 20 3. Ah melly szörnyü kín az; ha valaki Igaz
ahoz, ki nem állandó.
Várja tölle bérét, tsak nem ontya vérét,
ahoz, még sem hajlandó.

Én-is egynek hittem, kiért már úgy égtem,
hogy Gyázban el-merültem.
De a' revántsára, és titkos trutzára
mint Fænix fel-éllettem.

- 25 4. Dalila hírtelen, Sámson-t is képtelen
 meg-tsalta ravasz-sággal.
Mert nem nagy Mesterség, olly hív szívet melly ég
 meg-kínzani rabsággal.
Oh jaj de meg-kínzott, 's úgy elmémre hozott.
30 hogy kell Vénust meg vetnem;
Én-is hiszek másszor, kellet most utólszor,
 sebes nyilat szenvednem.
5. El-távozz Kupidó, mert hamis mint zsidó
 bár légy Isten vagy kínzó.
35 Tovább az Ifjakhoz, juss hol több prédát hoz
 sebes nyíllal Ámító.
Már nem Szerelmnek, hanem Istenemnek
 élek, Várván igaz bért,
Inkább mind Vénusért, Istenért ontok vért,
40 még meg-adgya mit ígért.

53.

1. Fáj, fáj, fáj, de mit tudok tenni,
 egyedül kell élni,
Éltemet szörnyen epezteni,
 szívem' rabbá tenni:
5 nekem én szerelmem
 vagynak veszedelmem:
Mert im' törben ejtettél immár,
 nem szabadítasz kár.

33 mind [értelem]

10 2. Üldözött ostromló szerelmed,
bár kegyes személlyed,
Meg-vallom olly ékes termeted,
 hogy rendben teheted,
 Minden Nympha szüzzel,
 kit már szerelmével,
15 Sokakat már meg-sebesített,
 Hymenkint szeretett.

 3. Rontsd-el már egészen éltemet,
 el-vetted kedvemet,
 Törüld-ki szívemből nevedet,
20 ne lássam képedet,
 Mert ott le-rajzolja,
 Lántzal vagy kaptsolva,
 Bár soha ne láttalak vólna,
 szívem nem gyászolna.

54.

 1. Keseredett Lelkem sír,
 mert jött hozzám olyan hír,
 örömem' Napja,
 éltem' Istápja,
5 Szívem fél, hogy tán már nem-is él.

 2. A' ki-felelt nem látom,
 Keresem 's nem találom,
 Tán tsak lelke jár,
 's a' beszél most már,
10 Jobb vesznem nékem mint élnem már.

16 hémenkint [értelem]

3. Ha nem biztatsz olly nagyon.
Mond meg-tehát mint vagyon,
Kegyetlen Parkák,
15 hogy el-fogyasztyák,
az Ártatlant élni nem nem hadgyák.
4. Ha hadgyák én-is élek,
Újjúl bennem a' Lélek.
Épül minden ér,
20 leg kissebb tsep vér,
el-bágyadt erőm már vissza tér.
5. Hallom hogy már vissza tér,
bágyadtsága erőtt nyér,
Egek Gyógyítsátok,
szívem' Újítsátok,
25 Legyen Ép, és mint volt olyan szép.
6. Ha meg-gyógyúl ugyan szép,
Mint Apelestől írtt kép,
Méltó hogy éllyen,
30 mert nints több illyen
kiáltsd Echo sokáig éllyen.

55.

1. Nem kívánok mást tsak halálomat,
Mert nem türhetem tovább kínomat:
Egek mit gondoltok,
5 jól tudom láttjátok,
Rám mennyi bánatok,
szálnak 's nem szánnyátok,
Sorsomat:

22 nyer [rím]

1 moft [értelem]

2. Szerentsétlen órában lettem,
Gonosz tsillag alatt születtem,
nyilván tapasztalom;
mert tsupán fájdalom,
szörnyű Aggadalom,
keserves siralom
életem.
3. Árván, gyámoltalanúl kell élnem,
Keservessen kell aztat szemlélnem,
kit sokszor kerültem,
mert mindenkor féltem,
ha azt meg-szeretem,
Jaj, jaj, lesz életem,
Istenem.
4. Jól tudom te büntetsz engemet,
Mert az olyan bírja bús szívemet,
a' ki nem számomra
's nem vigasságomra,
hanem bánatomra,
és nagy fájdalomra,
Született.
5. Siralmassan érzem itt éltemet,
Hogy ha meg gondolom jól ügyömet,
miket kell szenvednem,
's mi kép' keseregnem,
's hiában epednem,
's nem kívánom éltem',
ah nem-nem.
6. Tantalussal hasonlókat érzem,
Mert én-is tsak az almákat nézem,

- 40 de el-nem érhetem,
nem-is remélhetem,
kit tisztán szerettem,
attól gyűlöltetem,
úgy hiszem.
7. Azért bús szívem tsak szenvedgy már,
Kintsedtül meg-válni való nagy kár,
45 de im víg kedvednek,
Gyönyörűségednek,
minden Gyötrelmednek,
vége lesz mindennek,
's éltednek.
- 50 8. Tsak a' kár hogy a' lesz gyilkosod,
Ki bízvást lehetne Orvosod,
de bizzál Istenben,
meg-koronáz Menyben,
légy jó reménységben,
55 mivel sok Inségben,
vólt Sorsod.

56.

1. Isten hozzád Magyar Ország,
Mert bé-jött az háborúság,
Meg-sem tart semmi mulatság,
Jobb énnékem katonaság.
- 5 2. Régtől-fogva a' mit kértem,
Hogy meg-lenne betsületem,
Azt az időt már el-értem,
Isten hozzád szép nemzetem.

- 10 3. Már meg-botsáss, talán nem látsz,
Tudom hogy bizony nem-is szánsz,
Érttem könyveket nem-is hánsz,
Ha veszélyben esem, sem bánssz.
- 15 4. De én téged igen szánlak,
Elmémből ki sem fordítlak,
Elmémben-is óhajtalak,
Ezzel Istennek ajánlak.
- 20 5. Impériumban kell mennem,
Tsászárral együtt fegyverkezni,
Ámbár ha ott-is kell vesznem,
De nints már tovább mit tennem.
- 25 6. Haláltól semmit nem félek,
Sőt magamban jól reményelek,
Meg-botsáss, nemzetem kérlek,
Meg-látogatlak ha élek.
- 30 7. De kesergem el-mentemet,
Sírni látom édesemet,
Jaj de szánom kedvesemet;
Tudom, ő-is szán engemet.
- 35 8. Méltó nékem szomorkodni,
Méltó szívemből bánkódni,
El-kell menni, nints mit tenni,
Nints lelkemnek hová lenni.
9. Hogy kell távozni Földemtől,
Bújdosni szép Nemzetemtől,
Nehéz válni szerelemtől,
Az én drága Kedvesemtől.
10. Isten hozzád lelkem Rózsa,
Kit szájam gyakran tsókola,

- 40 Már meg-botsáss lelkem Rózsa,
Ha mit vétettem valaha.
11. Árván maradsz, már úgy látom,
Mindennél drágább Gyémántom:
Isten hozzád jó Rubintom,
Szíved már nem szomorítom.
- 45 12. De még egyszer meg tsókollak,
Azután Istennek hagyalak,
Szívemben már bé kaptsovlak,
Mindenkor téged óhajtlak.
- 50 13. Imperium Tartománya,
Víg Szívemet hozzá vonnya,
Éles kardomat kívánnya,
Még ellenség-is óhajtja.
- 55 14. Maradj immár egészségben,
Tartson Isten víg örömben,
Hordozzon ő szent kezében,
Hogy lássatok víg örömben.

57.

1. Bezzeg van Báts-Vármegyében,
A' Tiszának le-mentébenn,
A' ki ragyog Személylébenn,
Mint a' Tsillág az egekben.
- 5 2. Ékes Vióla nemzette,
A' Pünkösdi Rózsa szülte,
Égi harmattal nevelte,
Ezt az egygyet úgy kedvelte.

- 10 3. Mint a' napnak ragyogása,
Barna szemének járása
Ugyan illik a' mozgása,
Még Pesthen-is nintsen mássa.
- 15 4. Külömb ő a' Liliomnál,
Rozmaringnak bimbójánál,
Ékesebb az Helenánál,
szerelmesebb a' Vénusnál.
- 20 5. Szép kis gyenge termetének,
Ékesen zengő nyelvének,
Nem kár vólna személyjének,
Hogy innepet szentelnének.
6. Nehéz ugyan virág-szálom,
Hogy személlyedet nem látom,
Meg-látom tán Vasárnapon,
Barna szemű szép galambom.
- 25 7. Arra kérlek, hogy szívedet,
Eddig való szerelmedet,
Tartsd-meg hozzám hűségedet,
Búra ne hozd víg kedvetet.
- 30 8. De még egyszer meg-tsókollak,
Azután Istenre hagylak,
Én szívembe bé-kaptsollak,
Téged Istennek ajánlak.
- 35 9. Olly messze tőlem távoztál,
De mással ne barátkozzál,
Bús szívedből ki ne zárjál,
Gyöngyel rózsám harmatozzál.

15 Ekesebb [sh.]

- 40
10. Jaj galambom tőlem el-mégy,
Valjon ki vólt azaz irégy,
Ki okozta, hogy te így tégy,
Ekképpen távúl töllem légy.
11. Egy Szűz igyekezetéért,
Tsináltam egynek kedvéért,
A' Szentai szép Szüzekért,
Azok közzül de tsak egygyért.

58.

1. Este késő ne járj hozzám,
Mert sokan vígyáznak reám,
Ha eljössz-is tsendessen járj,
Ablakomon halgatódzál.
- 5 2. Záras ajtóm nyitva tartom,
Friss galambom bébotsátom,
Teszek széket leültetem,
Vetek ágyat lefektetem;
Jó hajnalban fel serkentem,
10 Tsókot adok eleresztem.
3. Közel vagyok Ázsiához,
Szeretőmnek az házához,
Alatta foj el a' Gyarmat,
Mindég rám hullat az harmat.
- 15 4. Haja haja magam raja,
Szeretőmnek göndör haja,
Bár olyan göndör ne vólna,
Inkább nem kapnának rajta.

- 20 5. Be szép a' Szeretőm szeme,
 be szépen néz az emberre.
 Hogy én majd meghalok érte,
 Hogy én majd meghalok érte.
6. Torna Vármegyében születtem születtem,
 Betlehenyen Belegrádon át mentem át mentem
25 Újfaluba nyúgodalmat találtam találtam.
7. Tisza partyán kivirított tulipán tulipán,
 Az én szívem téged óhajt téged vár.
 Ha te elhagysz megátkozlak elhervadsz,
 Kis kertemben kivirított rózsza vagy, rózsza vagy
- 30 8. Szeret engem egy Mészáros,
 Tudgya már azt egész Város,
 Régen mondom űlj a' lóra,
 Ne hajts a' trombitaszóra.
9. Az én rózsám építette
35 Tzitrus fából kimetszette,
 Magos a' torony teteje,
 Én vagyok az ő levele.
10. Végig megyek egy udvaron,
 Bor petsenye az asztalon,
40 Rózsza virít a' tányéron,
 Fris Menyetske vetett ágyon.

1. Asszony Anyám adj inget rám,
Tsupa szennyves ingem gatyám,
Ruzsi Néném bémotskoltam
Ennye kutya parantsolta.

- 5 2. Fót hátán fót egy ingem van,
A' másik még gallératlan,
Én rám fiam ne tátsd a' szád,
Ha tsak pendelt nem adok rád.

- 10 3. Hogy menjek hát házasodni?
Ha nem engedsz tisztát venni?
Vonjuk le Ruzsi pendelét,
Varjuk egy gatyának felét.

- 15 4. Hát ha Ruzsit kérni jönnek,
Hogy adunk hát tisztát ennek,
Ő sem gyermek már nints ölbe,
Ő sem mehet egy pendelbe.

- 20 5. Nem bánom én ebugattát,
Vegye rá a maga fontát,
Vagy ha felet vesz magára,
Rántzikálja elől 's hátra.

6. Ne búsulj édes Istókom,
Itt van minden tzököm pokom,
Kimosom gatyád hirtelen,
Bújj el addig ott mesztelen.

- 25 7. Nem bánom én Asszony Anyám,
De Ruzsi is el-bújjon ám,

Félek magam meg-íjedek,
Ketten legyünk mesztelenek.

- 30 8. Űsse patvar én sem bánom,
E' lesz derék dínom dánom,
Magam-is mosót fogadok,
Azután közitek búvok.

60.

1. Én vagyok a' halász Legény,
Én állok a' víz közepén,
Én fogom az arany halat,
A' sejem Vigano alatt.
- 5 2. Kanálisból jön egy hajó,
Húzza aztat harmintz hat ló,
Mennél jobban húzza a' ló,
Annál jobban lóg az hajó.
- 10 3. Eszem atta teremtetete,
El-ódzódott a' Deregje,
Utzu Pajtás üssünk karót,
Kössük hozzá terhes hajót.
- 15 4. Most akadtam egy hajóra,
Övedző nélkül valóra,
Én vagyok az övedzője,
Barna Rózsám szeretője.
- 20 5. Meleg a' tzin kanál nyele,
Meg-égett az Rózsám keze:
Meg-üzentem az Anyának,
Pálinka kell az karjára.

61.

Szerelmes Szívnek aggodási.

1. IM tehát ez a' Szerelem,
A' mi mindég lakol velem,
Nem öröm az de gyötrellem,
Igaz merő veszedelem.
- 5 2. Addig míglén nem szerettem,
Szöktem 's danoltam 's nevettem,
Jól feküdtem 's jól ébredtem,
Bóldog vólt egész életem.
- 10 3. Nem úgy érzem most szívemet,
Járok 's nem lelem helyemet,
Búban töltöm életemet.
Nem tudom mi lelt engemet.
- 15 4. Így még soha meg-nem estem,
Fáj a' szívem 's lelke testem,
Ifjúságom gyászal festem,
Tsak most érzem mit kerestem.
- 20 5. Szerelmes szív lásd mit teszel,
Ne menny jégre le-nem esel.
Ha nem szeretz bóldog leszel,
Búbánatban részt nem veszel.

62.

1. FÁj! fáj! fáj! fáj!
Fáj! a' szívem fáj!
Fáj a' szívem te éretted,
Miolta meg-esmértelék,
5 Fáj! fáj! fáj a' szívem fáj!

2. Szép szép! szép, szép!
Óh: melly igen szép,
Szemeidnek ragyogása,
Piros szádnak mosolygása,
Szép! szép! óh melly igen szép!
10
3. Óh! óh! óh! óh!
Óh Angyalkám óh!
Ki ne szeretne tégedet,
Esmérvén szép Személyedet,
Oh! óh! tsókolni való.
15
4. Jaj! Jaj! Jaj! Jaj!
Óh melly édes baj!
Rabja vagyok már szívednek,
Imádója Személyednek,
Jaj! Jaj! óh melly édes baj.
20
5. Kár! kár! kár! kár!
Igen nagyon kár;
Hogy a' szíved álhatatlan,
Egynél hogy maradhatatlan,
Kár! kár! igen nagyon kár.
25
6. Nem! nem! nem! nem!
Már nem hiszek nem!
Ki-is hinne olyan szívnek,
Ki magát ígéri tíznek,
Nem! nem! már nem hiszek nem.
30
7. Óh! óh! óh! óh!
Óh! Kedvesem óh!
Hogy szeretnélek tégedet,
Esmérvén hamis szívedet,
Óh! óh! kedves Ámító.
35

- 40 8. El! el! el! el!
 El-kell menni el,
 El-kell menni nints mit tenni,
 Téged kedves felejteni,
 El! el! el kell menni-el.
9. Nem! nem! nem! nem!
 Soha többé nem,
 Soha többé nem szeretek,
 Szívemen már erőt veszek,
 45 Nem! nem! soha többé nem.

63.

Ad Notam: Elesett a' Lúd a' jégen &c.

1. KEdves Angyalom mint vérzett,
 Szívem, hogy kertedbe nézett,
 Egész gyönyörűség vóltál,
 De ugyan meg is bájoltál,
- 5 2. Tsak nem egészen le-verted
 Lábam, szívem rabbá tettet
 Éleszd hát betses Lelkeddel,
 Vigasztalj-meg leveleddel.
- 10 3. Én tsókollak de tsak képbe,
 Meg.látod kertedbe lépj be,
 Szokott helyemről hadd nézzem,
 Ortzádat, tsókkal tetézem.

4 bajoltál [sh.]

- 15 4. Mostan *én nem* szóllok többet,
Óhajtlak mindég; egyebet
Nem-is kívánok mást látni,
Veled kívánok szót váltani.
Vedd-el ezeket szívessen,
Köszönt szíved élj tsendessen.

64.

- 5 Ritka búza, ritka, mellyben konkoly nintsen,
Ritka szerelem az, mellyben hiba nintsen,
Szerelem, szerelem, átkozott szerelem!
Miért nem termettél a' fűz-fa levelén,
Hadd szakasztott vólna minden szegény legény,
Én-is szakasztottam, de el-szalasztottam
Sárikám! Sárikám! tsókold meg az ortzám,
Én-is meg-tsókolom Vasárnap dél után.
Adj egy tsókot ró'sám, kettőt adok érte
10 Jaj nem merek szívem, mert meg-vernek érte.
Ne félj ró'sám! ne félj, bennem ne kételkedj,
Balúl kérlek róllam soha se vélekedj.

65.

- 5 Katona életet sok legény kerűli,
A' Katona ruhát sok Anya kesergi,
Ha tudtad határát rövid szerelmünknek,
Hálót mért vetettél szabad életünknek,
Én előttem nem más, te tettél fogadást,
Hogy én rajtam kívül te nem szeretel mást.

Ad 63. 13 én hát nem [szótagszám] 16 váltani [sh.] 18 Köfzönti [szótagszám]

Kesereg a' lelkem, érted szívem búsul,
 El-vettél mátkául, itt hagytál árvául,
 Az Isten ne mentsen a' Budai vártúl,
 10 A' Ferentz Tsászárnak szürke mondérjától.
 Széles-víz a' Duna keskeny palló rajta,
 Nem merek rá menni; mert le-esem rólla,
 Kár vólna még nékem véletlen meg.halni,
 Egy hitvány leányért magam el-veszteni.

66.

1. Sír az egyik szemem, a' másik könnyezik,
 Mert az én édesem rólam felejtkezik.
 Sirjatok hát ti-is édes két szemeim,
 Áztassátok sűrűn az én két ortzáim.
- 5 2. Majd le-viszi Isten a' szép fényes napot,
 Setétségben hadgya a' szegény parasztot.
 Fel-deríti Isten a' fényes tsillagot
 Hogy rakhasson minden szegény jó asztagot.
- 10 3. Mikor a' szép hajnal már frissen ki-derül,
 Akkor az én lábom kengyelemben merül,
 Lóra Tsikós, lóra, el-szaladt a' ménes,
 Tsak egyedül maradt a' pányván a' nyerges.
- 15 4. Keresi, keresi, de semmit nem lele,
 Jártában, költében talál egy tsapszékre
 Galambom Tsaplárné ereszs-bé engemet,
 Biz én nem eresztlek, nem tudom nevedet.

Ad 65. 14 meg.hallni [sh.]

- 20 5. Tsikos vagyok biz én galambom Tsaplárné
 Kérlek a' nevedre nem eresztel-é-bé,
 Bizony nem bánom én monda a' Tsaplárné,
 Nintsen nékem Uram, nem szabad jönni bé.
6. Árva vagyok, árva, én vagyok az árva,
 Áldja-meg az Isten, ki az árvát szánja.
 Búval és bánattal élem világomat
 Búval terítették az én asztalamat.

67.

1. Házamhoz tanúlt egy fetske,
 Melly én hozzám szelídetske,
 Mert énnékem kedvesetske,
 Nem rug nem, döf, mint a' ketske.
- 5 2. Nints senkinek abba kára,
 Hogy szokott házam' héjjára,
 Mert itt talál jó gazdára,
 Ha múlatoz még sokara.
- 10 3. Meg-hagyom házam népének,
 Hadjanak békét fészkének,
 Hadd lehessen szegénykének,
 Maradása életének.
- 15 4. Ki-fut néha az határra,
 Gazdájának boszszújára,
 De vissza-tér nem sokára,
 Kívánatos szállására.
- 20 5. Édes Fetském! de rég' várlak,
 Hidd-el, hogy jó szívvel látlak,
 Szívem' rejtekében zárlak,
 Már onnan ki-sem botsátlak.

6. Édes Fetském! maradj velem,
A' mit akarsz, azt mivelem,
Hajlékom néked szentelem,
Veled töltöm nyaram, telem.

68.

1. Ki süttött a' Nap' ságára,
Szeretőmnek ablakára,
Ragyog szép Tsillag módjára,
Tündöklük gyémánt ortzája.
- 5 2. Ne vess-ki szívem szívedből
Édes kintsem szerelmedből,
Nem szóllottam illetlenül,
Ne haljak-meg véletlenül.
- 10 3. A' Méhetske virágokról,
Édességet szed azokról,
Én-is piros ajakidról,
Gyöngy tsókokat szedek arról.
- 15 4. Óh te erdő be magas vagy,
Szép szerelmem de meszsze vagy,
Ha az erdőt le-vághatnám,
Szép szeretőm' meg-láthatnám.
- 20 5. Bizony nints annál drágább kints,
Mint kinek szeretője nints,
Nem fekszik-le siralommal,
Nem kél reggel bú bánattal.
6. Talám azt tudod, hogy bánom,
Hogy szívedtől meg-kell válnom,
Im' ez én előttem álom,
Mert szeretőm kettő, három.

25 7. Tsak a' ró'sám nékem nehéz,
 Hogy téged ölelget más kéz,
 Az én szemem távolról néz,
 Hidd-el bizony nekem nehéz.

30 8. Nintsen annak semmi búja,
 Ki szeretni nem tud soha.
 Vagyon annak nyavalyája,
 Ki szeretőjét nem látja.

69.

 1. Gondolatim szűnnyetek,
 Kínaim ne gyűljetek,
 Eszembe se juttassátok,
5 Az órákat kik el-múltak,
 Légyen elég hívségem
 Kit tenéked szenteltem.

 2. Az idő el-enyészett,
 Minden kedvem el-veszett
 Hová lettél vigasztaló,
10 Bús szívemet meg-nyugtató,
 Gyászban borúlt víg szívem,
 El-maradt kedves Hívem.

 3. Hívségemet szívednek,
 Áldoztam hívségednek,
15 Hogy szolgálók életemmel,
 Kezed' kaptoltam kezemmel,
 Tisztellek tsókokkal,
 Bizonyítlak azokkal.

- 20 4. Azért ne kérd szívemet,
 Mi lelte bús fejemet,
 Minden erőm el-vesztettem,
 Tsak kínokra születtettem,
 Nem reménylek semmi jót,
 Mert úgy élek mint egy holt.
- 25 5. Ámbár tölled a' sors zár,
 De szíved elmémben jár,
 Távol léted Laurusomat,
 Gyászba hozta vígságomat,
30 De reménylem, meg-vidúl,
 Dolgom még jobbra fordul.
6. Oh *tehát* hívségeddel,
 Költsönös hűségeddel,
 Szívem sebeit enyhítsed,
35 Fájdalmimat könnyebbítsed,
 Ne duplázd pártolással,
 Vég frigyet ne köss mással.
7. Szentelem kis szívemet,
 Tsak néked hívségemet,
 Ámbár most nem láthatlak-is,
40 Szívvel lészek hozzád még-is,
 Mert te vagy az a' szív,
 Kihez lészek mindég hív.
8. Hóltom után síromra,
 Kérlek, jegyezd-fel arra,
45 Hogy ebben a' setét sirben,
 Fekszik egy szív hívségében,
 Melly egy szívtől meg-vála,
 Lett véletlen halála.

21 Mingen [sh.] 31 hát hívségeddel [szótagszám] 41 hív [értelem]

70.

1. Szebb vagy Ró'sám Diánnánál,
Pümkösti piros ró'sánál,
Pallás, Vénus Kis-Aszszonynál,
Magadnyit nyomó aranynál.
- 5 2. Te vagy Ró'sám én galambom,
Hélikon hegyén én dombom,
Kebeledben van két gombom,
Mellyel szívem vígasztalom.

71.

1. Élek újra, Napom derült,
Mert kedvesem hozzám került
El-jött éltem' drága dija,
Víg kedvemnek ő volt hijja.
- 5 2. Szárnyait néki engedte,
Kupidó hozzám vezette,
Itt vagy; lábaidhoz engedd,
Le-borúlok, mert érdemled.
- 10 3. Tudom, útatad irígység,
Gátolta titkos ellenség,
Tsalárdsággal minden próbált,
Állandóságod triumfált.
- 15 4. Te kis Bajnok, szép Amazon.
Méltán örvendezhetsz azon,
Hogy tsak hűség volt gyámolod,
Még-is irígység 'sámolyod.

Ad 71. 1 Elek [sh.]

- 20 5. Laurust érdemlesz fejedben,
 Zöld pálmát hó-szín kezedben,
 Tegzes Nimfák' seregében,
 Űlj ditsőség' szekerében.
6. Értem mindeneket tettél,
 Vexás viadalt szenvedtél,
 Méltó vagy, hogy személlyednek
 Óltárt építsek nevednek.
- 25 7. Érted hidd-el személlyemet,
 Fel-áldozom hűségemet,
 Nállad nélkül soha szívem,
 Másé nem leszs bizony nem nem.

72.

Palatinusi Nóta.

- 5 1. Árva szívem nyögésit,
 Hív szíved' kesergésit,
 Óh vajha te hallgatnád!
 Vagy meszszeről láthatdnád!
 Melly nagy baj, kinos jaj!
 Érzi szívem szüntelen,
 El borít, úgy szorít,
 Győznöm hogy lehetetlen:
 Sohajtással kesergek,
 Nyúgodalmat nem lelek,
 Oh jaj FATUM! vess véget,
 Mert tüze nagyon éget.
- 10

10 Nyúyodalmat [sh.]

- 15 2. Szeretetedben élek,
 Tőled még-is jaj félek,
 Nintsen a' ki segítse,
 Fájdalmimat enyhítse,
 Sohajtlak, ohajtlak,
 Szívedet nem találom:
 Keresek, nem lelek,
 20 Ez az én nagy halálom,
 Nintsen olly szempillantás,
 Mellyen rajtad kívül más,
 Jutna gyászos szívemben,
 Velem van egyetemben.
- 25 3. Mást a' szívem nem esmér,
 Nálad nélkül nem-is él,
 Mert tsak tiéd egyedül,
 Tsupán melletted enyhül,
 30 Több olly kints, sohol nints,
 A' hol nyúgtot találá,
 Tsak rebeg, úgy lebeg,
 Mint a' repülő Gállya,
 Oh! jaj kínos fájdalom!
 35 lesz-é még nyűgodalom!
 Tsak akkor lesz' ha halál,
 Rajtam fordítást talál.

73.

Azon Palatinusi Nótára.

1. Kegyes Tavasz Rózsámat,
 Véle páros ortzámat,
 Kertetskémbe műlatja,
 Öröm könyvem' hullatja,

19 lesek [értelem] 30 nyúgtát [értelem]

- 5 gyöngy Alak, tsókollak,
Sebet ejtesz szívemen,
Szomorú háború
Tsoporta gyűl fejemen:
Im' a' Rózsa illatja,
10 Mosolygó rajzolatja,
Kedvelteti kertemet;
De fonnyasztja él'temet.
2. Mert Tulipán Ágatska,
Széllyel játszó szálatska,
15 Rózsa közt emelkedik,
Módoson nevelkedik.
Nyújt szép színt, Hozzá ínt;
De illetni nem merem,
ékesség. Fő szépség
20 Kertemben jól esmérem,
Kígyó fészkel tövében,
Alnokságnak nevében,
Nem lehet hát el-érnem,
Még-is tsak kell ditsérnem.
- 25 3. Oh Tulipán Alakom!
Tsókot rak rád ajakom!
De füstbe megy örömöm:
Mert magam' azon töröm:
Szakad é, Akad é?
30 Gondok után víg napom?
Ez szép szál, Szem közt áll,
Kertemben Tulipánom,
Oh természet' munkája,
Artatlanság' dajkája!
35 Enyim vagy, le-szakasztlak,
Rózsa-tőre akasztlak.

4. Úgy kötök új bokrétát,
 Fejemre öröm pártát,
 Benne fog illatozni,
 40 Rózsámmal illatozni,
 Egy Virág, Gyümöls ág,
 Melly nem lehet kedvetlen,
 Mert neme, érdeme,
 Kertben betsülhetetlen.
 45 Üst arany, és briliánt,
 Szivek! tántza kints gyémánt,
 Többet nálam nem tehet,
 Ha sziv illyent ültethet.
5. Hüs árnyékban le-fekszem,
 50 Gyönyörködöm, igyekszem;
 Lantom hangra intézem,
 kertetském körül nézem,
 Enekem énnékem,
 Sokkal örvedetesebb,
 55 Mint a' kints, ha az nints,
 A' mi kellemetesebb,
 Nem lel a' sziv enyhülést,
 Sem semmi könyebbülést,
 Ha az arany faggatja,
 60 Tulipánnját szaggatja.
6. Oh most nyiló Rózsátskám!
 Gyönyörű violátskám,
 Gyngé lilium szálom!
 Drága kints vagy én nálam!
 65 Hiatszint, Melly szép szint,
 Adsz, 's vigasztalsz engemet,
 Nézd búmat, Hald szómat,
 Illatoztasd kertemet.

48 illyen? [sh.] 71 add [sh.] 72 Lefzek [sh.]

Im hervad Tulipánnom,
 Sorsát felettébb bánom,
Hadd ültessem kertemben,
Leszen nyugott életem.

74.

1. Szeress engem, édes rózsám, én is szeretlek,
 Azt is tudod, hogy én téged', régen kedvellek,
 Lássad hát már; adj választ szegény fejemnek,
 Ne adj mérget, kész halált igaz fejemnek.
- 5 2. Tudom sokat nem vesztettél, hogy megvetettél,
 Napvilágról setétségre engem' vezettél,
 Szeress hát már, kit akarsz, én azt nem bánom,
 De hogy engem megútálsz, holtig sajnálom.
- 10 3. Tudod azt, hogy tiéd voltam, de már nem vagyok,
 Azt is tudod, sokszor mondtam érted meghalok,
 Mivel pedig mást szeretsz, engem' fel nem lelsz,
 Csak Józsafát völgyében, s' hová velem kelsz.
- 15 4. Szerettelek álnok lélek, te nem szerettél,
 Szemben szóval tartogattál, szívvel gyűlöltél,
 Abban lelted kedvedet, hogy rabbá tettél engemet,
 Titkon annak árultál, a' kit kedveltél.
- 20 5. Nem szeretlek soha többet, nem szeretlek már,
 Megtanított *engem* erre rajtam esett kár,
 Látom van oka; mert nincs több oka, mint az,
 Hogy egy szívhez más nincs valóban igaz.

12 a' hová [szótagszám] 18 eggem [sh.]

6. Isten hozzád élj kedvedre azzal, kit szeretsz,
Teljen abban minden *kedved*, hogy engem' megvetsz,
De tudd meg a' magas ég, semmit nem felejt,
Mikor legtöbbet szemlélsz; akkor hanyat ejt.
- 25 7. Válét adok már én néked más szeretője,
A' ki voltál én szívemnek a' megölője;
Élj tehát már kedvedre azzal, a' kit szeretsz,
Nem hozzám, hanem máshoz szívvel közelgetsz.

75.

1. Philosten mint Florentinát,
Kedvelte Páris Helenát,
Theogenes Karikliát,
Theseus Áriadéját,
5 Úgy én is kedvelnélek,
Szívembe rejténélek.
2. De jaj hervasztod szívemet,
Epesztod hív szerelmemet,
Lankasztod rózsá színemet:
10 Búba borítod elmémet:
Mert hajlandóságod nagy,
Sok szívhez köteles vagy.
3. Most vígasságra derítéd,
Szívemet majd keserítéd,
15 Hol szép nap fényre kerítéd,
Ott ezer búba merítéd,
Igy bánsz hív szerelmemmel,
Játszassz igaz híveddel.

22 abban minden [szótagszám, értelem]

10 borítok [értelem] 18 hívemmel [értelem]

- 20 4. Már szerelmed megrontója,
 Szívem' gyenge várát vívja,
 Minden kedvet hozzá szívja,
 Fél tölle: esik nagy kínja,
 Mert ha most eszembe jutsz.
 Elfordúlván máshoz futsz.
- 25 5. Mert szívem' szíved nem szánja,
 Ha sebheti szivárványa,
 Fényes szemeid' márványa,
 Kláris ajakid' járványa,
 Vagy praktikával tellyes
 30 Szerelmed is mételyes.
6. Bírj te: én pedig szíveddel,
 Éltem egyezzen élteddel,
 Kedvem újjúljon kedveddel,
 Vídúljon hív szerelmeddel,
 35 Míg a' Párkák éltünknek,
 Kedveznek szerelmünknek.
7. Szívem ha szívedre tekint,
 Szíved szívemre kedvet hint,
 Ne szerezz szívembe több kint,
 40 Ha elébb mutatok szép színt,
 Engedd, hogy légyek híved,
 Engedd én nékem szíved.

25 fzívem fzíved' [értelem]; fzányja [sh.] 38 Szívem fzívedre [értelem]

1. A' Violát akkor szedik,
mikor reggel harmatozik,
Én szívem-is akkor nyugszik,
mikor veled múlatozik.
- 5 2. Keservesen jut eszemben,
A' midőn ötlik szívemben
Veled-való múlatásom,
Szeretetem, s barátságom.
- 10 3. Jaj édesem! mit tsináljak,
Szerelmedtől el hogy váljak:
de már látom, hogy el-válok,
Veled többé nem sétálok.
- 15 4. Munkában sokszor karjaim,
El-fáradtanak tagjaim:
De ha vállodra tehettem,
mindjárt egész újjá lettem.
- 20 5. Oh melly sokszor tanítottál,
Mit nem tudtam meg-mondottál:
Tréfáiddal újjítottál,
öröm', vígasságom voltál.
6. El-hidd, el nem felejtelek,
Míg bennem egy tsepp vért lelek,
Jóságodért emlegetlek
Hidd el mind holtig szeretlek.
- 25 7. Meg-hervadott bennem a' vér,
Melly tégedet mostan-is kér:

Ámbár tőled el-távozom,
De mással nem barátkozom.

- 30 8. Fáj a' szívem, búslakodik,
 midőn róllad gondolkodik,
 Könyves szememnek melly nehéz,
 Hogy többé szemedbe nem néz.

77.

1. Nem adnák e' világért,
 A' Budai rosz Vásárért,
 A' Vásárral mit tsinálnék?
 De te veled el-lakhatnék.
- 5 2. Vas a' patkóm, Réz a' szege,
 Szeretőmnek kék a' szeme,
 Ha a' Festőhez vihetném,
 Feketére meg-festetném.
- 10 3. Náni! Náni! szívem Náni!
 Be szeretnek veled lenni,
 Veled egygyütt jádzodozni,
 Mind virradtig múlatozni.
- 15 4. Pest mellett egy szép Kertetske,
 Ott lakik egy szép menyetske,
 Hol a' legény, nem újj fetske,
 Kit készen vár a' mennyétske.
- 20 5. Meg mondtam már a' Náninak,
 Tartson szeretőt magának,
 Ne tartson mást bolondjának,
 Vegyen bolondot Urának.

12 Mint virradtik [sh.]

78.

1. Tsak a' nékem keserves,
 Hogy Szeretőm beteges,
 Édes Rózsám! ne halj-meg,
 Szerentsémre maradj-meg,
5 Szerentsémre maradj-meg.
2. Vészek néked főköttöt,
 Tzitz kártony Elő-kötöt,
 Fejér Fátyol-keszkenőt,
 A' Lábodra Tzipellőt.
- 10 3. Im' hol jó az aratás
 Én-is úgy élek, mint más,
 Én sem lészek heverő,
 Kasza', Kapa' kerülő.

79.

1. Állj-meg Rózsám egy szóra,
 Nem a' világ egy óra,
 Nem szorúltam tsókodra,
 Majd el-mehetsz dolgodra.
- 5 2. Gyere-be te friss legény,
 Együnk ketten derellét,
 Hát a' Gazda mit egyik,
 Egyék korpa tziberét.
- 10 3. Ím' hol jön már a' nagy tél,
 A' Kissaszszony mivel él,
 Tormát reszel, úgy élél,
 Az-is pedig ha ki kél.

Ad 78. 6 köttöt [szótagszám]

15 4. Majd el-jön a' meleg nyár,
 a' Kissaszszony miben jár,
 Nints kantusa, de nagy kár,
 Már is pedig kérőt vár.

 5. Héj Tubáné, Gubáné!
 Enyim vagy te nem másé,
 Nem a' Thúri Gujásé,
20 Sem a' Tsáti Kanászé.

80.

Ad nótam: *Ne szomorkodj légy vég &c.*

1. A' tseresnye érik,
 Szűrömet is kéri,
 Hej, szőke leányok,
 Piros tulipányok.
- 5 2. Megházasodnám én,
 Ha Erzsókom' képén,
 Szeplők nem vólnának,
 Így kellne Pistának.
- 10 3. Beteg az én rózsám,
 Nem is tékinthet rám;
 Gyógyítsátok egek,
 Azt a' kit szeretek.
- 15 4. Tegnap ablakában,
 Erzsók udvarában,
 Hej, bagoly ordított,
 's engem' szomorított.

8 kellene [szótagszám] 14 Erzsók [sh.]

- 20
5. Talán Erzsókomnak,
Szerelmes mátkámnak
Holtát füttyögeti,
's a' sírba temeti.
6. Istenem, Istenem,
Oda lesz mindenem,
Ha meghal Erzsókom,
Oh édes Erzsókom!
- 25
7. Tsak egy szűrötském van,
Ott függ a' szurdikban,
Fehér várott vettem,
Hogy katona lettem.
- 30
8. Od' adom szűrömet,
Véle az üngömet,
Tsak Erzsók maradjon,
Tsak Erzsók maradjon.

81.

Ad Notam: *Vígan élem világom míg virít.*

1. Gyászos napom siratom,
Kínom' kisem mondhatom;
Tsak a' vén tölgy hüssében
Hal szívem keservében.
- 5 Nem sokára tán már meg is bolondúlok,
Ha jajos sorsomból ki nem szabadúlok.
2. A' táborba útazott,
Ki vélem mulatozott;
Vissza sem jön többé tán,
10 's így hágy el engem árván.

32 marádjön [sh.]

Tsak egyszer ölelt meg, azzal a' lóra ült,
's a' Frantzia sereg elejbe bátran dült.

- 15 3. Könnyez az én báránykám,
 Ha ugrálva tekint rám;
 Lábaimhoz esik le,
 Sír én is sírok véle.
 Óh Andrim talán már a hartzban megholtál,
 's nem lesz vigasztalom, ki hajdan a' vóltál.
- 20 4. Édes Andrim, kedvesem,
 Haza jöttödet lesem!
 Kalapodhoz pántlikát,
 Vettem piros bokrétát.
 Megölellek, 's talán majd el is ájúlok,
 Keresztes mellyedre ha majd leborúlok.

82.

- 5 1. Budáról jön most a' pósta,
 Be lassan mász, ugyan lusta,
 Tán Zsuzsinak szeretője,
 Beteg, talán fáj a' feje.
2. Terem, terem egy kis lenem,
 Ott kint szárad a' kenderem,
 De Pannám nem fony gatyára,
 Tsak úgy morog az urára.
- 10 3. Ha eszembe jön a' minap
 Mikor ősze adott a' Pap,
 Tsak úgy fázok; a' bundám is
 Kevés meleget ad rám is.
4. Engem ne híjj leány ágyba,
 Mert elmegyek a' pajtába,

- 15 Gyere velem, ott elleszünk,
Ha jó gulyásos húst eszünk.
5. A' mészáros most vág marhát,
Nyom egynehány ezer mázsát,
Vegyük meg hát a' tüdejét,
20 Kintsem, együnk ma petsenyét.
6. Ne vedd kintsem a' tüdejét,
Inkább a' virágos szegytét,
A' tüdőtől meghalhatunk,
A' szegytétől felpuffadunk.

83.

1. Menj szeretóm' ablakába,
Bújjál rózsámnak ágyába
Te kis fetske; 's azt üzenem,
Hogy ötet most is szeretem.
- 5 2. Jöjjön hozzám vatsorára,
Szívesen elvárom mára,
Tsak hogy egy pár tsókot adjon,
's kedves szeretóm maradjon.
- 10 3. Jó Neszmelyi bort hozattam,
Asztalom' tele rakattam
Rétesekkel, pogácsákkal,
Sárga veres violákkal.
- 15 4. Ne siránkozzál szüntelen,
Jobb bizony örüljél velem,
A' lutriból harmintz négyet,
Kihuzták a' nyoltzvanhetet!

20

5. Én nyertem el Tsászár pénzét,
El is hoztam ám erszényét,
Kezet fogjunk nem sokára,
Talán mindjárt Karátsonra.
6. Jőjj el hozzám vatsorára,
Találsz egy gazdag mátkára,
Megmutatom a' kintsemet
's néked adom mindenemet.

84.

5

1. Peti, Peti mit tsináltál,
Hogy Zsuzsival megkínáltál?
A' szép Zsuzsit nékem adtad,
Most meg tőlem elragadtad.
2. Ezért egy szép bárányt kértél,
És te tőlem kettőt nyertél;
Még is megtsalsz, te hitetlen,
Várj, de nem maradsz büntetlen.

10

3. Tudod Zsuzsit mint szeretem,
Érte gatyám' is levetem;
Zsuzsi kintsem, hová lettél?
Ah, de minek is születél!

15

4. A' rózsza be szépen nyílik,
De szívem búval eltelik;
Szebb vagy Zsuzsim a' rózsánál,
Szebb a' sárga violánál.

20 5. Éjjel is véled álmodok,
 Megnyerésedben fáradok;
 De elűzől álmodban is,
 's rám sem nézel, kedves hamis.

 6. Hogy először tsókot adtál,
 És az ágyba elragadtál,
 Nem tudod miket ígértél?
 's én tőlem is miket kértél?

25 7. Nékem feleségem leszel
 Azt mondtad, 's gazdává teszel;
 Megtsaltál, de szeretnélek,
 Ha még megkeríthetnélek.

30 8. Gyere Zsuzsim, szép angyalom,
 Itt az ölemben tsókolom
 Kerek szátskád', sima ajkad',
 Gyere tartsunk lakodalmat.

85.

 1. El-húzták a' takarodót nyoltz órára,
 Ama nyalka Betyároknak boszszújára;
 El kell menni el-kell,
 meg kell válni meg-kell,
5 a' rózsámtól.

 2. Őrizd magad, gyóts pendelyed, a' gatyától,
 Fejér melyed, gyenge tested, a' Betyártól,

29 Zsuzsim [sh.]

6 Órizd [sh.]

10 Gyolts pendelyed árrát,
le-teszem a' díját,
Gavalérrül.

86.

1. Be szépen ég az a' gyertya,
De szép barna legény tartya,
Ha az Isten nékem adja,
nem kell senki száz arannya.
- 5 2. Be szép a' szeretóm szeme,
Be szépen néz az emberre,
Hogy én majd meg-halok érte,
hogy én majd meg-halok érte.
- 10 3. O te kis lyán be meg-nőtél,
Be kár hogy férjhez nem mentél,
Mentem vólna de nem vettek,
Talán el-is felejtettek.

87.

Szerett engem Elek János,
Tudgya már az egész város,
Lám meg-mondtam *ne űlj* lóra,
Ne hajts a' trombita szóra.

Ad 86. 11 vették [sh.] 12 felejtették [sh.]

Ad 87. 3 meg-montám [sh.]; űlj a' [értelem]

- 5 2. Felült a' Tyúk az ülőre,
 hegyes túró lett belőlle:
 Tsillagom, galambom etc.
 rád illik a' tsókom.
- 10 3. Majd haza jön sülve főve,
 majd meg-együk téjfölözve:
 Tsillagom, galambom
 rád illik a' tsókom.
- 15 4. Amott vagyon sülve főve,
 nem ül többet az ülőre:
 Tsillagom, galambom
 rád illik a' tsókom.
- 20 5. A' vak Imre kutyát lopott,
 abbúl dudát tsináltatott:
 Tsillagom, galambom
 rád illik a' tsókom.
- 25 6. Marcsó Imre bársony nyereg,
 nem ül ebbe minden gyerek:
 Tsillagom, galambom
 rád illik a' tsókom.
- 30 7. Az ül ebbe a' nyeregbe,
 kinek Bankó van zsebjébe:
 Tsillagom, galambom
 rád illik a' tsókom.
8. Nem messze van ide Eger,
 vígan alá bújt az Egér:
 Tsillagom, galambom
 rád illik a' tsókom.
9. Szeretőmnek neve Maris,
 az kár benne hogy ő hamis:

- 35 Tsillagom, galambom
 rád illik a' tsókom.
10. Egy szem búza, és két szem rózs,
 édes kintsem most most most:
 Tsillagom, galambom
40 *rád illik a' tsókom.*
11. Kertek alatt egy döglött ló,
 a' purdének ez igen jó:
 Tsillagom, galambom
 rád illik a' tsókom.
- 45 12. Édes rózsám rám ne ne vess,
 látom vagy igen szerelmes:
 Tsillagom, galambom
 rád illik a' tsókom.
- 50 13. Édes szívem óh drága kints,
 kegyes szemmel reám tekints:
 Tsillagom, galambom
 rád illik a' tsókom.
- 55 14. Kalamajka de tsunya tántz,
 van bugyogón bezeg sok rántz:
 Tsillagom galambom.
 rád illik a' tsókom.
- 60 15. A' Magyar nadrág szépen áll,
 ha a' Szabó helyesen var:
 Tsillagom, galambom
 rád illik a' tsókom.
16. Nem szeretem én a' Nánit:
 mert sokszor engem háborít:

Tsillagom galambom
rád illik a' tsókom.

65 17. Hanem szeretem az Agnest,
mert ő olyan mint az Mágnés:
Tsillagom, galambom
rád illik a' tsókom.

70 18. Ez az Ének óh de tarka,
kinek füle és sem farka
Tsillagom galambom
rád illik a' tsókom.

91.

1. Ha *nem* ősmértelek volna,
Most sokkal jobb dolgom volna,
Ösmeretségnek özönnye,
Reám soha nem kerülne.
- 5 2. Tudod rózsám tied voltam,
Azt is pedig sokszor mondtam,
Feláldozom életemet.
Vedd szívedbe személyemet.
- 10 3. Arra pedig megesküszöm,
Hogy szeretni meg nem szűnöm,
Még az halál bús homálja,
Szemeimet bé nem zárja.
- 15 4. Mikor katonává lettem,
Szilaj tsikót megnyergeltem,
Lábom az kengyelben tettem,
Magam az nyeregben ültem.

1 meg nem [szótagszám]

- 20 5. Lovam lovam fakó lovam,
Ne végy engem az Táborban,
Ne végy engem az táborban,
Inkább végy el az lógerban.
6. Térdgyig áll az lovam vérben,
Magam üllök az nyeregben,
Nap süti az oldalamat,
Hervasztya piros ortzámat.
- 25 7. Házom előtt folyik a' víz,
Már én hozzám mindenkor bízz,
Ha nem bízol nem ér semmit,
Nem szeretek én már senkit.
- 30 8. Most sétáltam egy szép kertbe,
Körül jártam még sinsz estve,
Bár csak hamar estve lenne,
Hogy galambom hozzám jöjjön.
- 35 9. Bévan az Erdő kerítve,
Még is kijöttem belőlle,
Kintsem rózsám maradgy benne,
Ne jöjj ez idegen földre.
- 40 10. Fölsütött az nap sűgárja,
Galambomnak ablakjára,
Kinyílt a' rózsza magába,
Szőke legény kalapjára.
11. Anyám Anyám édes Anyám,
Édes fölnevelő dajkám,
Születésemnek örültél,
Pogány karokra neveltél.

45 12. Meny előllem álnok madár,
A' kit szívem régen útál,
Bár tsak Anyád kis korodban.
Zárt volna bé Koporsóban.

50 13. Álnok vagy te álnok hitű,
Óh te gonosz természetű,
Úgy száradj el mint a' szekfű,
Mért voltál te hamis szívű.

92.

 1. Komáromból jön az Esső,
Onnand jön az én Szeretőm,
Ömelgeti a' kalapját,
Vélem kívántattya magát.

5 2. Vesd le Rózsám köpönyeged,
Hadd tántoljak egyet véled,
Nem vetem le köpönyegem,
Mert énnékem el kell mennem.

10 3. Eluntam már hozzád járni,
Sáros uttzát gázolgatni,
Hídat fogok tsináltatni,
Azon fogok hozzád járni.

15 4. Nyújtsd ki babám jobb kezedet,
Ne szomorid a' szívemet,
Úgy is elvan bádgyadozva,
Tőled Angyal elvan téltva.

20 5. Pesten jártam Oskolában,
Térdig jártam a' rózsában,
Lehajoltam szakajtottam,
Szőke galambomnak adtam.

6. Akár élek akár halok,
Tőled rózsám el nem válok,
Én is olyan szőke vagyok,
Éppen hozzád való vagyok.
- 25 7. Halja-é kend Miska Zsidó,
Van-é kendnek pirosító,
Én galambom igen sárga,
Rá megy ezer forint ára.
- 30 8. Elesett a' lúd a' jégen,
Majd fölkel a' jövő héten,
Őszve üti a' bokáját,
Úgy szedi őszve a' tollát.
- 35 9. Eggyik uttzán lemennyen kend,
A' másikán följjön kend,
Mi hozzánk is bėjőjjön kend,
Minket is megkeressen kend.
- 40 10. Aranyosi Nádas Berek,
Az én szívem ott kesereg,
Ne sírj babám ne keseregj,
Kérd az Istent tied lészek.
11. Hajad olyan mint a' kökény,
Szemed ragyog mind a' Napfény,
Szép ortzádra adok tsókot,
Mert én vagyok te galambod.

1. Amott sétál egy szép Dáma,
 Olyan mint egy tzi fra páva,
 Azt gondoltam valójába
 Az mostani Bíró Leánya,
 Közel menvén megismertem
 Kedves szeretőm az nékem.
 5
2. Szemeinek pillantása,
 Sokat ér egy mozdulása,
 Ha rózsák közzé ültetnéd,
 Violánál szebnek vélnéd.
 10
3. A' viola tsak viola,
 De ennek mind meghódola;
 Szép a' viola magában,
 Még se hág ennek nyomában.
 15
4. A' nyárfáknak árnyékában,
 Egy szép szűz sétál magában,
 Nem meszsze az hegy' oldalba,
 Tsókra várnak engem oda.
 20
5. Készen a' bokréta szép zöld,
 Mellyet ottan nevelt az föld:
 Galambom számomra szedte,
 Kalapomra fel is tette.
 25
6. O be rég' nem láttam rózsám,
 Azért hervad piros ortzám;
 Álmomban sokszor ölelem,
 Az örömet így képzelem:

- 30 7. O bár csak egy vagy két óra
Engedtetnék vagy egy szóra,
Hogy legalább rá tekinték,
Vagy szűz szemeibe intnék.

94.

*Egy elkeseredett Szívnek szívreható Panaszsa,
midőn Kedvességétől végbútsút vett.*

1. Nehezen esik szívemnek,
Midőn egyetlen hívemnek
Elválok szép személyétől,
Életemnek örömétől.
- 5 2. De, ó! mit tehetek arról?
Hogy bús felhő jön amarról;
Tsak ugyan oda költöznöm
Kelletik, buba öltöznöm.
- 10 3. Ez az idő reménytelen,
Mellyben az ember kéntelen
Rendeltt tzelját elvégezni,
Bár szíve kezd repedezni.
- 15 4. Súlyos dolog, azt megvallom,
Mikor az effélét hallom.
Ah, még csak vagy egy két óra
Se engedtetik egy szóra!
- 20 5. Hogy legalább rá tekinték,
Vagy szűz szemeibe intnék,
'S ártatlan végső érzésünk
Lenne örökös képzésünk!

6. A' tiszta szerelem' szűze
Fejünkre koszorút fűze,
Melly mindenkor zöldségében
Marad, áldott épségében.
- 25 7. Az Égtől van e' szeretet,
Melly minket egybe vezetett;
Mert, mihelyest a' szemembe
Akadt, vitt veszedelembé.
- 30 8. Olly veszedelembé, mellyben
Szívem nem nyúghat egy helyben,
Hánykodik szomorúságaal,
Éjjel is álmatlansággal!
- 35 9. Tehát az Isten az első
Oka, ki engem a' felső
Szent székéből látogatni
Akart, 's illyképp' nyomorgatni.
- 40 10. Így lévén sorsom, szenvedek,
Valamíg porrá senyvedek;
Arról éppen nem tehetek,
Hogy illy hevenyen szeretek.
- 45 11. Hogy én ez egyet szeretem,
Azzal senkit sem sértettem;
Mert olly tisztán, mint a' kékes
Ég fellegek nélkül ékes.
- 50 12. Már, ha élek, azt sem bánom,
De nyomorúságom' szánom.
Jobb lesz még is, ha nem élek,
A' haláltól miért félek?
13. Ugy is egyszer véletlenül
Meghalok, érzéketlenül.

Ezt el nem lehet kerülni,
Hozzá kell tehát készülni.

95.

1. Mit jársz, mit háborgatsz,
Tsendessen aludni mért nem hagysz,
Alusznak mások, alhatnám én is,
Ha tetszik lefekhetz otthon te is.
- 5 2. Talán, nem is ösmérsz:
Gondolom nem tudod kivel beszélsz,
Nyisd ki rózsám ablakodat,
Hagy tzsókoljam gyenge ajakodat.
- 10 3. Mit jársz? ilyen későn?
Már túl van az óra tizenkettőn,
Mért nem nyugszol tsendességben,
Hogy ne rontsd magadat egésségben.
- 15 4. Éppen, hozzád jöttem;
Hogy ma nem láttalak tetszik régen,
Nem nyughatom, nem alhatom;
Még kegyes személyed' meg nem látom.
- 20 5. Estve! jer bé hozzám:
Készen lesz megvetve az nyoszolám,
Ott nyughatol, ott pihenhetz,
Ha tetszik jó regvel el is mehetz.

52 kezülni [sh.]

15 alhatom [sh.]

6. Elkell, nékem mennem:
Mert holnap jó korán felkell kelnem,
Nints maradni módom itten;
Jó éjszakát adgyon Isten.
- 25 7. Adgyon, te néked is,
Te hozzád hasonló hívednek is,
Jó éjszakát adgyon Isten,
Jó reggel elvárlak szívem itten.

96.

1. Óh fájdalom fájdalom!
óh melly könny forrása;
Mert örömöm unalom,
szerelmem vált gyászra,
5 Vallyon miért szeretted,
szívem 's így megvetettél,
Még is óh fájdalom!
ötet nem felejthetem.
- 10 2. Karjaidon nyugodván
híven tsókolgattál,
Már most elhagyattatván,
holtomig sirassál.
Ím' te édesem nyugszól,
engem' sirban fonnyasztól,
15 Ne még egyszer tsókom!
végtére is ezt mondom.
- 20 3. Ha elhagyhatz kegyetlen;
miért hitegettél,
Légyen meg hát hitetlen,
meg nem érdemlettél,

Fent az Ég majd boszszút áll,
menyköve fejedre szál;
De élj inkább nyomorúlt,
szívem reád nem szorúlt.

97.

1. Álnok Síren nem hallgatom, már tsalárd énekedet,
Mert megesmértetted velem hűségtelen szívedet,
Nem óhajtlak tsak maradj magadnak,
Nem kívánom hangját is szavadnak,
5 Ne tarts többé rabodnak.
2. Eddig hittem hitegető tsalárd mosolygásidnak,
Önként vakó hordozója rabja voltam lántzodnak,
Nem vólt nyugta szívemnek éretted,
Azt gondoltam hogy híven szeretted,
10 Mert gonosz úgy színletted.
3. Azt tartottam kedves napnak ha veled múlathattam,
Áldottam az órát mellyben személyedet láthattam,
Bár semmi testi tűz nem égetett,
De tettetett hűségéd sürgetett,
15 Lábam hozzád sietett.
4. Bár akár mint igyekeztem szívességéd' előzni,
De készen vólt a' trompf nálad mindjárt tudtad kettőzni,
Mézes mázos beszéded meggyőzőtt,
Kép mutató szíved megelőzőtt,
20 De belől mérget főzőtt.
5. Óh hogy tudtad hit'lenségéd' illy nagy grádusra vinni,
Gyengeségéd álnokságát alíg lehet elhinni,

7 tántzodnak [értelem] 21 hit'lenségéd' [sh.]

- 25 De ebben vénebbek sem haladnak,
Kimutattad fehérét fogadnak,
Nem hiszek már szavadnak.
6. Ebben szerentsessé lettem megadtad szabadságom,
Nem tudva szabaddá tettél felöldoztad rabságom,
Frigy bontásod hasznomra fordúla,
Szívemről kínzó lántzod lehulla,
30 Tsendes napom újjula.
7. Nem gyötrődöm hidjed érted kapok nálad szebbet is,
Illy hív szívre érdemessebb állandóbb hívebbet is,
Téged' a' ki nem ismér szeressen,
Az igaz szív igazat keressen,
35 Roszszat az jó megvessen.
8. Maradj el hát álnokságnak tsorgásig tölt edénye,
Nyögjön kevély szíved holtig kínozzon szövevénye,
Tsalárd szemed bánatnak áldozzon,
Könnyek tsatornájává változzon,
40 Hóltig búnak áldozzon.
9. Az Ég légyen ellenséged képmutatóságodért,
Mellyel mértél olyan fontal mérjen tsalárdságodért,
Az Istenek vonnyák-fel kezeket,
Szórjanak rád sereg meny-köveket,
45 Ne ronthass több sziveket.
10. Végre osztán midőn Káron által viszi lelkedet,
Hánnyak ott is szemeidre hűségtelen szívedet,
Proserpina se hadjon büntetlen,
Pirongasson érettem szüntelen,
50 Te gonosz istentelen.

26 megadtam [értelem] 46 káron [értelem] 48 büntelen [sh.]

AD NOTAM: Drága kintsem galambotskám,
Tsikó bőrös kulatsotskám &c.

1. Kis viola! szép virágom!
Letörnélek, de mi hasznom?
Nints kedves, kinek adnálak;
Ha Latzimnak odadnálak.
- 5 2. Ő egy kényes hettyke legény,
Nem hordná kalaptetején.
Hej! nem hord ő más bokkrétát,
Egyedül a' piros Rózsát.
- 10 3. Énekelnék én magamban,
De kedvesem az ágyban van.
Meghallá ő azt megbánná,
Hogy nem szánom azt gondolná.
- 15 4. Hej! pediglen befájlalom,
Nints nélküle nyűgodalomom.
Szívben hordom mindég ötöt
Mint az Anya a' kisedet.
- 20 5. Kedves Lyánka! szeretnélek,
Kebelemben viselnének;
De nem vagy sűgár mint a' nád,
Kitsinynek szűlt a' te Anyád.
6. Szeressen meg derék Legény!
Majd magosra nővök még én.
Kitsiny a' Gyöngy, és Nagy Urak,
Viselik aztat szép nyakak.
- 25 7. Nézd a' fűrge fűrj madarkát,
Alig látod a' tarajkát;

Még is fáraszt ő lovakat,
És lovakkal az Urakat.

- 30 8. A' ki téli éjtszakákon
Nem kap a' szép leányokon;
Álom nem jön a' szemére,
Hanem bú gond szál szívére.

99.

SZOMORÚ VILÁGI ÉNEK

1. Hold! melly szépen világítsz te
A' csillagos kék égről,
Nem látod mely könnyen mond *le*
Egy álnok egy hív szívről,
5 Míg bús szemem sírva nézi,
Tiszta fényed mint halad,
Nyughatatlan szívem érzi,
Hogy vig kedvem ott marad.
- 10 2. Magam árván járok kelek
Egy álnoktól megvetve,
De a' kit nem gyűlölhettek,
Egésszen elfelejtve.
Ott két nyírfa' árnyékában,
Hol egy patak csergedez,
15 Lakik kised hajlékában
A' hitszegő, 's örvendez.
- 20 3. Vesd sugárod' ablakára,
Halaványan szolgálva,
Hogy itt ülök, add tudtára,
Méltatlan megútálva.

Vagy ha pedig azt hallgatja,
mint nyög a' fülemile,
Mond: szemem is úgy hullatja
könnyét gyászba merülve.

- 25 4. Oh melly komor a' természet,
 melly eddig olly vidám volt,
 Minden öröm elenyészett,
 Minden jó szív már kiholt.
30 Mint egy néma temetőhely,
 Egész vidék úgy látszik,
 A' hol a' sírkeresztekkel
 csak a' zúgó szél játszik.
5. Jövel, édes álom, kérlek,
 Fogd be fáradt szemedet,
35 Talán benned feltalálom,
 Ki megszánja ügyemet.
 De azonban elváltozik,
 Mint egy álnok, rosز barát,
 Ki azonnal eltávozik,
40 Mihelyt szerencsétlent lát.
6. Jaj keserves szempillantás,
 Isten hozzád édesem!
 Mert te tőled végbúcsúzás
 lesz halálos sérelmem.
45 Engedd, hogy elbágyadt szívem,
 Melly nyugtát elvesztette,
 Lábaidnak nyomdokában
 pihegve kereshesse.
7. Felmegyek ama pusztákon,
50 Édesemet keresem,
 Megállok a' kősziklákon,
 Kérdem, hol van kedvesem?

- 55 Ott egy zöld fa' árnyékában
 Lehajtom bús fejemet,
 És szívemnek fájdalmában
 kicsordítom könnyemet.
- 60 8. Forrás jön ki szemeimből,
 A' szívem elfogódik,
 patak válik könnyeimből,
 Bús lelkem csak aggódik.
 Mert szerelmesem megvetett,
 És nem szível engemet,
 Megcsúfolván lenevette
 hozzá tett hívségemet.
- 65 9. Ha így van, hát én sírt árok,
 A' zöld fa' árnyékában,
 Kibocsátom bádgyadt lelkem
 a' boldogok sorában.
 70 Oh ég segíts, és ne meríts
 nagyobb keserűségbe;
 Magasságos csillagzatok!
 ne ejtsetek kétségbe.

100.

AZ ESKÜVÉS

1. Esküszöm szép Rózsa! hidd el,
 Hogy miolta kellemiddel
 Megkötöztél engemet;
 Már azóta semmi szűznek,
 5 Semmi nyilnak, semmi tűznek,
 Nem nyitom meg szívemet.

62 Es [sh.]

2. Esküszöm e' szent hitemnek,
Mellyet adtam édesemnek,
Pontjait meg nem csalom.
10 Kérlek is reménykedéssel,
Hogy viszonti esküvéssel
Kösd le szíved angyalom!
3. Esküszöm hősizin kezedre,
Rózsaszádra, tűszemedre,
15 Hogy te lész csak kedvesem.
Esküszöm, hogy míg csak élek,
Más szerelmet nem cserélek,
Vagy Rózsám, vagy senki sem.

101.

1. Mindeneknek Alkotója,
Tekénts meg inségemet,
Légy ügyemnek Pártfogója,
'S teremtsd újra szívemet.
5 Mint vólt abban az időben:
Mikor bút nem érzettem,
Gyermekkori esztendőmben,
Mikor még nem szerettem.
2. Mert addig még nem szerettem,
10 Hármás bóldog is vóltam.
A' bút és jajt tsak nevettem,
Soha sem panaszkodtam.
Nem itta bé könnyeimet
A' lassan tsergedező
15 Patak, és bús nyögésimet
Nem hallotta a' mező.

- 20 3. Az erdő bús vissszhangokkal
 Nem felelt panasomra,
 Sem a' mélly völgy bús Echóval
 Nem váloszolt jajomra,
 Addig a' nap szemeimet
 Nedvessen nem találta,
 'S víg vóltam még érzésimet
 Ámor nem kormányozta.
- 25 4. Mind az éjjel, mind az estve
 A' midőn eljöttetnek,
 Nem találtak keseregve
 'S le vígan fektetnek.
 A' sóhajtás, búslakodás
 30 Nem osztzott álmomból,
 Álmatlanság mélly aggódás
 Nem keltett föl ágyombúl[.]
5. Édesdeden álmodoztam
 Nyúgodván egész éjjel,
 35 'S arról nem is gondolkoztam,
 Hogy még búsúlni is kell.
 A' méregbűl szívtam mézet
 Keserűt nem esmértem,
 Belőllem ki öröm nézett
 40 A' bút nem is képzeltem.
6. Vígan űztem a' lepkéket
 Mint szarvas szökdétseltem,
 Bényargaltam a' Hegyeket,
 'S bágyodást nem érzettem.
 45 A' bú is elmosolyodott
 Ha meglátta szívemet,
 A' bánat nem mulatott ott,
 A' hol látott engemet.

42 fzokdetseltem [sh.]

50 7. Mi légyen az álmatlanság,
 Arrúl semmit sem tudtam,
 Hogy mind így tart e' bódogság,
 Tsak arrúl álmodoztam,
 Illy boldogul 's vígan éltem
 Addig még nem szerettem,
 55 'S hóltig így lesz azt reményltem,
 Még Ámort nem esmértem.

 8. Ifjú gyenge érzéseim
 A' míg nem viszkedtenek,
 Vígan töltek Esztendeim
 60 Bút jajt nem érzettenek,
 Míg Ámor nem nem szidített
 Addig éltem kedvemre,
 'S a' még meg nem részegétett,
 Bú nem szállott szívemre.

65 9. De miolta szívem ég,
 Elvándorlott nyugolmam,
 'S az óltátúl fogva mindég,
 Szaparodik fájdalom,
 Bádjadt vagyok 's komor lankadt,
 70 Oda elevenségem,
 Ortzám sápadt is elhervadt,
 Az álom ellenségem.

102.

1. Halavány Hóld bús világa,
 Légy könnyeim bizonyása,
 Mellyeket e' hegy oldalon
 Hullattam sok est hajnalon.

- 5 2. Itt a' Tölgyek árnyékában,
E' Kősziklák oldalában,
Itten sírok én szüntelen,
Mikor senki nintsen jelen.
- 10 3. Ez hatodik est hajnala,
Hogy kintsem nálam nem vala,
Hogy nem láttam a' hitetlent,
Hogy sem nem írt sem nem izent.
- 15 4. Tán szegény megbetegedett,
Tán bánya hogy megszeretett,
Tán nem jöhet a' nyájjától,
Félvén kegyetlen annyától.
- 20 5. Kintsem! kintsem! jőjj éjfélbe,
Ne hagyd szerelmedet félbe,
Megvárlak az éjtszaka is,
Jőjj el ha mind hajnalba is.

103.

1. Eszembe jutsz, és a' gyenge érzés,
Kedvre gerjeszt édes lángra gyújt,
Ah! melly írigy lett hozzám a' végzés,
Még egy pillantást is ritkán nyújt,
5 Rám tódulnak a' buslakodások,
Ifjúságom napja beborul.
Vígan telnek egy két pillantások,
De esztendők búval 's komorúl.

32 vezetett [szótagszám, értelem]

- 10 2. Mihelyt Ámort szívem esmérhette,
 Tsak Te érted gyulladt kebelem,
 A' barátság lelkem hevítette,
 De még jobban a' hív szerelem,
 De hol vagynak e' Fő boldogságok,
 Eltépték a' sorsnak karjai.
15 Kevés öröm sok szomorúságok,
 Vóltak mindég éltem párjai.
3. Ne nézz búsan illy sok gyötrelmimre,
 Kedves leányka szüntesd könnyedet,
 Nem bánatra, hanem víg örömré,
20 Alkotott a' végzés tégedet,
 Felejtsd el óh felejtsd el örökre,
 Az órákat mellyek nintsenek,
 Az egek e' szörnyű gyötrelmekre,
 Még takán enyhülést öntenek.
- 25 4. Ha majd egykor a' bú éjtszakáján,
 Nékünk is feltetszik tsillagunk,
 Akkor kedves az élet pályáján,
 Mint hív párok együtt ballagunk.
 Hív érzésre 's örömré olvadva,
30 Áldjuk eggyütt a' szent végzetet,
 Hogy ennyi sok kínon által adva,
 Végre egy más karjába *vetett*.

II. Keservesek, panaszdalok

104.

Ad Notam: Hól vagytok Pegasus, &c.

1. Buban én életem siralomban habzik
örömmim pálmája immár nem virágzik,
sokan én keserves életemet nézik,
de ettől azoknak irígységek *hízik*.
- 5 2. Indúljatok tehát keserves panaszim,
áradjatok bőven én köny-hullajtásim,
most zengedeztetek kemény jajgatásim,
fájdalomra méltó sok fohászkodásim.
- 10 3. Bóldogtalan óra, mellyben ez világra,
születtetem, ilyen nagy keserves búra,
nem fordul én sorsom a' mint látom jóra,
sietnek mindenkor irigyim káromra.
- 15 4. A' midön Rósára fordítom szememet,
gondolkodásimban nem érzem szívemet,
veszejtem kedvemet, fogyasztom szívemet,
ebben mint tükörben látom életemet.
- 20 5. Mert valamint rósa nintsen tövis nélkül,
úgy az én szívem-is nints bú-bánat nélkül,
sok siralmim miatt piros orcám kékül,
csak egyedül várok vég órát Istentül.

4 bízik [értelem] 12 irigyem [értelem]

Magyar Ének, keserves Magyar Notára,
 mellyben a' ki az, sirassa magát.

1. Világ eleiben támasztom ügyemet,
 Ki vigasztalja-meg keserült Lelkemet,
 Ki elégeli meg sok szenvedésemet,
 Ki gyógyította 's köti-bé nagy sérelmemet
- 5 2. Mint Tavasszal essök, könyveim áradnak,
 Mellyek folyásitól szemeim fáradnak,
 Ortzáim mert többet áznak mint száradnak
 Keserves bánatok jaj egymásnak adnak.
- 10 3. Láttassam bár ugyan könyveim gátolni,
 Belső sebeimet *rejteti* 's titkolni,
 El-szokta a' Szivet a' szem-is vádolni,
 A' Sziv nehézségét terhes Palástolni.
- 15 4. Vajha el-érhetném szivem kívánságát,
 Tölthetném valaha éltem vigasságát,
 Nem kívánnám soha senki Uraságát,
 Tsak látnám zöldülni Ifjúságom ágát.
- 20 5. Könyv-húllatásimmal észem falatomat,
 Naponként nevelem búmat, 's bánatomat;
 Hervasztom szüntelen szép Ifjúságomat,
 Nem reméllem soha szabadulásomat.
6. Bár szabadságomba keveset élhetnék
 Melyben tsendességet magamnak vélhetnék
 Szivem sértegető szóktól nem félhetnék
 Tsendes, 's vig órákot valaha érhetnék.

7 mind [értelem] 10 el-rejteti [szótagszám]

- 25 7. Régi szabadságom 's kedvem el-van zárva,
A' jó kedvtől vagyok megfosztatott árva
Sirok Koporsómig 's veszödöm fenn-járva
De reménylem 's élek szabadulást várva.
- 30 8. Éjjel Nyoszolyámat sirással ásztatom,
Nappal könyveimet ruhámmal itatom,
El-múlt napjaimat csak titkon siratom,
Mások előtt ambár gátlom 's nem mutatom
- 35 9. Gyakran mások előtt jó kedvet mutatok,
Titkon szemeimből sok záport hullatok,
Bút vetek Szívembe 's bánatot árasztok,
Jaj már el-gyengültem 's majd nem-is szolhatok
- 40 10. De a' mint Istennek tetszik bár úgy légyen,
Tsak hogy kegyelmében engemet bé-végyen
Bánatos életemet ne borítsa szégyen,
Végre kebelében Magához bé-tégyen.

106.

1. Jaj kinomat ki-nem beszélhetem,
Tsak nagy nyögve fájdalmat szenvedem,
Mellyért bizony majd meg-emésztetem,
Tsak halgatok, tsak hallgatok, és ki-nem jelentem.
- 5 2. Oh tsak tűrve kell világon élnem,
Vigasztalást mivel kell keresnem
Sok bánatot örömmel szenvednem,
Bár lehetne, bár lehetne egyszer menekednem.
- 10 3. Szívem egyszer bár tsak vigadhatna,
Tsak egy óra szempillantás volna,
Bút bánatot melly nékem nem adna,
Nyűgödalmat, nyűgödalmat magának találna.

- 15 4. Elmem sem talál módot már ebben,
Mert el-merült nagy keserűségben,
Tellyes bizony van nagy gyötrelemben,
Emésztődik, emésztődik, mert vagyok ínségben.
- 20 5. Partról *hajóm* hát szélnek eresztem,
Búval rakott kórmányát vezetem,
Vitorláját bánattal szépitem,
Siralommal, siralommal, fel-is ékesitem.
6. Hatalmas Isten vezesd te szolgálodat,
Látod nyögve türöm ostorodat,
Kegyelmesen mutasd malasztodat,
Mutasd kérlek, mutasd kérlek, irgalmasságodat.
- 25 7. Ez bánatnak had lehessen vége,
Tsillapodjék szívem, sok ínsége,
Tőled immár légyek meg-segítve,
Utamnak-is versemnek-is légyen egyszer vége.

107.

Lengyel Nótára.

- 5 1. Szánom gyászos éltemet,
ki adja-meg kedvemet,
ki győzi irigyimet,
bizom tsak Istenemet,
meg-is szánja szivemet,
bokros bűnnek habjai,
sok bánatim árjai,
fel-nem dűlják szivemet.

17 hajómat [szótagszám]

- 10 2. Zárva vagyok mint madár,
tudom *Charon* már-is vár,
irigy tengerében jár,
parthoz juthat egyszer már,
Vitorlája messze néz,
15 nem borítja azt szélvész,
mérgé lészen lépes méz.
3. Él még az igaz Isten,
ki vólt ottan az itten,
reménységem más sintsen,
szegénynek ez egy kintse,
20 ezt egyedül tekintse,
mulassák magokat,
Contentálom azokat,
fogják magok orrokat.
4. Nézze ki-ki tükörben,
maga titkát szívében,
25 légyen bíró ügyemben,
úgy mást tégyen szégyenben,
nints jobb mód mint ezekben,
bogár után indulnak,
agyarságok el-mulnak,
30 így az idők el-folynak.
5. Czukornál hogy édesebb,
hiv szeretet kegyesebb,
mások tudják kedvesebb,
nintsen kellemetesebb,
35 azért irigyli az eb,
egy tsonton hogy ragódnak,
egy kontzon vonakodnak,
mint az ebek ugatnak.

40 6. Zúg a' szélvész ellenem,
mint Eolus képtelen,
hajótskámra szüntelen,
de meg-tartja Istenem,
mind addig kell eveznem,
45 végre hozza tzielomat,
közelíti partomat,
fel-hozza tsillagomat.

7. Így próbálta ezeket,
ki írta ez verseket,
próbált sok irigyeket,
50 sokat szenvedt illyeket,
hamis tsalárd sziveket,
de még-is talált egyre,
irigyi szégyenére,
contentáló szivére.

108.

1. Síralmas vólt nékem
Világra születnem
hogy ezeket kell szenvednem
mellyeket nem reménylettem.

5 2. Tigris téjjel talán
tartott vól~~na~~-fel Anyám,
Jaj ki vólt az én mostohám?
Banattyát ruházta reám.

10 3. Élek-é nem tudom,
hol esik halálom,
Óránként nőttön nő kinom,
Jaj! hová legyek nem tudom.

6 vóla-fel [sh.] 9 Elek-é [sh.]

- 15 4. Pusztóságban merült
 szívem búban került,
 reménységem-is már meg-hűlt
 óh engem? Anyám mire szűlt.
- 20 5. Halállal-meg vívnom,
 világból ki-múlnom
 jobb vólna, itt kínlodnom,
 szokatlan dolgot tanulnom.
6. Aktéon mint jára,
 ebeit magára,
 nevelte-fel halálra
 lón nagy bűneinek kínja.
- 25 7. Nékem-is irigyim
 titkos ellenségim,
 mérget adának barátim,
 két színű jó akaróim.
- 30 8. Ugyan-is a' jóért
 éltemben sok búért,
 szívemben hóltam-meg azért,
 rossz világ nékem halált mértt.
9. Síratom magamat
 el-múlt napjaimat,
35 bízom *Istenre* dolgomat,
 el-igazította bajomat.
10. De tsak a' keserves,
 Lelkemnek gyötrelmes,
 hogy bújdosom mint Ulisses
40 ki sokat járt, és lett híres.

11. Óh napok' napjai,
Tengernek habjai,
Életemnek vég órái,
keserűségnek árjai.
- 45 12. Bánatim újjúlnak,
siralmim nem múlnak,
könyveim ortzámon folynak
engem' a' fák-is siratnak.
- 50 13. Álljon Isten boszszút,
azon fellyűl sok bút,
ki nékem szerzett háborút,
de még ő-is igyére jút.
- 55 14. Így siratá magát,
el-hagyván világát,
ki naponként mondja jajját,
húron pengeti nótáját.

109.

Nóta: *Meg-jelentem panaszi-mat.*

1. Ideje bújdosásomnak
el jött már távozásomnak,
szomorú útazásomnak,
sok okai vannak annak.
- 5 2. Angyalodat én Istenem,
küldjed, hogy kísérjen engem',
útaimban vezéreljen,
minden gonosztól meg-mentsen.

43 Eltemnek [sh., szótagszám] 51 haborút [sh.] 53 lirata [sh.]

- 10 3. Nintsen látom a' Legénynek,
 semmi betsi jaj szegénynek,
 mert itthon inkább kedveznek,
 az idegen jövevénynek.
- 15 4. Olly helyet azért keresek,
 a' hol betsületben lések,
 a' tengereken túl megyek,
 jó hirt nevet ottan szerzek.
- 20 5. Tsak egy sem fogja tudni,
 szegény fejem él-é, hal-é,
 és élésben módja van-é!
 Isten gondomat viseli.
6. Záloga te vagy lelkemnek;
 én Istenem bizom benned,
 hogy ottan gondom viseled,
 a' hol engem nem ismérnek.
- 25 7. Ifjú Tobiást vezérle
 Szent Angyalod meszsze földre,
 szegény fejemnek vezére;
 ez légyen-is őrizője.
- 30 8. Az egész föld kereksegen,
 erdön hegyen földön vizen,
 ellenség tábor közepén,
 félelem nélkül *el*-viszen.
- 35 9. Nem félek ha meg betegszem,
 mert meg gyógyít én Istenem,
 rabságomban meg-szabadít,
 inségemben ő meg-segit.

10 bétfi [sh.] 32 nélkül-vifzen [szótagszám, értelem]

- 40 10. De hogy ha rabságba esem,
ott-is van jó reménységem,
hogy szabadítóm én nékem,
te lesz kegyelmes Istenem.
11. Rólam el-ne felejtkezzel,
ha meg-halok te temess-el,
akár ki bánnyon testemmel,
de csak te bírsz én lelkemmel.
- 45 12. Azért hozzád fohászkodom;
mikor eszem avagy iszom,
éneklek vagy imádkozom,
te légy úti kalaúzom,
- 50 13. Szerelmes Atyámfiai,
nemzetem kedves tagjai,
szívemnek vigasztalói,
kik vóltatok orvoslói.
- 55 14. Csak kell immár bútsút vennem,
édes Atyám, Anyám, Néném,
szerelmes bátyám és ötsém,
mert nintsen immár késésem.
- 60 15. Szomszédim 's jó barátimat,
kik látják meg-válásomat,
köszöntsétek mind azokat,
kik jó akaróim vóltak.
16. Isten hozzátok pajtásim,
velem fel-nőtt jó Barátim,
kikkel sokszor nyájasságim,
vóltak én szép mulatásim.

48 légyen [szótagszám, értelem] 50 tagjaim [sh.] 57 barátimmal [sh.] 62 fel-nőtt Barátim [szótagszám]

- 65 17. Nékem a' mi jót tettetek,
Isten fizesse-meg néktek,
hoszszabbitsa életetek,
hogy ötet tisztelhessetek.
- 70 18. Az idegen földre mégyek,
veletek többé nem lések,
talám nem-is lát szemetek,
rólam ne felejtkezzetek.
- 75 19. Lábam akár merre mégyen,
rólatok nem felejtkezem,
minden járásom kelésem,
áldjon meg a' Szent Ur Isten.
- 80 20. Tellyes Szent Háromság Isten,
szent Kegyelmed velem légyen,
engem' az idegen földön
szerentsésen vezéreljen.
21. Áldás a' Szent Háromságnak,
's Isten Fia Szent Anyának,
ki Angyalt, ád Kalaúznak,
az igaz útban járóknak.

110.

NÁNÁSI VERSEI.

1. Betsületemet elejtém,
hivatalomat megszegém,
jó hírem' nevem' elvesztém,
sárban keverém.

81 Áldás [sh.]

1 Betsületem' [szótagszám]

- 5 2. Az Isten nagy állapotra
 emelt fel, hogy lenne jómrá,
 de én fordítám gonoszra,
 gyalázaatomra.
- 10 3. Mindenek' kedvében voltam,
 hazámat sokat szolgáltam,
 mert Nótáriussa voltam,
 de megmotskoltam.
- 15 4. Sokaknak tanácsot adtam,
 magamnak pedig nem tudtam,
 ha ki dorgált azt útáltam,
 nem szívvel láttam.
- 20 5. Hús esztendő's alig voltam,
 hogy a' bünt két kézzel kaptam,
 mellyet soha el nem hagytam,
 inkább javaltam.
- 25 6. De lásd immár mire hozta,
 vénségembe kézbe ada,
 hogy minden rólam tanulna,
 erre ne jutna.
- 25 7. Szülém Aszszony édes Anyám,
 intésedet nem fogadám,
 sok sírásodat nem szánám
 jaj édes Anyám!
- 30 8. Nem gondolék leányimmal,
 hajadon szép Húgáimmal,
 édes Anyám sírásival
 deák fíjaimmal

- 35 9. Édes jámbor feleségem,
 ki vóltál nagy ellenségem,
 megbótsáss édesem nékem,
 ne nézd esetem.
- 40 10. Nem hittem vólt szép személyem,
 hogy hóhér' kezébe essem,
 Nánási piatzon nékem,
 ki ontsa vérem.
11. Azt tudtam más szívvel lássa,
 halálomat ne sirassa,
 Fijadnak illy kimúlása,
 ne lenne gyászsa.
- 45 12. Édes Anyám már elhagylak,
 az Úrnak téged' ajánlak,
 több szóval már nem búsítlak,
 tsak Égben várlak.
- 50 13. Im mindentől bútsút vettem,
 a' halálra el-készültem,
 a' ki szenvedett érettem,
 ötet dítsérem.
- 55 14. Már látom hohér' fegyverét,
 reám felhúzott két kezét,
 hogy *elvegye* éltem' *végét*,
 kiontsa vérét.
- 60 15. Ezer hét száz negyven hatban,
 szintén kis Aszszony havában,
 ama' huszadik napjában,
 lészen halálom.

55 vegye éltem' [szótagszám, értelem]

1. Ifjúság virágját Legénység szabadságát,
bánom hogy el-hagytam
szabad életemet, el-hagytam víg kedvemet,
hogy meg-házasodtam:
5 Jaj fáj! mondhatom: mivel nem tagadhatom,
hogy éltem siralom.
2. A' míg Legény voltam, betsületet ott kaptam
hol nem reménylettem,
Fő-Uri Dámákkal, kegyes kis-Aszszonyokkal
10 szerelmet tseréltem:
Jaj fáj! mondhatom; mivel nem tagadhatom,
hogy éltem siralom.
3. Szabadon repültem, fájdalmat nem érzettem
el-bágyadt testemben,
15 ámbátor kerültem, de még-is belé estem
ilyen mélyly veremben:
Jaj fáj! mondhatom: mivel tagadhatom,
hogy éltem' siralom.
4. Kedves társaimat, jó szívű barátimat
20 értte meg vetettem,
néki úgy kedveztem, kedvére tselekedtem,
ámbár nem szerettem:
Jaj fáj mondhatom: mivel tagadhatom,
hogy éltem' siralom.
- 25 5. Szomszéd Aszszonyait, tzimporás pajtásit,
ellenem úgy bújttya,
hogy lankadt testemből pihegő mellyetskéből
lelkemet kifojtsa:
30 Jaj fáj mondhatom: mivel tagadhatom,
hogy éltem' siralom.

6. Hogy ha le-betegszem, 's nyavalyámat szenvedem,
 semmit sem sajnállya,
 drágán vett kertemet sokban került rétemet
 mások kaszálgatják:
 35 Jaj fáj mondhatom: mivel tagadhatom,
 hogy éltem' siralom.
7. Nagy búmban mit tégyek, jaj nékem hová légyek,
 mert van illy vendégem,
 basiliskus sárkány, mint fa koptató harkány,
 40 olyan Feleségem:
 sírba estem elevenen temettem
 koporsóban éltem.
8. Feleségesülni, ki akarsz házosodni,
 vigyázz meg-ne bánjad,
 45 hidd-el hogy én velem, éjjel, nappal, szüntelen
 tsak azt hangitsálod:
 sírba estem elevenen temetem
 koporsóban éltem.

112.

Ad Notam: Vale mundi lusum satis, &c.

1. Siralomnak, fájdalomnak völgyében Kesergek,
 egy erdőben, nagy mezőben mint árva tévelygek,
 Nem akadhatok egy útra,
Sem friss vízzel folyó kútra,
 5 Mellyet immár, árva madár jól el-hagytam hátra.

41, 44 [szótagszámhiányos, romlott refrénsorok] 39 koptó [értelem]

4 [hiányzó sor]

2. Zavarossan nem-is tisztán, mint Gerlicze-madár,
 melly bújában, fájdalmában tsak száraz ágra száll,
 bé-veszem én italomat,
 így enyhítem bús sorsomat,
 10 Még sem szánják, a' kik hallják, kemény panaszimat.
3. OH! én árva, melly bé-zárva vagyok kalitzkában,
 eped szívem, hervad színem kemény rabságomban,
 békóba vagynak lábaim,
 rabságba minden tagjaim,
 15 Meg-szakadok, jaj meg-halok, lankadnak inaim.
4. Már el-estem, 's törben estem, és meg-fogattattam
 véletlenül, 's kéntelenül, magamat meg-adtam,
 Nem lehet szabadulásom,
 magam koporsómat ásom,
 20 Mert el-múlt, 's tőlem el-fordúlt régi vídamságom.
5. OH! melly távúl, tőlem járúl régi szabadságom,
 már el-hervadt, és meg-fonnyadt szép leányi-ágom,
 tsörög én lábaimon lántz,
 előttem van mélységes sántz,
 25 Nem vídámít, és nem ámít ama' szép Űri tántz.
6. Rabbá lettem, el-vétettem szabadságnak útját,
 hogy nem láttam 's *át* nem hágtam rabságom' kútját,
 mert Vénus vala vezérem,
 kinek fülébe jött hirem,
 30 Így változott, 's erre hozott, friss Leányi vérem.
7. Uri házban, de nem gyászban a' midön sétáltam
 Aszszonyokat, nagy rabokat midön *sírni* láttam,
 azokat tsak ki-nevettem,
 mert jól eszembe' nem vettem,
 35 Bús szíveknek állapotját, Mellyben én-is estem.

27 átal [szótagszám] 32 midön láttam [értelem, szótagszám]

8. Gyenge pártám, nem akartam fejemről le tenni,
koszorúmat, virágomat illy' hamar veszteni,
de igen erőtlen lévén,
jövendőkre nem tekintvén,
40 Búk' poharát, szívem' kárát, bús árva be-vévém.
9. Egy bús völgybe, nagy erdőbe már lábam bé-hágott,
szívembe a' bánat' nyíla nagy sebeket vágott,
mert koszorúm le-vétetett,
viz' közepére tétetett,
45 Én fejemtől, életemtől messze el-vitetett.
10. Repüljön bár, a' Sas-madár sebes szárnyaival,
vagy az hajós, jó kormányos sajkács hajóival,
soha vissza nem hozhatják,
mert víznek habjai hajtják
50 Noha látni, azt szemlélni, szemeim ohajtják.
11. Leányságom', szabadságom' a' mídön fontolom,
Tantalusnak árva rabnak almáját kóstolom,
mert lehetetlen meg-fognom,
Leány örömbé hágnom,
55 Tsak rabságban, illy bús gyászban kelletik maradnom.
12. ISTEN tudja; mert ő látja szomorú szívemet,
hogy így estem, 's el-vesztettem leányi kedvemet,
szabadságtól, nagy rabságra,
zöld virágtól szárazságra,
60 Mint-egy árvátska jutottam, sok keserves jajra.
13. Tsak Istenhez mind ezekben szívből fohászkodom,
én szívemet, bús kedvemet néki fel-áldozom,
mert a' kik biznak Istenben,
vígasztaltatnak szívekben,
65 Szomorítottatnak kik biznak, tsak gyarló emberben.

14. Zárj-bé engem', én Istenem, szentséges szívedbe,
Leányodat szolgálodat vedd-bé szent kedvedbe,
mutassadd szent malasztodat,
70 áraszd reám áldásodat,
Ótalmazzad, vigasztaljad árva szolgálódat[!]
15. Ezer hét száz negyven négyben, gyászos életemben,
mint rabságban nagy fogságban, és bal esetemben:
Illyenképen foházkodtam,
Leányságomat sajnáltam,
75 Aszszonyságom', nagy fogságom' immár meg-kósztoltam.

113.

*Egy Szerentsétlen Aszszonynak siralmas Énekje,
mellyben az ő férjhez menését kesergette e' képpen:*

1. Jaj nékem szegénynek! árva idegennek!
El-múlt szabadságom, oda vigasságom,
Jaj pártám! Jaj pártám!
gyönyörű gyöngy-pártám!
5 Édes szűz Koronám!
édes szűz Koronám!
2. Apám 's Anyám miatt vége lesz' éltemnek,
Mert szegény fejemet, adták idegennek,
Jaj pártám! jaj, pártám!
10 gyönyörű gyöngy-pártám,
Édes szűz Koronám
édes szűz Koronám.
3. Mikor leány voltam, akkor vígan éltem,
Ha regvel el-mentem, estve haza jöttem,

10 partám [sh.] 13 vígyan [sh.]

- 15 Jaj pártám! jaj pártám!
gyönyörű gyöngy-pártám!
Édes szűz Koronám,
édes szűz Koronám.
- 20 4. Azt sem kérdték tőlem, hol vóltál? hol jártál?
Időt mulasztottál, napot halasztottál,
Jaj pártám! jaj pártám!
gyönyörű gyöngy-pártám!
Édes szűz Koronám,
édes szűz Koronám.
- 25 5. Éltem e' világon, mint madár az ágon,
Minden bódogságban, egész szabadságban,
Nem jött bú fejemre,
siralom szememre,
Nem hervadt virágom,
30 bódog vólt világom.
- 35 6. Egyedül nyugodtam magános ágyamban,
Meg-úntam magamat, dudoltam magamban,
Nem jött bú fejemre,
siralom szememre,
Nem hervadt virágom,
bódog vólt világom.
- 40 7. Szép társaságokban gyakorta forgottam,
Mutattam *magamat*, de kezet nem adtam,
Nem jött bú fejemre,
siralom szememre,
Nem hervadt virágom,
bódog vólt világom.

16 gyöny-pártám [sh.] 17 Koronam [sh.] 20 halasztottál [sh.] 31 maganos [sh.]
37 tarfaságokban [sh.]; forgattam [értelem] 38 Mutattam, de [szótagszám, érte-
lem]

8. Köz vólt a' szerelem, az-is pedig szűzen,
Szabadon evezett kis hajóm a' vizen,
45 Nem jött bú szívemre,
siralom szememre,
Nem hervadt virágom,
bóldog vólt világom.
9. Szívemnek jegyese, kit lelkem kerese,
50 Nintsen most kedvese, nintsen szerelmese,
Oda szűz Virágom!
oda jó világom,
Minden szabadságom,
régí bóldogságom.
10. De jaj már én nékem! lép ragadt lábomra,
55 Változik énekem ezer siralomra
Oda szűz Virágom!
oda jó világom!
Minden szabadságom,
60 régi bóldogságom.
11. Én most is ezeket, noha nehezeket,
Tűröm e' sebeket, hoszszas keserveket,
Jaj pártám! jaj pártám!
gyönyörű gyöngy pártám!
65 Édes szűz Koronám,
édes szűz Koronám.
12. Ha házbúl ki lépek, kurva nevet adnak,
Hogy szeretőt tartok, hamisan vádolnak,
Jaj pártám! jaj pártám!
70 gyönyörű gyöngy-pártám
Édes szűz Koronám!
édes Szűz Koronám.

47 [hiányzó sor] 63 pártam [sh.] 70 pártam [sh.]

- 75 13. Akár tisztán járok, akár szentes vagyok,
Bár senkit nem bántok, még is hibás vagyok,
Jaj pártám! jaj pártám!
gyönyörű gyöngy-pártám!
Édes szűz Koronám
édes szűz Koronám.
- 80 14. Ritka olyan jó Atya, és az édes Anya,
Ki az ő gyermekét idegennek adja,
Jaj pártám! jaj pártám!
gyönyörű gyöngy-pártám!
Édes szűz Koronám!
édes szűz Koronám.
- 85 15. Nem lehet állandó az olyan házasság,
Mellyet szerez sok pénz, és egyéb gazdagság,
Jaj pártám! jaj pártám!
gyönyörű gyöngy-pártám!
Édes szűz Koronám!
90 édes szűz Koronám.
16. Sírba már életem, jaj! jaj! hová légyek?
A' magas hegyekre remetének mégyek,
Jaj pártám! jaj pártám!
gyönyörű gyöngy-pártám!
95 Édes szűz Koronám!
édes szűz Koronám.
17. Noha most testemnek van álmatlansága,
De rövid nap' lészen földben nyugovása,
Jaj pártám! jaj pártám!
gyönyörű gyöngy-pártám!
100 Édes szűz Koronám!
édes szűz Koronám.

1. Habok közt evezek,
 Járok, és rettegek,
 Gyakran el-merülök,
 Félek, süllyedezek,
 5 Tenger, szél mind ellenségem,
 Nintsen semmi reménységem,
 Félelmes evezés,
 Félelmes evezés.
2. Tsillagom nem fénylik,
 10 Az egek gyűlölnek,
 Vitorlám már törik,
 Hábok majd el-nyelnek,
 A' melly szelek most vezetnek,
 Azok-is majd el-enyésznek,
 15 Félelmes evezés,
 Félelmes evezés.
3. Alig egy zűr-zavar
 Hajómtól távozik,
 Azonnal tsak hamar
 20 Más szélvész érkezik,
 Vesző-félben így evezek,
 Vigasságot nem szemlélek,
 Félelmes evezés,
 Félelmes evezés.

1 habob [sh.] 20 érkezeik [sh.]

igen keserves ária.

1. Hervad szívem 's árad naponként bánatom
Siralmas, únalmas életem mint látom,
Keserves könnyekkel szemeim ásztatom,
Bú 's bánatim közt már nem vigasztaltatom.
- 5 2. Siralommal töltöm bádjad napjaimat,
Jaj szóval múlatom minden óráimat,
Halál mérge szállja szempillantásimat,
A' mellyek megöltyák végre vígságimat.
- 10 3. Óh szerentsétlenség világ' tündérése,
Mézzel kent elvesztő nagy keserűsége,
Előttem halálunk forog szörnyűsége,
Álmatlanság miatt lesz életemnek vége.
- 15 4. Mert szörnyű kínaim bokrossan követtek,
Keserves szemeim ím' elkeseredtek,
Átkozott hívságim, kik erre vezettek,
Hírembe' 's nevembe' jaj ím' eltemettek.
- 20 5. Mit késik sokáig nyomorúlt életem,
Nintszen könnyebségem nagy az én esetem,
Mellyből új életre magam nem vehetem,
Búval, bajjal inkább' mind tsak gyötrettetem.
- 25 6. Sőt múlandó sorsom szomorún mutatja,
Halálom' óráját 's fejem' szomorítja,
De tudom Istenem lelkem' boldogítja,
Kínaim közt midőn magához szállítja.
7. Maradj magadnak már világ' rosz hívsága,
Elmúlandó jóknak állhatatlansága,
Noha most testemnek van álmatlansága,
De rövid nap lészen földben nyűgovása.

1. Jaj melly szerensétlen időre jutottam,
e' tsalárd világgal mind addig jádzottam,
édes nemzetemből meszsére jutottam
irigyek nyelvére bezzeg rá akadtam.

- 5 2. Születésem nékem erre a' világra,
szerentsétlen vala már minden órája,
mellyen édes szülém a' világra hozta,
irigyektől virradt szegény fejem baja.

- 10 3. Rútúl meg- gyalázott a' gonosz szerentse,
földre le-tapodott az irigyek nyelve,
kiért az Ur Isten őket szégyenítse,
úgy-mint Antiókust e' világ nevesse.

- 15 4. Kinek tégyek panaszt, Istenem nem tudom,
az irigyek között látom nints gyámolom,
mindeniknek szája reám tátva vagyon,
közöttök nyúgtomat nem lelhetem soha.

- 20 5. Óh én szerentsétlen keseredett árva,
kit irigy, mint darás rútúl meg-mardosa,
érettem a' Kristus sokat túrt, 's fárada,
irigyektől meg-ment szent vére' hullása.

6. Nem vólna szivemnek keserves fájdalma,
nálamnál jobb vólna fejem gyalázója,
szép hírem, 's nevemnek el-takarítója,
édes Nemzetemnek gyászba borítója.

- 25 7. Nem vettek senkinek, még-is bűnös vagyok,
az irigyek között látom tsak tsúf vagyok,

7 vilagra [sh.] 12 vilag [sh.] 15 mindenik [szótagszám] 18 meg-mardosott [rím]
19 fáradozott [rím]

valamerre mégyek, kelek, vagy fáradok,
mindenütt fejemre gyalázatot hallok.

- 30 8. Enged-meg Istenem illy álnok hamisnak,
 olly végek ne légyen mint Antiókusnak,
 vagy pokol' fenekénn kinlódó Drúmonak,
 ki soha nem láttya fénnjét a' szép napnak.
- 35 9. De mind el szenvedem az én Kristusomért,
 ki kereszt fán ontott érettem piros vért,
 tőle várok én-is jutalmat, és nagy bért,
 hiszem Kristusomat jutalmad ad ezért.
- 40 10. Jól tudom Kristusom hogy értünk meg holtál,
 a' magas kereszt-fán *értünk* vért ontottál,
 ellenségidnek-is te meg-botsátottál;
 Igaz szeretetet mi hozzánk mutattál.
11. Én-is botsánatot mindenektől, kérek,
 botsáson-meg nekünk Te Szent Istenséged,
 ne légyen hijában sok kin-szenvedésed,
 érettünk ki-ontott drága piros véred.
- 45 12. Látod én Kristusom, hogy meg-szomorodtam,
 az irigyek között mint meg nyomorodtam,
 ha szent Istenséged nem könyörül rajtan,
 Szegény árva fejem meg-hal nagy bánatban.
- 50 13. Hozd-fel reám kérlek azt a' drága időt,
 vigasztalj-meg *engem* az irigyek előtt,
 hogy ne vegyen rajtam minden irigy erőt,
 hirem 's nevem légyen gyöngy mindenek előtt.

38 érettünk [szótagszám] 40 fzeretetet [szótagszám] 50 vigasztalj-meg az [szótagszám]

RÁ-RÁ-ADÁS.

1. Mit búsúlsz kenyeres, midőn semmid sintsen,
jó az Isten, jót ád, légy jó reménységben,
ki nyílik az idő majd a' jó tavaszkor,
ková két szemünk lát, oda menjünk akkor.
- 5 2. Hogy ne búsúlnék én, én édes Pajtásom,
a' temérdek gondok uralkodnak rajtam,
gondolkodásim közt se nyugtóm, se álmom,
lelkemet is bennem tsak alig találom.
- 10 3. Ki-van az ódalam, rongyos a' dolmányom,
hátom lapitzkáját veri a' kalpagom,
a' temérdek fölttúl nehéz a' nadrágom,
zsíros ködmenkém-is alig van nyakamon.
- 15 4. Lábáról lovamnak el-húllott a' patkó,
a' ki még rajta van, az-is tsak kotyogó,
patkó nélkül pedig meg romlik a' jó ló,
a' szegény legénynek az-is nem igen jó.
- 20 5. A' köpönyegemben sok kárt tett az esső,
új monderhoz pedig a' reménység késő,
van még egy tarsolyom, de az-is tsak végső,
a' vigasztal még is, hogy bajom nem első.
6. A' Farkas-bőrömnek el kopott a' szöre,
palaszka, pókháló a' szegen bé-lepte,
nem tsalogat engem ifjúság' öröme,
mert szennyess az ingem nints ki fejéritse.

1 femmit [sh.] 4 menyjünk [sh.] 8 tatálom [sh.] 9 ronyos [sh.] 12 ködmentén-is [értelem] 17 köpönyögemben [sh.] 21 Farkas-bőrömnek [sh.]

- 25 7. Ejl! kurva légyen az Annya, *élek*, a' mint élek,
 ki-vetem a' hasam a' jó verő-fénynek,
 tsak úgy dohányozom, midőn meg éheznek,
 több szegény legénnyel én-is el-töngödök.

118.

Nót.: *Hol vagytok Pégásus 's a' t.*

1. Oh jaj! porrá való és el-múló élttem,
 vallyon koporsómban mikor már tétetem,
 szomoruan setét sirban rekesztetem,
 gondolod-é? hogy majd, im' el-végeztetem.
- 5 2. Nem tudom mi légyen bánattya szívemnek?
 Szomorú napjai keserves élttemnek,
 fájdalma nem kevés el-bádjadt lelkemnek,
 mert vége szakadott minden örömemnek.
- 10 3. Bánattúl az ortzám rútúl el-hervadott,
 mert im' a' szerentse veszedelmet hozott,
 én tölem el-vonta kedvemet kit adott,
 kiért én szívemre nagy bánat ragadott.
- 15 4. Rettegek szüntelen és szívemben félek,
 siralmas szemekkel valamerre nézek,
 örömet szívemnek sohol már nem lelek,
 holtomiglan talán illy' képpen kesergek.
- 20 5. Régi nyájasságom sírván jut eszemben,
 sok szép vígasságim ha jönnek elmémben,
 keserves jajt érzek el-bádjadt lelkemben,
 mert el-merült szívem sok keserüségben.

25 azt élek [értelem, szótagszám]

2 mér [sh.]

6. Kesergem élttemet magamban naponként,
szörnyű nagy bánatom folyton-foly óránként,
talán már el-sem fogy sőt többet reám hint,
kiért mind halálig szenvednem kell nagy kint.
- 25 7. Gyászos siralommal immár el-hervadtam,
hervadt ortzáimat addig el-ásztattam
ászott tagjaimban ugyan el-lámkadtam,
lankadásban halált gyakran óhajtottam.
- 30 8. Nem vala *mind* addig bánatja szívemnek,
Írígye míg nem vólt én árva fejemnek,
de gyászos fájdalomma vagyon már lelkemnek,
mert végére értem régi víg kedvemnek.
- 35 9. Panaszim' 's bánatim' nyelvem nem mondhatja,
sem kezem' tollával azt le-nem írhatja,
árva fejem búját el-nem számlalhatja,
búsult szívem' sorsát nem-is titkolhatja.
- 40 10. Ritkán van olly' napom, melyben nyomorúság
szívemet nem érne, nehéz szomorúság,
testemet el-járta szörnyű nagy bádjadság,
szívemre nem jöhet sohonnet vígaság.
11. Írígyim mert hozzám szép szín alatt jönnek,
hízelkedésekkel engem' meg-kerülnek,
azon vannak ha mit tölem ki-vehetnek,
ahoz többet tévén engem' kisebbítnek.
- 45 12. Ellenségim mert már úgy meg-sokasodtak,
kik alég esmérnek, még azok-is szólnak,
tselekedetimről engemet dorgálnak,
noha tudom rólam rosszszat nem hallottak.

29 mint [értelem] 48 hallották [értelem]

- 50 13. Jobb volna énnekem hegyekben lakoznom,
bár lehetne innét meszsze el-távoznom,
jobb volna kösziklák között mulatoznom,
hogy-sem ennyi terhet nagy búval hordoznom.
- 55 14. Nem kívánom soká illy' képen éltemet,
ennyi búval ölni én árva fejemet,
hogy-sem illy bánattal terheljem szívemet,
hozd-el óh Istenem! utólsó végemet.
- 60 15. Gyászos életében illy' képen keserge,
egy szegény Gerlicze kit rágott bú férge,
Istennek könyörög élttében segélje,
hogy tovább bús szívét bánattal ne ölje.
16. Melly kegyes Olvasó e' verseket látja,
Versek' fején Nevét itt nem számlálhatja,
keserves élttének siralmat mutatja,
sirással töltt sorsát minden meg-szánhatja.

119.

Nót. *Mennyei nagy Felség 's a' t.*

- 5 1. Búm' sűrű ködjéből, kínom' félhöiből,
víg nap fenyem tűnny már fel,
szívem majd meg-reped, könnybv szememből ered,
a bánat csak meg-nem öl;
5 *jaj*, én szerentsétlen, holt: eleven lettem,
roszszak miatt vesznem kell.

4 bánat [szótagszám] 5 én [szótagszám]

2. Sírásban születtem, búban nevelkedtem,
soha nem volt víg napom;
világ ha mit ígért, meg-nem adta a' bért,
10 nem volt benne jutalmom;
de csak szóval tartott, azomban mint ártott,
ezért terjed fájdalom.
3. De talán jobb volna, hogy ha nem gondolna
ezekkel fáradt elmém,
15 el-kék felejtene, meg-sem emlékezne,
így könnyebbülne terhem;
úgy-is jaj! már nékem, mert nintsen reményem,
kivüled én Istenem.
4. Olly szörnyü életem, hogyha egybe esem,
20 más kár mindjárt ottan ér,
ha egy el-távozik, más rám várakozik,
szívemre új terhet mér;
vagy van bünöm vagy nints, engem' zár nagy bilints,
rám nehezebb békót vér.
5. Halálom' ha kérem, hogy ontsa-ki vérem'
25 vessen véget sorsomnak;
ne gyötörjön immár, illy sok veszély és kár,
adna-meg koporsómnak,
ez-is süket füllel, mellettem tsak fülel,
30 nints szere orvosomnak.
6. Ah jaj! hát mit tégyek, búmban hová légyek
illy' keserűségemben,
Barátim el-hagytak, söt olly kézben adtak,
hogy meg öltek híremben,
35 nints ki meg-segéljen, igazat ítéljen
el-hagyatott ügyemben.

17 reményen [sh.]

7. Tudod én Istenem, miket kell szenvednem
mutasd-meg irgalmatod,
ellenségem ronts-meg, örömem újjítsd-meg,
40 várom-is hatalmatod,
édes Atyám te légy velem minden jót tégy,
add meg-látnom magadat.

120.

1. Kesergő szívemre nagy fájdalom szállott,
Im' minden örömem tölem el-távozott,
Engemet el-hagyott,
jaj! jaj! mikor érek örvendetes Napot.
- 5 2. Özöni szemimnek ortzáimon folynak,
fel- 's alá serényen szomorún vígyáznak,
hogy ha láthatnának
olly' Postákat, a' kik jó hírt mondhatnának.
- 10 3. Kétséges reménnyben forog az én szívem,
mert nints jó akaróm Barátom vagy Hivem,
a' ki szánnyon engem'
avagy vigasztaljon könnyebbítse terhem.
- 15 4. Énnékem úgy sorsom mint bús Gerlitzének,
a' ki tévesztette hü társát fészkének:
kiért nyögésének
nints vége, nyárban-is van Tele éltének.
- 20 5. Nyelvem elégtelen mondani fájdalomom,
gond, bú, bánat, miatt nints éjjeli álmom,
nőttön nő siralmom,
mint Biblisnek könyvem' árja lesz' sírhalmom.

6. Enóné, sem Biblis szíveknek bánatja,
nem vólt olly' nagy mint melly én szívemet hatja
azt nem fogyaszthatja
Víg ének, sem pengő Musika' szózatja.
- 25 7. Szerentse bal kézzel poharát nyújtotta,
Szomorító borát velem meg-itatta,
szívem' el-fojtotta,
Hervasztó festékkal ortzám' rútította.
- 30 8. Siralommal eszem ebéd' vatsorámat,
Bánattal terítik-meg én Asztalomat,
háló nyoszolyámat,
toll helyet sok gonddal töltik vánkosimat.
- 35 9. Igye-fogyott fejem vígasztalást nem vár,
nem újjúl énnékem sem víg tavasz sem nyár,
mind hóltig búban jár,
szívem' bé-motskolta könyvel e/együltt sár.
- 40 10. Mint a' bús Pellikány ki-melleyét szaggatja,
vérevel fiait hinti 's ápolgatja,
ő magát bádgyasztja,
jajjos gond bú, bánat éltem' úgy fogyasztja.
11. Im' a' mitől inkább éltemben rettegetem,
színten azon törben véletlenül estem
és bé-keveredtem,
mint Labirynthusból nem menekedhettem.
- 45 12. Homályba víg napom véletlen borúla,
kedvem hajnalára rút felhő tódúla,
szele meg-zúdúla
Mord hideg Telemnek, 's lelkem el-búsúla.

36 egyelültt [sh.]

- 50 13. A' víg fülemile' hangos éneklése,
zöld erdők' ligetin madarak' zengése,
sem víg nap' fénylése,
szívem fájdálmínak meg-nem enyhítése.
14. Le-húllnak tsillagi a' magas kék égnek
virági nem lesznek a' Flora kertének
55 vagy Hybla Hegyének,
míg elől-kerülnek vigsági lelkemnek.
15. Istenem éltémnek sajkáját evezni,
bánatim' tengerén sokáig veszödni
és abba merülni
60 ne hadd! engedd hamar tsendes partra menni.

121.

1. Bóldogtalan sorsa siralmas éltémnek,
árad napról napra gyötrelme szívemnek,
nem virad-fel soha víg napja kedvemnek,
így lesz látom vége az én éltémnek.
- 5 2. Szerentsétlen *vóltom* holtomig siratom,
míg gyászt, mellyet visel szívem, ha fontolom
egész éltémet, hogy ha meg-gondolom,
nem egyéb tsak sírás, bánatos bú-halom.
- 10 3. Az *én* állapotom félelem, reménység,
szerentsém' állása reménytelen kétség,
sokféle próbákkal elegyes, nints mentség,
jaj egész éltém tsak szerentsétlenség.

50 erdög' [sh.] 52 fájdálmínak [sh.]

1 éltémnek [szótagszám] 3 éltémnek [értelem] 5 vóltomat [szótagszám] 9 Az
állapotom [szótagszám] 11 fok [szótagszám]

- 15 4. Az én szerentsémet szél-vészek találják
 titkos ellenségim útamat álják,
 az én életemet vallyon nem sajnálják,
 kiknek nem vétettem, azok ostromolják.

122.

Más igen szép új Enek.

- 5 1. Induljatok föld és egek versemre,
 távozzatok setét felhők meszire,
 mert el-fogja tenger' árja,
 szünet nélkül szívem' marja
 kedvére.
- 10 2. Oh te világ' tsalárdsága mért kinzol,
 mostan téged' élő nyelvem le rajzol,
 sokat ígérsz kevéssel bírsz,
 ígéreted mint lépes méz
 hibázol.
- 15 3. Sok szám nélkül-való a' te hiveid,
 tsalogatod 's hitegeted szíveit,
 ma ígérted 's végbe-vitted,
 más nap ismént el-enyészlet
 szerentsém.
- 20 4. Ennyi idő forgására már látom,
 minden haszontalan léted' sajdétom,
 hízeltedtél hazudóztál,
 engem rútul meg-yaláztál,
 sajnállom.

13 fzel-vefzek [sh.] találták [rím] 14 útamat [szótagszám]

8 keveffel [sh.] 18 hazudóztát [sh.]

- 25 5. Fáradtságid arra készül egészen,
 miképp keleptzében ejtsen helyesen,
 fáratságim józanságim
 fel-bújtodta, szerentséim
 egészen.
- 30 6. Légyen ezer fogadásid nem hiszem,
 én e' szegény kis sorsommal elégszem,
 légyen azért ki kívánja,
 csak hogy utóbb meg ne bánja,
 szívessen.
- 35 7. Uralkodgyál a' hol tetszik nem bánom,
 tapasztaljad én szív-béli szólásom,
 jámboreságim buzgóeságim,
 Keresztényi igazságim
 ne lássad.
- 40 8. Próbáld-meg: bár ezer móddal nem bánom,
 ifjúesági virágomat sajnálom,
 tejet kértem, mérget adtál,
 képtelenül meg-tsúfoltál
 sajnálom.
- 45 9. Rólam vehettek már példát mindnyájan,
 jámboer életetek légyen igazán,
 tsalárd világ' meg-vetését,
 fel-bontja ezer kötését
 hamissan.
10. Istenemnek fel-áldoztam lelkemet,
 földgyomrában hagyom tenni testemet,

50 nálatok emlékezetben
hagyom és örökség képpen
versemet.

11. Kívánjátok talán tudni ki légyek:
's kitől eredett ez szomorú ének,
visgáljátok-meg versemet
's fel-találjátok nevemet
55 ki légyek.

123.

1. Látom életem veszendő,
Szegény fejem megvetendő,
Búval vagyok bővölködő,
Sok nyomorúság szenvedő.
- 5 2. Nints már nékem Apám, Anyám,
A' ki gondot viselne rám,
Csak az Isten az én Atyám,
Szűz Mária kegyes dajkám.
- 10 3. Mind ezektől el-hagyattam,
Csak Istenem rád maradtam,
Én Istenem reám tekints,
Már fejemre több bút ne hints.
- 15 4. Jaj ha esne rövidségem,
Ha történne betegségem,
Ugyan ki gyámolgat engem,
Mikor nintsen Nemzetségem.

50 verseimet [szótagszám] 53 verseimet [szótagszám]

- 20 5. Nem engedtem szavaidnak,
 Édes Anyám sírásidnak,
 Sok jó Atyámfiainak,
 Hajadon szép hűgaimnak.
6. El-indúltam világ úttján,
 Nem tartottam lovam száján,
 Nem tanultam mások kárán,
 Most bánkódok magam baján.
- 25 7. Későn már most sopánkodni,
 A' kár után most bánkódni,
 A' harcz után hadat várni,
 Jobb dolgom Istenre bízni.
8. Száraz kóró, fejér hattyu,
30 Mért vagy rózsám olly szomorú,
 Azért vagyok olly szomorú,
 Érted fogott-meg az nagy bú.
9. Sokszor nagyokat sóhajtok,
 Más jól lakik, én koplalok,
35 Szalmás ágyon végig nyúlók,
 Könnyeimmel takaródzok.
10. Bóldog Isten! mit vétettem,
 Hogy ezt tőled érdemlettem,
 Mutattál nekem egy hívet,
40 De nem állandó jó szívét.
11. Színlette ugyan jószágát,
 Míg nem tudtam álnokságát,
 De már álnok meg-vetettél,
 Engem' rabságra ejtettél.

1. Boldogtalan sorsa siralmas életemnek,
Árad napról napra bánatja szívemnek,
Nem virrad-fel többé víg napja életemnek,
Mert végére jártam szabad életemnek.
- 5 2. Szabad életemet szánom keservesen,
Mellyben néha napján éltem szerentsésen
Időmet töltöttem gyönyörűségesen,
Ételem, italom volt mindég rendesen.
- 10 3. De már a' szerentse, én tőlem hirtelen
El fordúlt, megvetett engem reméntelen,
Gyalázatba kevert vagyok most égtelen,
Igy léve életem rút motskos betstelen,
- 15 4. Addig tsalogatott, míg meg-nem alázott,
Más emberek előtt földig le-gyalázott,
Már most lakó-házam az Vármegeye-háza,
Kit a' bűdösségnek béborított gyászszza.
- 20 5. Szegény fogoly vagyok, a' mit nem reményltem,
Álmomban sem véltem, a' miben most estem,
Sok kedves napokat, órákat töltöttem,
Dolgomat folytattam, senkitől nem féltem.
- 25 6. Ágyamban ledültem, tsendesen nyúgodtam,
A' rendelt órákig kedvemre aludtam,
Bádjatt tagjaimat míg meg-újítottam.
Óh én édes Atyám most mire jutottam.
7. Elégeld-meg Atyám sűrű siralmimat,
Fordítsad örömré az én rabságomat,
Derítsd-fel még egyszer kívánt napjaimat,
Hogy le-vetkezhessen gyászos ruháimat.

- 30 8. A' szívbéli bánat rongál a' félelem,
Kínozt az egészség kevés az élelem,
Nem jön az kezembe semmi jövedelem,
Siess hozzám, jöjj-el égi segedelem.
- 35 9. Kérlek tekintsd reám, szánd-meg inségemet,
Ne tekintsd Atyám undok vétkeimet,
Hanem vigasztald-meg szomorú szívemet,
Kérlek édes Atyám, ne vess-meg engemet.
- 40 10. Éjjel nappal mindég sűrű könnyem tsorog,
Az én gyalázatomban szemem előtt forog,
Gyászban életemben bús szívem háborog?
Jaj erőtlenségem csak alig tántorog.
11. Egekben lakozó mennyei nagy Felség!
Úgy környül vett engem mindenféle inség
Minden mozdulásom már csak keserűség.
Óh csak érkezne már egy kívánatos vég.
- 45 12. Nem keserűsem többet, el-hagyom nótámat,
Mert az bánat miatt nem bírom magamat,
Add-meg én Istenem szabadulásomat,
Távoztasd-el tőlem nyomorúságomat.
- 50 13. Az halál' postája el fogott érkezni,
Bút hozott fejemre, jaj hová kell lenni,
E' szörnyű rabságba már itt kell meghalni,
Ha az Isten nem fog rajtam könyörölni.

Szomorú Dall.

1. Felnyitom már bús szívemnek régen bezárt ajtaját.
Ezer tenger habjai közt partra húzom hajómat,
De ha szél fújja vitorlámat,
azonnal rontya szánédkomat.
5 Távoztattya partomtól.

2. Óh melly sokszor környűl nézem honnan jönne segítség,
Egymást érik sohajtásim miként lenne könnyebség,
Sok társ van a' szép mulatságban,
de kevés a' nyomorúságban.
10 Pajtás a' ki segítsen.

3. Mi haszna már evedzõmmel habok ellen tsapkodni,
Késõ zápor-esõ után palástomhoz kapkodni,
Vak voltam, hogy a' parton álván,
a' dolgot jól meg nem vizsgálván.
15 Vesztemre béindúltam.

4. De hát azért jó Barátim én róllom tanúllyatok,
Minden kevés szélzúgásra útra ne indúllyatok,
A' dolgot jól megvizgállyatok,
miképpen lesz végre sorsotok.
20 Így lésztek ti bóldogok.

5. Így sirattyák a' Leányok bóldogtalan sorsokat,
Hogy nints nekik mozsarokban ki megtörje borsokat,
De ha vólna egy tál dereje,
megjönne a' Jányok ereje.
25 Megnõne az eleje.

1. Ha csak ugyan meg-kell halnom,
Nints e földön gyámolom,
Illy hirtelen el-kell múlnom
Jaj irtózva gondolom!
5 Óh nagy Egek ti tudjátok,
Mondjátok bús szívemnek:
Illy szörnyen mért szaggatjátok,
Fonalát életemnek.

2. Életemnek szép virága,
10 Immáron el-hervadt,
Szívemnek minden vígsága
Már tőlem el-maradt,
Óh ragyogó Tsillagzatok
Ha vóltam kedvetekbe.
15 Sorsomon szánakozzatok
Vegyetek kebletekbe.

Jegyzetek

I. Szerelmi költészet

1.

Ó, mely keservesek én eltölt napjaim

IGEN SZÉP TANGREDUS HISTORIA (1751), Függelék 1. sz.

A *Gismunda és Gisquardus*-széphistória (Enyedi György, 1574) kései kiadásának függeléke két világi dalt tartalmaz: tudomásunk szerint velük kezdődik az anonim magyar szerelmi dalköltészet nyomtatott kiadásainak története. E keserves tónusú ének jó eséllyel XVII. századi gyökerű, a pusztában bujdosó pelikán ekkor igen elterjedt bibliai toposzával.

2.

Nyughatatlankodom s törődöm magamban

IGEN SZÉP TANGREDUS HISTORIA (1751), Függelék 2. sz.

Nem kizárt, hogy ez az *ungaresca* formájú (12, 12, 6, 6, 6) szöveg is a XVII–XVIII. század fordulójára datálható. A Cupidóval perlekedő hangnem már Balassi óta toposznak számít a magyar udvari szerelmi lírában.

3.

Aetnához hasonló szívem, mert nagy szeretettel ég

Szép négy új VILÁGI ÉNEKEK (é. n., 1750-es évek), Első.

A füzet datálását segíti, hogy két szövege 1751-ben is megjelent a – talán kolozsvári vagy más erdélyi nyomdában készült – *Tangredus*-história függelékeként, azonos szöveggel. E két verset 1–2. számmal ebből a datált forrásból közöltük, a másik kettőt az OSZK-beli négyes sorozatból.

Az Amade László stílusát követő vers kéziratban is terjedt, vö. *Világi énekek és versek* B. P. (1800), 1. sz., KÜLLÖS 2018, 37–38.

4.

Igéd szerént én is bízik

Nj.: *Jusson egyszer már eszedben*

Szép négy új VILÁGI ÉNEKEK (é. n., 1750-es évek), Harmadik.

A versfőkben: JULIANNA, 90°-kal elforgatott szedéssel. A végén szerzőként (?) megjelölt S. J. személyét nem tudjuk azonosítani.

5.

Vulkánus itten üss tüzet frissen

Szép három új VILÁGI ÉNEKEK (1760), Első.

Mitológiai utalásokkal megterhelt, a hűség allegóriájaként megfogalmazott rokokó vers. A belső rímek itt-ott nehezen érthetővé teszik a szöveget, bizonyára a dallam (egy polonaise vagy menüett) könnyítette a befogadást.

6.

Vale, szívem, én szerelmem, vale, édes kegyesem

Nj.: *Egy közönséges lengyel nótára*

Szép három új VILÁGI ÉNEKEK (1760), Második.

A párbeszédes búcsúdal nótajelzése szintén egy polonaise-dallamra utalhat; ezek feljegyzései gyakoriak a korabeli felvidéki kottás gyűjteményekben.

7.

Elmentem volt tőled, szívem

Nj.: *Vale, szívem, én szerelmem*

Szép három új VILÁGI ÉNEKEK (1760), Harmadik.

A viszonylag ritka, párbeszédes dal kései másolata 1800-ban a *Világi énekek és versek B. P. c.* felvidéki kéziratban bukkan fel, vö. KÜLLÖS 2018, 139–142. A nótajelzés a ponyva előző versére utal (6. sz.).

8.

Ki-ki mit szeret, kedves az annál

Három fűép új SZOMORÚ ÉNEKEK [1761], Harmadik.

A XVII. század végére datálható szövegcsalád kritikai kiadása: RMKT XVII/14, 181. sz.

A 7. szakasz (*Éljenek azok...*) a XVIII. század végén pohárköszöntőként (*tus*) terjedt, például Szirmay Antal (1807 = 2008, 150) és ponyvák nyomán. E tuszüzérrel bővebben: RMKT XVIII/8, 480–481.

A füzet első éneke asszonypanasz (*Siralomnak, fájdalomnak...*), a második pedig keserves (*Búban én életem, siralomban habzik*), ezek komorabb hangneméhez képest feloldó szerepet kapott a vers.

9.

Boldogtalan vagyok, mert kínaim nagyok

Négy fűép Uj VILÁGI ÉNEKEK A' SZERELMES CUPIDÓNAK Állandósága után való állhatatlanságáról [1762 k.], Első.

A XVII. századi szerelmi keserves (több más hasonló szövegcsalád előképe) kritikai kiadásban is hozzáférhető: RMKT XVII/3, 276. sz.

A füzet keltezését egy azonos tartalmú és csaknem azonos című, datált kiadvány segíti, amely Lányi János kéziratot gyűjteményébe illesztve maradt fenn, vö. BRTÁŇ 1961.

10.

Szeretetet fájdalommal jár

Négy fűép Uj VILÁGI ÉNEKEK A' SZERELMES CUPIDÓNAK Állandósága után való állhatatlanságáról [1762 k.], Második.

Talán Amade László *Szereltem, gyöttelelem hol együtt jár* kezdetű versének hatását tükrözi (vö. RMKT XVIII/7, 143. sz.).

11.

Átkozott Vénus, tőlem messze fuss

Négy szép Uj **VILÁGI ÉNEKEK A' SZERELMES CUPIDÓNAK**
Állandósága után való állhatatlanságáról [1762 k.], Harmadik.

A szerelem antik istennőjének neve rímhelyzetben áll, s egyértelműen a régi „protestáns” kiejtésre utal. A *Kelecsényi-ék*-ben (1723–1765, STOLL 184, 39a) is feljegyzett szöveg felvidéki eredetűnek tűnik.

12.

Ah, jaj, mit látok, szememmel mit szemlélek

Négy szép Uj **VILÁGI ÉNEKEK A' SZERELMES CUPIDÓNAK**
Állandósága után való állhatatlanságáról [1762 k.], Negyedik.

Igen eklektikus szöveg, szerelmi csalódások és öngúny keveredik benne. Kézirat másolata: *Világi énekek és versek B. P.* (1800) STOLL 557, 5. sz., kiadása: KÜLLÖS 2018, 42–45.

13.

Ifjúság, mint sólyom madár

Négy új **Világi ÉNEKEK** (é. n. [1765]) Buda, Landerer Ferentz Leopold; Negyedik.

XVII. századi eredetű, később gyakran más dalrészletekkel (pl. a szintén ponyvára került *Bolondság volt nádhoz bízni* strófaival) kontaminálódó szerelmi panaszdal. A szövegcsalád kritikai kiadása: RMKT XVII/3, 221. sz., a ponyvaszöveget Stoll Béla egy 1769-es kiadásból idézi (VII), jelen füzetet tévesen 1785-re datálja.

14.

Mint gerlice madár, ki társától elvál

Három Szép Uj VILÁGI ÉNEKEK (1768), Első.

Kiadása: STOLL 1956, 82. sz.

Régies, feltehetőleg XVII. századi szerelmi búcsúdal és bujdosó-ének, az özvegy gerlice képével. Jankovich Miklós kézírataiba, illetve a negyven évvel későbbi *Világi énekek és versek B. P. 1800 c.* kéziratba is lemásolták e ponyva több más szövegével együtt, vö. KÜLLŐS 2018, 260–261, gazdag jegyzetanyaggal: 539–541.

15.

Bolondság volt nádhoz bízni

Három Szép Uj VILAGI ÉNEKEK (1768), Második.

A Benefi János(né) nevét őrző, XVII. századi eredetű, de a következő két században is gazdagon variálódó szövegcsalád kritikai kiadása: RMKT XVII/3, 226. sz., vö. KÜLLŐS 2018, 83–85, jegyzetek: 447.

16.

Ó, én reménytelen, igen szerencsétlen, szegény árva életem

Három Szép Uj VILAGI ÉNEKEK (1768), Harmadik.

A metrikai döccenők oka talán az, hogy a Balassi-strófában írt, bizonyára jóval régebbi verset a közreadó már nem énekszöveggént, dallammal ismerte, hanem csak írásból. A hasonló, egyre bővülő kiadványokban a század végéig többször megjelent. A *Világi énekek és versek B. P. 1800 c.* kéziratba ezt a verset is lemásolták, vö. KÜLLŐS 2018, 289–291, gazdag variánsjegyzetek: 559–560. Thaly Kálmán – nem tudni, mire alapozva – egyértelműen XVII. századi alkotás-ként közölte (1872, II. 10. sz.).

17.

Vidámságát szívemnek

Három új VILAGI ÉNEKEK (1768), Első.

Nj.: *Senki ne nevéssen rajtam.* A nótajelzés valószínűleg téves, ösz-szecserélték a következő szöveghez tartozóval. Már az 1765-re datálható előző kiadásban is így szerepelt: **Négy új Világi ÉNEKEK,**

Buda, Landerer Ferentz Leopold, OSZK PNY 2.935.

Kiadása: THALY 1864, II, 335–337.

A versfőkben: VÍSI ANNA, az ékezethiány is ezzel magyarázható. Kézírtos és nyomtatott változatokban bővelkedő vers a XVIII. század második feléből. Variánsairól bővebben az 1800-as, ponyváról készült másolat kapcsán: KÜLLÖS 2018, 382–384, jegyzetek: 593.

18.

Ne vess bár most életednek vígan folyó napjain

Három új VILÁGI ÉNEKEK (1768), Második.

Nj.: *Gyászban járok, míg élek*. A nótajelzés valószínűleg téves, összecserélték az előző szöveghez tartozóval.

Kiadása: THALY 1864, II, 338.

A versfőkben Nemes János neve olvasható. Gálos Rezső (1939, 294) szerint nem kizárt, hogy Hidvégi Nemes János kuruc kori diplomátát rejt, aki 1688-ban halt meg. Ezt én stílustörténeti szempontból kevésbé tartom valószínűnek. Molnár János nevét őrző, 1800 körüli átdolgozásának gazdagon jegyzetelt kiadása a *Világi énekek...*-ből: KÜLLÖS 2018, 264–267, jegyzetek: 542–545.

19.

Sok isteneket tisztelhet

KINTYETS KIMPENYESTY Ku GLAZURJ RUMUNYESTY... (1768), [12a]–[13a].

Nj.: *ugyan Oláh notára*

Kiadása: POPA 2004, 69–74 (fotómásolat és átírás).

A rendhagyó, jórészt román nyelvű szerelmi és panaszdalokat közlő kiadvány ('Mezőségi dalok') függelékében néhány magyar rokokó vers is olvasható. A ponyvafüzetről legújabbban: Csörsz-SZILÁGYI N. 2016.

A szomszédasszonyt dicsérő rokokó versike szépen illeszkedik a hasonló román dalszövegek közé, dallama is egy „oláh nóta” lehetett, a gyűjteményben bőven akadnak 4×8-as román versek.

Jaj, hogy kell jelentenem

*Más Ének Magyar nótára mellyben a' Legény bútsúzik, a' Leány vagy
Aszszony marasztya, egy másnak felelvén.*

Nj.: *Magyar nótára*

KINTYETS KIMPENYESTY Ku GLAZURJ RUMUNYESTY...
(1768), [13a]–[15b].

Kiadása: POPA 2004, 74–84. (fotómásolat és átírás)

Párbeszédes rokokó búcsúdal a távozó férfi és kedvese közt 7, 7, 7, 7, 6, 6, 6-os metrumban, magyar dallamra. A versnek nemigen ismerjük másolatait, sem másik kiadását, de tény, hogy több sora kapcsolatban áll a műfaj ismertebb korabeli képviselőivel (*Isten hozzád, Magyarország; El kell menni, nincs mit tenni* stb.).

Tekints rám, fényes csillagom

Szív élesztő Orvosság

KINTYETS KIMPENYESTY Ku GLAZURJ RUMUNYESTY...
(1768), [16a]–[b].

Kiadása: POPA 2004, 85–88. (fotómásolat és átírás)

Nótajelzés nélküli, 8, 8, 6, 6, 6-os metrumú udvarló dal. Másolatát a *Szíveket újító bokréta* 1770 körüli erdélyi kézírata őrzi, vö. VERSÉNYI 1914, LV. sz.

Vajon nyiladat ellenem miért célzod, Cupido

Szép négy új VILÁGI ÉNEKEK (é. n. [1760-as évek]), Első.

A versfőkbën: VIDIIRTA, azaz 'Vid[i] írta'.

Összetett versformájú, Amade László modorában írt rokokó szerelmi dal, mitológiai utalásokkal. Másolatát pl. a *Világi énekek és versek* 1800-as kézírata őrzi, KÜLLÖS 2018, 376–378, jegyzet: 592.

23.

Való nehéz megválásom

Múlatságos Világi ÉNEKEK (1769), Első.

A versfőkbën: VIASZ.

Egyedinek tűnő szerelmi búcsúdal és a szerelmi kínok miatti kesergés.

24.

Jaj már nékem, mert szeretlek, s ki nem merem mondani

Múlatságos Világi ÉNEKEK (1769), Ötödik.

A versfőkbën (?): JLEA.

A titkos szerelemről szóló, közismert, cseh és szlovák eredetű *Ěn szeretek, nem merem mondani* (*Já milujem, nesmím povídatí*) parafrázisa. 1804-ben Jankovich Miklós is megörökítette egy változatát *Ah, jaj nékem, mert szeretlek* kezdettel (*Magyar énekek*, STOLL 573, 2a).

25.

Te szép személyed óhajtom

Múlatságos Világi ÉNEKEK (1769), Hatodik.

Szerelmi fogadkozás a legismertebb rokokó közköltészeti rímzavakkal, refrénes szerkezettel.

26.

Ámbár szerettem s néked szenteltem, te tudod, az én éltetmet

Múlatságos Világi ÉNEKEK (1769), Hetedik.

A versfőkbën: ÁMADE, s az ének valóban Amade László verse, vö. RMKT XVIII/7, 26. sz. (Az *Amade-főködexen* kívül több más kéziratot változatát felsorolja.)

Még vagyok hív szolgád, kegyesség rabja

Szép négy uj VILÁGI ÉNEKEK (é. n. [1760-as évek]), Második.

Ez és a következő szöveg párt alkot egy kéziratos másolatban is (*Kismarjai György-ék.*; vö. *Haja haja* 119. sz.). Ez a versgyűjtemény korábbi az idézett ponyvakiadásnál, de meglehet, hogy ez is egy nyomtatvány másolatán alapszik. Az Amade-követő rokokó dalköltészet képviselője, még 1800 körül is lemásolták, vö. *KÜLLŐS* 2018, 250–251, jegyzetek: 536–537. Meglehet, hogy ugyanezen ponyva későbbi kiadásáról dolgoztak, mivel több kötetünkben is szomszédos ének másolata bekerült a kéziratba, de textológiai eltérésekkel.

Búsul szívem éretted

Szép négy uj VILÁGI ÉNEKEK (é. n. [1760-as évek]), Harmadik.

A *Kismarjai-ék.*-ben is szereplő, régebben Amadénak tulajdonított (de az új kritikai kiadásból már elhagyott) szerelmi panaszdal. Amadénak valóban van hasonló kezdetű dala, de nem azonos ezzel: *Búsul szívem érted, hívem*, vö. *RMKT XVIII/7*, 12. sz. Az 1740–50-es években, a Felvidéken volt népszerű, akárcsak a valamivel későbbi, szintén hasonló kezdősorú keserves: *Búsul szívem, majd vérrel könnyezik*, vö. *RMKT XVIII/15*, 134. sz. Az 1800-ban összeírt *Világi énekek és versek B. P.* is őrzi egy másolatát, vö. *KÜLLŐS* 2018, 113, jegyzetek: 464.

Bizony igaz, nehéz dolog úgy élni

Szép négy uj VILÁGI ÉNEKEK (é. n. [1760-as évek]), Negyedik.

A versfőkbën: BARKOTZISISD, talán Barkóczy Zsigmond (1722–?) nevét rejt. Az oktató felhangú, de könnyed metrumú szerelmi dal másolatát például az 1800 körüli *Világi énekek és versek* kéziratában találjuk, vö. *KÜLLŐS* 2018, 101–104, jegyzetek: 457.

Mit kesergesz, szerelmes

Négy mulatságos világi ÉNEKEK A' hervafztó Szeretetről (é. n. [1760-as évek]), Első.

Egyelőre visszhangtalannak tűnő rokokó szerelmi panaszdal, némi oktatással. A „hervasztó szeretetről” szóló füzet nyitó szövege, így érthetően fel akarja vértetni olvasóját a szerelmi kínok kivédésével, az előrelátással, egyúttal a szerelmesek hűségére int. A háromsoros egységekre tagolódó versforma a Balassi-strófa egyik kései, átalakult rokona: 7, 7, 7 | 7, 7, 7 | 8, 8, 7.

Nagy munka a szíven erőszakot tenni

Négy mulatságos világi ÉNEKEK A' hervafztó Szeretetről (é. n. [1760-as évek]), Második.

A tanító célzatú szerelmi költeményt a Faludi, Dugonics és mások által is kedvelt 12, 12, 8, 8, 6, 6-os versformában írták. Kézírtos változatai sok helyről előkerültek, a század első feléből való felvidéki *Bajmóci ék.*-ből (STOLL 219, 5b–6a) és Erdélyből egyaránt van rá adat, de 1788-ban a pálos költő, Kreskay Imre szintén feljegyezte egyik kéziratába (STOLL 379, 33a–34a). A *Világi énekek és versek B. P. 1800 c.* kéziratban ugyancsak felbukkan, vö. KÜLLÖS 2018, 279–280, jegyzetek: 554.

A 4. szakaszt nyitó *Bolondság embernek...* formula ekkoriban toposznak számít a közköltészetben, vö. *Bolondság embernek titkon gerjedezni* (pl. 1761, STOLL 263, 6a–7b).

Sok az elme hánykódása

Négy mulatságos világi ÉNEKEK A' hervafztó Szeretetről (é. n. [1760-as évek]), Harmadik.

A viszonylag sok sajtóhibát az magyarázhatja, hogy a szedő nem volt magyar anyanyelvű, s a kézírásos szöveget olvasva bizonyos betűket összecserélt.

A vers már 1750-től felbukkan a kézíratos hagyományban, pl. *Énekeskönyv* (1750, STOLL 238, 3a). A 3. strófa (*A szem mihent szépre tekint*) önálló szövegkezdétként is előfordul, esetenként Amade Lászlónak tulajdonítják, de ez nem bizonyított, az új kritikai kiadásba nem vették fel a szerkesztők. Egy másik szerelmi strófasorozatba épül be az Erdélyből származó *Szíveket újító bokréta* (1770) *Szívem oly szívre talált* kezdetű dalában, vö. VERSÉNYI 1914, XV. sz.

33.

Sebes szívem, ó, mint örül

Négy mulatságos világi ÉNEKEK A' hervafztó Szeretetről (é. n. [1760-as évek]), Negyedik.

A versfőkbën: SZÖNJIMAR, vagyis: *Szűnj immár!* – vagy esetleg Szőnyi Mária vagy Márton nevének romlott alakja.

Másolata az *Ekeli gyűjteményben*, egy csallóközi protestáns kéziratban bukkan fel (1767–1790, STOLL 1079, 115a–b).

- 49 *Phoebus Daphniffal járt* – utalás Apollón (Phoibosz) és Daphné nimfa szerelmére, az utóbbi tévesen férfi névváltozatban szerepel, nyilván Vergilius eclogáiból kölcsönözve.

34.

Megégett Rácország, megmaradt három ház

KÉT HISTÓRIA, EGGY DAL. VÉN KOFÁÉ, NÁNÁSIÉ. A' GYENGÉ SZÜZEKÉVEL EGGYÜTT. (é. n. [1780-as évek]), 3. sz.

A strófák 3. sora többnyire azonos a 2.-kal, erre csak a sorkezdet utal. A kontaminált dalfüzérben a *Most jöttem Aradrúl* szövegcsalád is képviselteti magát, amelynek önálló előfordulásai jobbra XIX. századiak, pl. Pálóczi Horváth Ádám dallammal jegyezte fel, kissé átalakult versformában (1813; BARTHA–KISS J. 1953, 376–377).

A 3–7. strófa eredetileg szintén más metrumú szövegből való: a „Palkó-strófás” (12, 12, 6, 12), XVII. századi keservesből, 3×12-es formára alakítva: *Bánatos / Kesergő szívemre nagy fájdalom szállott*, vö. RMKT XVII/3, 231. sz. Ennek teljesebb szövegű, eredeti versformáját megőrző kiadását lásd kötetünkben 120. számmal, ott már nem Benefi János(né), hanem Kökényesi Mihály nevét őrzik a versfők.

35.

Búbánattal beborít s szomorít a víg szerelem

Szép három Új VILÁGI ÉNEKEK (é. n. [1770 k.]), Harmadik.

A rokokó rímekhózással könnyeddé tett, mégis elégikus alaptónusú dal egészében és részleteiben egyaránt népszerű volt az 1770–80-as években. A *Világi énekek és versek* 1800-ban összeírt felvidéki kéziratában (STOLL 557, 47. sz.) bizonyára e ponyváról készült másolata szerepel, vö. KÜLLÖS 2018, 109–112. A 6. versszak (*Óhajtással telnek el, kelnek el...*) önálló verskezdetként is szerepel, pl. a sárospataki *Pap Mihály-melodiárium*ban (1779, STOLL 386, 18a) és Erdélyben. Bővebben: BARTHA–KISS J. 1953, 823.

36.

Ó, kegyetlen fátum

NÉGY ÚJDONNAN ÚJ VILÁGI ÉNEKEK (é. n., [1784]), Negyedik.

Amade László *A szerelemben sennlődő c. szerelmi panaszdala*, amely a XVIII. század utolsó harmadától kéziratok útján is terjedt. Kritikai kiadása: RMKT XVIII/7, 157. sz.

37.

Csendes patak folydogál

A' FÁRAHÓ MARADÉKINAK KESERVES PANASZAI. és más EGYBEHÁNY DALLOK (é. n., [1780 k.]), Második.

A vers szerzőjének Kreskay Imrét tartja a szakirodalom. Ez és a következő vers a furcsa című cigánycsúfoló ponyva maradék lapjain jelent meg. A datálás a gúnyvers egyik utalásán alapul: Mária Terézia halála (1780) miatt hosszabb ideig tilos volt a nyilvános vígasság, s a cigányzenészek így hónapokig nem muzsikálhattak, így többségük elszegényedett. Vö. RMKT XVIII/4, 93. sz.

38.

Torna vármegyében születtem

A' FÁRAHÓ MARADÉKINAK KESERVES PANASZAI. és más EGYNEHÁNY DALLOK (é. n. [1780 k.]), Harmadik.

A következő sorszám alatt épebb versformájú változatban közölt szerelmi búcsúdal valamivel töredékesebb, kontaminált változata több ponyvakiadást is megért. A 3. versszak bizonyára csak véletlenül, a téma rokonsága tapadt hozzá e közlésben, hiszen a metrumuk eltér, ráadásul önállóan is megjelent 1800 után (85. sz.)

39.

Bodrog partján nevededett tulipán

ÖT IGEN-IGEN SZÉP VILÁGI DALLOS, AVAGY NÓTÁS ÉNEKEK (é. n.), Negyedik.

Mint a vers kezdete is mutatja, sárospataki eredetű, diák melodiáriumokban gyakran feljegyzett párbeszédese szerelmi dal, amelynek hőse a katonai parancs miatt mond búcsút kedvesének, hűséget fogadva. Ez a daltípus különösen népszerű volt a francia és török háborúk idején, e konkrét szövegcsaládot még Arany János is feljegyezte ifjúkori debreceni emlékei közé, 1874-ben készült kéziratot dalgyűjteményébe. Korai változatainak áttekintése: BARTHA 1935, 88–89.

40.

Kuku, kuku, kukucsám

ÖT IGEN-IGEN SZÉP VILÁGI DALLOS, AVAGY NÓTÁS ÉNEKEK
(é. n.), Második.

Amade László legnépszerűbb, valósággal széténekelte dalának első nyomtatott kiadása, vö. RMKT XVII/7, 68. sz. Variálódásáról bővebben: KÜLLÖS 2012, 249–254; KÜLLÖS 2018, 513–517.

41.

Gyors kereken forgó világ tündérsége

ÖT IGEN-IGEN SZÉP VILÁGI DALLOS, AVAGY NÓTÁS ÉNEKEK
(é. n.), Harmadik.

A versfőkben talán egy romlott névalak: GERELTEKAZI.

Moralizáló ének a világ csalárdságáról és a szerelem kínjairól. A 7–8. versszak ún. lehetetlenségi formulái nemcsak a népdalokból, hanem már a XVII. századi közköltészetből ismerősek.

42.

A szerelem oly lép

ÖT IGEN-IGEN SZÉP VILÁGI DALLOS, AVAGY NÓTÁS ÉNEKEK
(é. n.), Ötödik.

Balassi-strófában írt moralizáló ének a csapdát állító szerelemről. Az 1790-es évekbeli *Dávidné Soltári* ponyváról másolt szövegei közt egy vázlatosan lejegyzett, XVI–XVII. századi eredetű dallammal szerepel, ez is régies vonásait erősíti. Nyitó rímei a *Querela Hungariae* rímtoposzána (ép, tép, nép, kép) rokonságát jelzik.

43.

Szomorú már nékem járásom-kelésem

DALLOK (é. n. [1780 után]), Első.

Kiadása: STOLL 1956, 72. sz.

Részleteinek kiadása: RMKT XVII/3, 648–649.

Egyike a legszebb ponyvaszövegeknek a korszakban. A *Hol vagy-tok, Parnassus, Pegasus leányi* kezdetű, XVII. századi eredetű szerelmi keserves néhány szakaszának egyik XVIII. századi átdolgozása (vö. *Állj meg, vigasság közt mulatozó árva*). A szövegcsaládról bővebben: RMKT XVII/3, 201. sz.

A régies versekben gazdag füzet csaknem teljes anyagát közreadjuk.

44.

Vajha kimondhatnám kínját én szívemnek

DALLOK (é. n. [1780 után]), Második.

Kiadása: STOLL 1956, 62. sz.

Az eredeti négysoros szakasztördelést megtartottuk, de egyértelmű, hogy kétsoros strófákat vontak össze, ezért a leendő kritikai kiadásban majd akként tagoljuk.

A szerelmi üzenet kézbesítéséért versengő madarak közül ezúttal is az antik toposzként is továbbélő fecskét választja a költő. A 7. strófa 3–4. sora szinte szó szerint köszön vissza a rabénekek, bujdosóénekek megfelelő soraiban:

Vidd el, madár, vidd el, vidd el leveletem,
De nem igen messze, csak a tenger mellé.

Moldva, gy. Petrás Ince János (1842), Tudománytár

A 7–8. szakasz fő motívumai ugyancsak egy erdélyi népdalban köszönnek vissza:

Repüll' madár, repül', ződ erdőn keresztül,
S vidd el a levelem azon is keresztül.

S a gyenge babámnak száj be ablakjába,
A te szép hajnali nótácskádat fújjad! [...]

Aki a szélnél es sebesebbet repül,
Repülve jól lakik legyekkel, le nem ül.

Csak az lészen nékem igaz követésem,
Csak az lészen nékem igaz követésem.

Szentegyházasoláhfalu (Udvarhely),
gy. Vikár Béla (1903), 1–2. és 4–5. versszak
a Bartók-rend hálózati kiadása, <http://systems.zti.hu/br/hu>

45.

Állj előmbe, rózsám, hadd búcsúzzam tőled

DALLOK (é. n. [1780 után]), Harmadik.

Kiadása: THALY 1864, II. 371; RMKT XVII/3, 609 (1. versszak), STOLL 1956, 63. sz.

A refrénsorok a 2–3. strófában csak rövidítve szerepelnek. A füzet szomszédos versében (*Menj el, édes fecském*; 46. sz.) szintén felbukkan az itteni refrén.

46.

Menj el, édes fecském, violám köszöntsed

DALLOK (é. n., 1780 után), Negyedik.

A szövegcsalád XVII. századi eredetű, kritikai kiadása: RMKT XVII/3, 148. sz. A ponyvaszöveg másolata felbukkan a *Világi énekek és versek B. P. 1800 c. kéziratban is* (KÜLLÖS 2018, 254).

A hírvívő madár (többnyire fecske) motívuma állandó elem a régi-es szerelmi közköltészetben, lásd pl. a *Vajha kimondhatnám kínját én szívemnek* kezdetű ponyvaverset (kötetünkben 44. sz.), amely ugyanebben a füzetben jelent meg, ill. a *Házamhoz tanult egy fecske* kezdetű, XVIII. század végi műdal (67. sz.).

Ha keressz nálam állandóságot

DALLOK (é. n., 1780 után), Hatodik.

A hűtlen szerető nevében írt rokokó helyzetdal, a füzet előző, régies szövegeinél újabb metrummal. Nyomtatott kiadásain túl első-sorban protestáns diákok gyűjteményeiből ismerjük a XVIII–XIX. század fordulójáról (pl. STOLL 572, 607, 674 stb.), néha nótajelzésként is szerepel.

Vigassága e világnak még tőlem el nem múlik

Öt Szép új VILÁGI ÉNEKEK (é. n., 1790-es évek), Első.

Nj.: *Lengyel-Nótára*.

A nótajelzés egy ismeretlen lengyel dallamra, valószínűleg egy *ionicus a minore* nyitó ritmusú polonoise-re utal, ezekből számtalan feljegyzésünk van a XVIII. századi felvidéki kottás kéziratokból. Érdekes, hogy mennyire gyakori a ponyvákön a lengyel nótajelzés, ez némileg kijelöli az ekkori vásárlók körét is, amely a XIX. században már túlnyomórészt paraszti ponyvapiac helyett még a köznemesi és polgári közönség igényeit jelzi.

Az ének felbukkan egy szerelmi dalokból udvarlasképp összeállított verskéziratban is: *Töredelmes gyónás egy asszonyi állatnak* (XVIII. század 2. fele, STOLL 482), illetve a *Világi énekek*... sokat idézett kéziratában: Küllös 2018, 384–386, jegyzetek: 594.

Az Árgirus-utalás Gersei Albert XVI. századi históriájának hősé-re, Árgirus királyfira utal, akinek története a XVIII. század egyik leggyakrabban kiadott magyar ponyvatípusán forgott közkézen. A királyfi tündér szeretőjét keresve végigvándorolt a világon – a jelen vers szerzője helyett nyugodt szerelmi együttlétet szeretne.

Isten hozzád, kedves NN, úri szép lakóhelyem

Öt Szép új VILÁGI ÉNEKEK (é. n., 1790-es évek), Második.

Nj.: *Hogyha merném búsítani*

A nótajelzést egyelőre nem tudjuk feloldani, bizonyára egy korabeli szerelmi dal.

A név és a helynév alternatív használatára ezúttal maga a ponyvakiadó figyelmeztet az 1. versszak után beszúrt jegyzetben. A *Világi énekek és versek B. P. 1800* feljegyzője például Nagyszombat és Jankó nevét illesztette a versbe, vö. KÜLLŐS 2018, 201–204.

A verssorok ingadozó szótagszámait ezúttal nem korrigáltuk, mert nemigen lehet rekonstruálni, melyiket tartotta a kiadó helyesnek (8+6-os és 8+7-es elvű szakaszok is vannak).

A párbeszédes szerelmi búcsúdal jellegzetes ponyvaműfaj ekkoriban, kötetünk több szövege ide sorolható (pl. 6–7, 20, 39. sz.).

Ambrosiánál édesb a szerelem gyümölcse

Öt Szép új VILÁGI ÉNEKEK (é. n., 1790-es évek), Negyedik.

Terjedelmes, néhol kissé bőbeszédű, moralizáló ének a szerelem mindenhatóságáról, egyúttal a világi hívságokról. Az ismeretlen költő meglepően szabadon érvel a szerelem léleknevelő hatása mellett. Bizonyos szótagszám-hibák arra utalnak, hogy kissé kiforratlan szöveg került sajtó alá. Másolatait nem ismerjük.

Bár Diána szívesen

Öt Szép új VILÁGI ÉNEKEK (é. n., 1790-es évek), Ötödik.

Amade-utánzó rokokó szerelmi dal a szokásos rímjátékokkal. Másolatát a *Világi énekek és versek B. P. 1800* körüli felvidéki kézírata őrzi, vö. KÜLLŐS 2018, 74–77, jegyzetek: 441–442.

52.

Ámornak lángjával, szerelem díjával

Mulatságos Világi ÉNEKEK (1790), Negyedik.

Kivételes megoldás a ponyvakiadások között, hogy a szedő itt címként kiemelte a versfőlkben megadott szerzői családnevet: AMADE. Ez a tipográfia egy kéziratoss előképre utalhat, ahol ez jóval gyakoribb. Amade László kritikai kiadásából azonban hiányzik a vers (RMKT XVIII/7), így meglehet, hogy csak utólag tulajdonították neki, bár ennek az akrosztichon ellentmond. *Ámornak fákljája* kezdetű verse (18. sz.) csak kezdő szavaiban rokon, valójában teljesen eltérő költemény.

53.

Fáj, fáj, fáj, de mit tudok tenni

Mulatságos Világi ÉNEKEK (1790), Ötödik.

A vers – mint Küllös Imola rámutatott (2018, 464–465) – a *Búcsúzómm töled, ó, kegyesem / kegyetlen* kezdetű Amade-követő vers variánsa, több ponyvakiadásal. Bővebben: BARTHA–KISS J. 1953, 572, 797. Ekkoriban már a másikk *Fáj, fáj...* kezdetű szövegcsalád is megjelent ponyván (kötetünkben 62. sz.).

54.

Keseredett lelkem sír

Mulatságos Világi ÉNEKEK (1790), Hatodik.

Kevésbé ismert rokokó szerelmi dal, zárata az alkalmi költészet, pl. névnapköszöntők hatását jelzi.

55.

Nem kívánok mást, csak haláloamat

Mulatságos Világi ÉNEKEK (1790), Hetedik.

A füzet talán legismertebb darabja, amelynek kéziratos változatai főként protestáns környezetből adathatók már az 1760-as évektől, elsősorban Erdélyből, de Sárospatakról, Debrecenből, a Csallóközből és a Felvidékről is, pl. a *Világi énekek és versek* 1800-ban összeírt kéziratából, vö. KÜLLÖS 2018, 283–285, jegyzetek: 557. Változatairól bővebben lásd még: BARTHA–KISS J. 1953, 599, 819. Néha *Szerencsétlen órában lettem* vagy más szakaszkezdettel szerepel, pl. *Ötödfélszáz énekek* (1813), 190. sz.

Nyitó sorának 5+5-ös bontása miatt a *Rákóczi-dallamcsaládból* kibontakozó keservesekkel tart rokonságot, ezek szókincse, rímei szintén hatottak rá (pl. *A szerencse tündér kerekén; Rabjává tett álnok szerencse; Gyászos szívem, jaj, mint kesereg*, vö. RMKT XVIII/15, 143. sz.).

56.

Isten hozzád, Magyarország

ÖT KÜLÖMB-FÉLE SZÉP VÍGSÁGOS 'S MÓDOS VILÁGI DALLOKNAK LE-ÍRÁSA (é. n., [1790-es évek]), Negyedik.

A sokféle változatot magába foglaló szövegcsalád kritikai kiadása: RMKT XVII/3, 224. sz.

Egyik kéziratos feljegyzése Károlyi Sándor énekeként említi, e változat kolofonja 1686-ot adja meg a versírás éveként. Ez bizonyosan téves, de feltehetőleg a XVII. századi eredet is, sokkal inkább az örökösödési háború korának valamely magyar katonatisztje nevében írhatták. Talán Károlyi Sándor fia, Károlyi Ferenc (1705–1758), lovassági tábornok életrajza keveredett a kuruc generáliséval.

Több szakasza más szerelmi (búcsú)dalokkal is rokon, illetve azok részeként is variálódott.

57.

Bezzeg van Bács vármegyében

HAT VÍDÁM NÓTÁK [1792], Második.

A Kolozsváron őrzött ponyvafüzet a tréfás impresszum szerint

„Nyomtat[tatott]. a' bö Szüret után hamarjáb[a]”, a datálást az első szöveg kolofonjára alapozzuk (*Isten megáldjon, kedves barátom*). Az *Isten hozzád, Magyarország* (56. sz.) kezdetű szöveggel közös versszakra Stoll Béla hívta fel a figyelmet: RMKT XVII/3, 669.

A bácskai és zentai utalásokat tartalmazó, talán délvidéki szerzősű dal stílusrokonai (konkrét motívumok szintjén is) egy szintén 1792-re datált erdélyi (?) kiadványban bukkannak fel, lásd kötetünk 70–71. szövegét.

58.

Este késő ne járj hozzám

LEG-IS LEG-ÚJJABB PETRI GUJÁS NÓTÁJI. (é. n.), Harmadik.

Kontaminált dalszöveg-füzér, a középső szakaszok a *Bodrog partján nevedett tulipán* szövegcsalád ponyvaváltozataiból valók (lásd 38–39. sz.). A titkos szerelem helyett a nyilvánosságot választó kezdőmotívum előképét egy rokokó szerelmi párbeszédben találjuk: *Ne járj hozzám, szívem, éjjel* (vö. pl. *Szép énekek*, 1771).

59.

Asszonyanyám, adj inget rám

LEG-IS LEG-ÚJJABB PETRI GUJÁS NÓTÁJI. (é. n.), Negyedik.

Pálóczi Horváth Ádám népies műdala, a korabeli pajzán dalok egyik közismert képviselője. 1806 körül írta, nyomtatott kötetben nem jelent meg, csak kéziratos másolatait ismerjük, ezek feltehetőleg épp e ponyvatípusról készültek. Horváth *A meztelen Rozi* címmel felvette az *Ötödfélszáz énekek* gazdag anyagába is (1813, 239. sz.; BARTHA–KISS J. 1953, 356–357), a reformkorban színpadi dalként is előfordult (uo., 832).

Én vagyok a halászlégény

LEG-IS LEG-ÚJJABB PETRI GUJÁS NÓTÁJI. (é. n.), Harmadik.

Az erotikus célzásokban gazdag népies dal bizonyára szándékosan kapott helyet Horváth Ádám verse mellett (59. sz.). Érdekes, hogy ezt a dalt ő maga is megörökítette az 1813-ban összeállított *Ötödfélszáz énekek* 403. szövegeként (BARTHA-KISS J. 1953, 448), sőt nótajelzésként is alkalmazza. Mivel Horváth kézírataiban nagyon kevés pontos ponyvaszöveg-kapcsolatot találunk (az általános, szövegcsalád szintű összefüggéseken túl), fölmerül a lehetőség, hogy ez a kiadvány az ő tudtával készült – hiszen saját dalát is közölték –, illetve példányhoz jutott belőle.

Ím, tehát ez a szerelem

Szerelmes szívnek aggódási

Új **VILÁGI ÉNEKEK** (é. n., 1800 után), Első ének.

A közismert érzékeny dalocska sokféle hasonló kezdősorral terjedt a XIX. század első felében: *Nini, mi hát a szerelem? Mi, mi, hát mi a szerelem?* stb. Edvi Illés Pál reformkori tudósítása szerint ennek dallamát játszották a parasztlakodalmakon menyasszonyfektetés-kor (TudGyűjt 1827/XII, 24–25). Az *Érzékeny és víg dalok* (1834, 87) is közölte, de nem a ponyvakiadást követve, hanem feltehetőleg kéziratok nyomán.

Fáj, fáj, fáj, fáj, fáj a szívem, fáj

Új **VILÁGI ÉNEKEK** (é. n., 1800 után), Negyedik.

A másik *Fáj, fáj...* kezdetű daltípus ugyanekkor volt népszerű, bizonyára hatottak egymásra (53. sz.). E szöveg dallama Arany János kései feljegyzése (1874) tanúsága szerint közel állt ahhoz a zenei témafejhez, amely a *Víz, víz, nincsen olyan víz* kezdetű bordallal

(RMKT XVIII/8, 28. sz.), illetve Csokonai Vitéz Mihály *Bakhushoz* írt kardalával is terjedt, ami a népszerűségének jele. E vers Amade László kedves rímsszavainak továbbélésére is példa, vö. a 9. strófa és a *Nem hiszek már, nem, nem* kezdetű Amade-vers (RMKT XVIII/7, 107. sz.) rokonságát.

63.

Kedves angyalom, mint vérzett

Nj.: *Elesett a lúd a jégen.*

Új VILÁGI ÉNEKEK (é. n. [1800 után]), Tizedik.

Rokokó műdal, némely strófájában régebbi szövegek nyomaival, a szerelem kertje toposzával.

64.

Ritka búza, ritka

SZÉP DALLOS DINNOM DÁNNOMOK (1792), Negyedik.

A talán Erdélyben nyomtatott (vagy újranyomott) füzet Aranka György kolligátumában maradt fenn, amely ma az OSZK-ban található. Egyike a legbővebb repertoárú verses világi ponyvakiadványoknak, így csaknem teljes anyagát közreadjuk. Pogány Péter kutatásaiból tudjuk, hogy ezt a füzetet a nagyváradi cenzor elko-boztatta a benne közölt feslett szövegek és a katonaság ellen lázító (!) dal miatt – a füzetből 61, Kassán kiadott példányt koboztak el például Debrecenben (POGÁNY 1959, 69).

A példázattal bevezetett szerelmi strófák (vö. *Megrakják a tüzet*) egyik korai, fontos képviselője, kéziratos változatai az 1770-es évektől ismertek. A *Szezelem, szezelem* kezdetű vándorstrófa ugyancsak ekkor bukkan fel a kéziratokban, pl. *Kozma-ék.* (1777–1781, STOLL 327, 23a), ez a népköltészetben máig általánosan ismert az egész nyelvterületen.

Katonaéletet sok legény kerüli

SZÉP DALLOS DINNOM DÁNNOMOK (1792), Hatodik

Katonapanasz és szerelmi dal, egyben a török és francia háborúk szomorú korrajza. Az elhagyott leány átkot mond kedvesére: ne menekülj meg a katonaélettől! – bár jól tudjuk, hogy ezt a sorsot ekkor, a Francia Köztársaság elleni hadjárat idején aligha lehetett elkerülni (az átok a budai várban berendezett kaszárnyára és a szürke katonaköpenyre utal). Változata egy csaknem azonos ponyváról, egy marosvásárhelyi ház építési hulladékából: ORBÁN–CSÖRSZ 2016, 301. A 13–14. sor egy közköltési-népköltési alapformula, a „Kár volna énnékem...” képviselője, vö. a gyöngyösi kondásról szóló, 1782 táján lejegyzett balladában:

„Jaj, urak, úrfiak, gyöngyösi nagy urak!
Kár volna még nékem az halálra menni,
Szép bodor hajamat szélnek elhordani,
Piros két orcámat napnak hervasztani,
Fekete két szemem hollóknak kiásni,
Szép gyenge bőrömnek a csonthoz száradni,
Mert soha disznóért embert akasztani,
Ily árva legénnek világból kimúlni.

RMKT XVIII/14, 227. sz.,
a jegyzetekben számos népköltési adattal, 614–617

– illetve Barna Péter 1810-es évekbeli ponyvaballadáijában:

Kár volna még nékem a fán megszáradni,
Lobogós győcsigatyám szélnek bocsátani,

Szép sarkantyús csizmám szélnek összeaverni,
Fekete két szemem hollónak kivájni.

Sallai Pista és ama' híres nevezetes Barna Péter' nótái. (é. n.)
OSZK 803.103/1. Első

Sír az egyik szemem, a másik könyvezik

SZÉP DALLOS DINNOM DÁNNOMOK (1792), Hetedik.

Szerelmi betyárzsáner, egyike e műfaj legkorábbi képviselőinek. Talán egy hosszabb ballada töredéke; a *Lóra, csikós, lóra...* kezdetű rész a népköltészetben is felbukkan, bár többnyire szintén hiányos történetmondással. A ponyvavers első fele keserves strófák füzére, a nyitó sornak már az 1820-as években megtaláljuk ma is közismert párját: „Sír az egyik szemem, sírjon a másik is”. A 3–4. sor XVII. századi előképekre vezethető vissza, pl.

Sírjatok szemeim, folytatok könyveim,
Gyakran áztassátok elhervadt orcáim. (1695)

A záró szakasz az árvaság feletti kesergés vándorstrófája, szintén korábbi előképekkel és gazdag népköltési kapcsolatokkal, vö. „Búval élem, búval az én világomat”.

Házamhoz tanult egy fecske

SZÉP DALLOS DINNOM DÁNNOMOK (1792), Nyolcadik.

A fecske szerelmi üzenetvivő szerepéről több más, korábbi dal tanúskodik, itt a madárka valós képe összemosódik a szeretőével.

Kisütött a nap sugára

SZÉP DALLOS DINNOM DÁNNOMOK (1792), Kilencedik.

Többféle, szerelmi tárgyú 4×8-as (hol *aaaa*, hol *aabb* rímelésű) strófából összeállt füzér, sok hasonló későbbi dalnak szolgálhatott mintául. A 7. szakaszt Szirmay Antal elragadtatott hangon említi *Hungaria in parabolis* (1804, 1807) című zsebkönyvében, a magyar nyelv szépségeit dicsérve:

S minden szójáték mellőzésével kérdem: van-e valami természetesebb ennél a versnél:

Csak az nékem igen nehéz,
Hogy téged ölelget más kéz;
Az én szemem távulról néz,
Hogy ne volna nékem nehéz?

Vietórisz József ford., SZIRMAY 2008, 73 (33. §)

69.

Gondolatim, szűnjetek

SZÉP DALLOS DINNOM DÁNNOMOK (1792), Tizedik.

Közismert szerelmi elégia, az 1780-as évektől népszerű, főként Erdélyben. Még ismertebb volt ennek alternánsa, egy hasonló tartalmú panaszdal rokon kezdettel, de más metrumban: *Gyászban borult gondolatim, szűnjetek* (1800-tól számtalan adat Debrecen vonzáskörzetéből, Sárospatakról stb.).

70.

Szebb vagy, rózsám, Diánnánál

SZÉP DALLOS DINNOM DÁNNOMOK (1792), Tizenegyedik.

Ez és még inkább a következő vers a 4×8-as versforma megszokott kereteit egyesíti a rokokó udvarló versek szókincsével. Kézírtatos változatai gyakran más, azonos metrumú versszakokkal kapcsolódnak össze.

71.

Élek újra, napom derült

SZÉP DALLOS DINNOM DÁNNOMOK (1792), Tizenharmadik.

Rokokó, mitologizáló, udvarló célzatú vers. A kedves nevének szen-

telt ünnep vagy oltár képe visszatérő formula a ponyvaszövegekben, lásd pl. kötetünk 46. szövegében: „innepet kellene nevednek szentelni”, az 57. egyik sorpárja pedig a jelen szöveg közvetlen előképe lehet: „Nem kár volna személyjének, Hogy innepet szentelnének”.

72.

Árva szívem nyögésit

[Nj.] *Palatinusi Nóta.*

ÖT ÚJ. ÉNEKEK (1797), 2. sz.

Szerelmi kesergés, közhelysorok felhasználásával (pl. „Nincsen olyan szempillantás”). Kéziratos másolatai gyakoriak a XVIII–XIX. század fordulóján, vö. KÜLLÖS 2018, 601–602. A *Bakó Karolina-ék.*-be (1799) a ponyvafüzet következő versét is lemásolták. A *palatinusi nóta* nótajelzés (nem cím!) egy verbunkos dallamtémára utal, amelynek számos feldolgozása ismert, közvetve Erkel Ferenc *Hymnusáig*.

73.

Kegyes tavasz, rózsámat

Nj.: *azon palatinusi nótára.*

ÖT ÚJ. ÉNEKEK (1797), 3. sz.

Az előző szöveggel azonos dallamra írt udvarló vers. Kéziratos másolatai az 1810-es évekig követhetők.

74.

Szeress engem, édes rózsám, én is szeretlek

ÖT VILÁGI ÉNEKEK (é. n.), 5. sz.

Már az 1780-as évektől elterjedt szerelmi dal, egyes szakaszai önállóan is variálódtak (*Tudod, rózsám, tiéd voltam* – még magyarromán változatban is). 4×13-as sorai mögött részben XVII. századi előképek vershagyománya érezhető, vö. *Sokan szólnak most énreám.*

75.

Philosten mint Florentinát

A' RÉGI, ÉS A' MÁI FONYÓK HISTÓRIAJA (é. n.), Harmadik.

A szöveg a lusta, rosszul fonó lányokat gúnyoló „história” (RMKT XVIII/4, 1. sz.) és a tréfás vénlány-nóta (uo., 52. sz.) állandósult társa e kiadványtípusban. Kéziratok másolatai nem gyakoriak, de néhol nótajelzésként hivatkozzák, pl. az *Ó, kék színnel forgó egek* kezdetű keserveshez.

76.

A violát akkor szedik

A' GYENGE IFJÚSÁG' DALLOS DALLAI. *Avagy: DINNOM DÁNNOMNAK.* (é. n.), Első.

Kiterjedt variánskörrel rendelkező, már eredetileg is kontaminált fűzer jellegű, a kezdőstrófát tekintve XVII. századi gyökerű szövegcsalád. Előzményeiről és XVIII. századi típusairól bővebben Stoll Béla gyűjtött adatokat: RMKT XVII/3, 620–622.

77.

Nem adnának e viláért

A' GYENGE IFJÚSÁG' DALLOS DALLAI. *Avagy: DINNOM DÁNNOMNAK.* (é. n.), Harmadik.

Hasonló, de néhol sajtóhibás változat: *Ne-Ne-Ne-Ne Ne-Ne-Ne az az dinnom-dánnom* (é. n.) OSZK PNY 2.936. Harmadik. Egy másik korabeli ponyvát többek közt e dal erkölcsstelen utalásai miatt kobzott el a cenzúra (POGÁNY 1959, 69). Csakugyan erotikus célzások színesítik, beleértve a „Pest mellett egy szép kertecske” sort, amely nemcsak a földrajzi értelmhez teszi lehetővé, hanem a *pest* szó régi, mára kihalt 'kemence' jelentésére is alludál, ami pedig elég világos altesti üzenetet hordoz. A dalszöveg néhány ponyvakiadásán túl kéziratokban terjedt, Pálóczi Horváth Ádám régi, dudaszzerű dallamát is megörökítette 1813-ban (BARTHA-KISS J. 1953, 307. sz.).

Csak a' nékem keserves

A' GYENGE IFJÚSÁG' DALLOS DALLAI. *Avagy: DINNOM DÁNNOMNAK.* (é. n.), Negyedik.

A 2–3. versszak 4. sorát feltehetőleg éppúgy ismételve énekelték, mint az 1. szakaszét. Vándorversszakok füzére, a 2–3. szakasz egy épebb strófalánc elemeként a következő szövegben is szerepel.

Állj meg, rózsám, egy szóra

LEG-IS LEG-ÚJJABB PETRI GUJÁS NÓTÁJI. (é. n.), Hetedik.

Kiterjedt variánskörű, zsánerdal jellegű mulatónóta, amely az 1790-es évek vége óta népszerű a kéziratokban. A dunántúli Horváth András és Pálóczi Horváth Ádám egyaránt 1813-ban jegyezte fel (ez utóbbi, kottás változat kiadása: BARTHA-KISS J. 1953, 375, *Jöszte hozzám, szép legény*).

A nyitó strófa műfaji és szó szerinti előképe egy XVII. századi szerelmi dal:

Hallod-e, ifjú, jöjj te egy szómra,
Nem mondok gonoszt, sőt intlek jóra,
Nem sokat téssen egy fertályóra.

RMKT XVII/3, 185. sz.

A léha életforma miatt lerongyolódott, máskor eltékozolt vagy elmulatott ruházat és egyéb vagyon szintén toposznak számít a XVIII–XIX. századi közköltészetben. Jellemzően a kisasszonyok kapcsán említik, pl. *Igen fürge, mint az ürge* (RMKT XVIII/4, 80. sz.).

80.

A cseresnye érik

ÖT ÚJDONON ÚJ VILÁGI ÉNEKEK (é. n.), Harmadik.

Nj.: *Ne szomorkodj, légy vég*

A valószínűleg dunántúli eredetű ponyváról lásd az asszonycsúfólóknál mondottakat. A népies zsánerdal nótajelzése a XIX. század első harmadában népszerű szerelmi dalra utal.

81.

Gyászos napom siratom

ÖT ÚJDONON ÚJ VILÁGI ÉNEKEK (é. n.), Negyedik.

Nj.: *Vígan élem világom, míg virít [ifjúságom]*

Az egyedi panaszvers nótajelzése egy népszerű verbunkos mulatódal, amely szintén megjelent ponyván 1800 körül (RMKT XVIII/8, 59. sz.). Az 1. strófa 5–6. sorának rímei is innen származnak, vö. „Búmban, tudom, soha meg nem bolondulok”.

82.

Budáról jön most a posta

ÖT ÚJDONON ÚJ VILÁGI ÉNEKEK (é. n.), Ötödik.

A zsánerdal több más hasonló szöveg hatását tükrözi, de a végén visszatér a ponyvák megszokott didaktikus, ezúttal talán népoktató célzatú hangvételéhez. Az első sor ekhós ríme (*most a – posta*) szintén a diákos, mesterkedő költészet hatását mutatja.

83.

Menj szeretőm ablakára

HAT ÚJDONON ÚJ VILÁGI ÉNEKEK (é. n.), Ötödik.

Az előző dalt közreadó **ÖT ÚJDONON...**-hoz hasonló, valószínűleg váci kiadvány, annak négy szövegét átveszi, de újakat is közöl.

A kezdősor Csokonai *Siralom* c. versével is kapcsolatban állhat:

Süss kedvesem ablakára,
Hints lágy álmot szemhéjára...

Talán Arany János ponyvaismereteihez is adalékot jelent a karácsonyi kézfogó motívuma (5. versszak), ami Arany *Hej, iharfa, juharfa* kezdetű versében szerepel.

84.

Peti, Peti, mit csináltál

HAT ÚJDONON ÚJ VILÁGI ÉNEKEK (é. n.), Hatodik.

Az előző szövegre némi utalással, más kiadásokban viszont nem szerepelnek együtt. Szerelmi zsánerdal, a szokott (kissé mesterkelt) házassági végkicsengéssel.

Az OSZK 821.146 szerint az *Elesett a tyúk a jégen* kezdetű közdal dallamára éneklendő.

85.

Elhúzták a takarodót nyolc órára

AZ ALFÖLDRE MENENDŐ ANGYAL BANDI NOTÁJA. (é. n.), Második.

A rövid dalszöveg némi visszautalást mutat a ponyvafüzet elsődleges szövegére, Angyal Bandi betyárballadájára, de ez feltehetőleg csak a kiadó beavatkozása. Eredetileg 1780 körül jelent meg egy kontaminált füzér részeként (38. sz.), a 2. szakasz előképe vagy parafrázisa a diákokról szóló szakaszként terjedt a XIX. század elején, az alábbi változathoz a (véltetően közös) dallamot is feljegyeztette Pálóczi Horváth Ádám:

Ne irtózzál kincsem a deáktúl,
Gyengén nevelt teste a longátúl;

Megadja az árát,
A törvénynek díjját,
Gavallérul.

Ötödfélszáz énekek (1813, STOLL 639, 382. sz.)
BARTHA-KISS J. 1953, 437.

86.

Be szépen ég ez a gyertya
AZ ALFÖLDRE MENENDŐ ANGYAL BANDI NOTÁJA. (é. n.),
Harmadik.
Kontaminált népdalfüzér, a 3., vénlánycsúfoló strófa később önálló
dalkezdetként is szerepel, pl. *Kún Sámuel-ék.* (1831–1832, STOLL 776,
17b–18a).

87.

Szeret engem Elek János
AZ ALFÖLDRE MENENDŐ ANGYAL BANDI NOTÁJA. (é. n.),
Negyedik.
A 3–4. sor ríme (*lóra – trombitaszóra*) bizonyosan Csokonai Vitéz
Mihály *Szegény Zsuzsi, a' táborozáskor* c. verséből, illetve az ahhoz
előképként szolgáló, diákkórusok énekelte marsokból származik:

Magyar, ülj lóra
Trombitaszóra,
Szürke csikóra...

1798; RMKT XVIII/14, 96. sz.

Kertemben van egy fa

AZ ALFÖLDRE MENENDŐ ANGYAL BANDI NOTÁJA. (é. n.),
Ötödik.

Lehetetlenségi formulára épülő népdalstrófa, kéziratossá változott, és kontaminációi is fennmaradtak.

Haja, haja, magam raja

AZ ALFÖLDRE MENENDŐ ANGYAL BANDI NOTÁJA. (é. n.),
Hatodik.

Két összekapcsolt szöveg, eltérő metrumban. A 2. strófa „Ázsiához közel” utalása talán egy csárdára vagy fogadóra utal, nem a földrészre. A 3., 4×12-es formájú szakasz kötetünk 46. szövegének részeként már évtizedek óta közkézen forgott.

A kezdősor – talán nem is tudatosan – mintául szolgálhatott Arany János egyik kései verséhez: *Haja, haja, hagyma haja* (az *Angyal Bandi*-balladát is idézi *Dalgyűjteményében*, így könnyen lehet, hogy e ponyva valamelyik kiadása járt a keze ügyében).

Elment a tyúk vándorlani

LEG-IS LEG-ÚJABB NÉGY VILÁGI ÉNEKEK. (é. n. [1810 k.]), Har-
madik.

Vegyes mulató strófák, sorpárok (táncszók) laza füzére, refrénes szerkezetben. A záró formula minden bizonnyal Pálóczi Horváth Ádám *Csipkebokor, kormos agyag...* kezdetű „érthetetlen énekének” ponyvakiadásaihoz származik, ahol *Egy mulató ének, melynek se füle, se farka* címmel jelent meg. A 14. strófa egy másik népszerű ponyvavers, az *Ó, átkozott kalamajka* kezdetű táncsúfoló hatását jelzi (RMKT XVIII/8, 69. sz.).

91.

Ha nem ösmértelek volna

LEG-IS LEG-ÚJABB NÉGY VILÁGI ÉNEKEK. (1813. Szent Jakab havának 30. napján), Első.

A ponyvafüzet az azonos című, datálatlan kiadvány (OSZK PNY 2.926) rokona, pontos keltezéssel, de több eltérő szöveggel (ez és a következő mindkettőn szerepel). Feltehetően ez is a váci nyomdában készült.

Régies és népköltési strófák füzére, néhol erőltetett szöveg-átalakítással. Különösen a katonadal- és keserves-részletek patinásak.

92.

Komáromból jön az eső

LEG-IS LEG-ÚJABB NÉGY VILÁGI ÉNEKEK. (1813. Szent Jakab havának 30. napján), Második.

Népszerű, népies strófák füzére, az 5. és a 7–8. ekkoriban és még egy-két évtizedig önálló dalkezdetként is variálódott a kéziratokban. A 8. strófa gyakori nótajelzésként is, pl. a 84. szöveg egyik kiadásában. A prágai kolligátum egy másik, egykorúnak tűnő füzetében (**Négy válogatott Világi ÉNEKEK**) szintén szerepel a vers, néhány strófával bővítve.

93.

Amott sétál egy szép dáma

Négy válogatott Világi ÉNEKEK (é. n., [1810-es évek]), Első.

94.

Nehezen esik szívemnek

Egy elkeseredett szívnek szívreható panasza, midőn kedvesétől végbúcsút vett

Négy válogatott Világi ÉNEKEK (é. n., [1810-es évek]), Harmadik.
Az I. számmal közölt vers (*Amott sétál egy szép dáma*) több sorát megismétli, ami azonos szerzőre utalhat.

95.

Mit jársz, mit háborgatsz?

SENKIPÁLNAK SZABADÚLÓ LEVELE, ÉS NEVEZETES TANÚLT MESTERSÉGE. ÉS SZÉP HÁROM VILÁGI ÉNEKEK [1814], a *Szép világi énekek* címmel közölt dalciklus első darabja.

Párbeszédés szerelmi dal a titkos esti találkozáskor. A nyitó sor első felét az 1780-as évektől népszerű kéziratok változatok (variálva) ismételték: *Ki vagy, mi vagy, mit háborgatsz?* Szinte bizonyos, hogy a ponyvaszöveg is így éneklendő.

96.

Ó, fájdalom, fájdalom

SENKIPÁLNAK SZABADÚLÓ LEVELE, ÉS NEVEZETES TANÚLT MESTERSÉGE. ÉS SZÉP HÁROM VILÁGI ÉNEKEK [1814], a *Szép világi énekek* címmel közölt dalciklus második darabja.

Kissé mesterkelt, visszhangtalan műdal.

97.

Álnok Sirén, nem hallgatom már csalárd énekedet

SENKIPÁLNAK SZABADÚLÓ LEVELE, ÉS NEVEZETES TANÚLT MESTERSÉGE. ÉS SZÉP HÁROM VILÁGI ÉNEKEK [1814], a *Szép világi énekek* címmel közölt dalciklus harmadik darabja.

A füzet anyagához képest régies, Amade-követő rokokó műdal. Meglehet, hogy a kiadó valamely korábbi nyomtatványáról szedték újra.

Kis viola, szép virágom

HÁROM ÚJDONNANÚJ VILÁGI ÉNEKEK (é. n., [1810-es évek]), Első.

Nj.: *Drága kincsem, galambocskám, Csikóbőrös kulacsocskám*

Népies műdal Csokonai versének dallamára – ez recepciótörténeti szempontból is érdekes, hiszen a *Szerelemdal* valójában egy paródia, amelynek dallamára itt ismét enyelgő strófákat énekeltet az ismeretlen költő, néhány korábbi közhelysor felhasználásával.

Hold, mely szépen világítsz te a csillagos kék égről

Szomorú világi ének

A' LEGÚJABB FRANCZIA MARS (é. n., [1814 k.]), III. sz., a *Szomorú világi énekek* c. ciklus második darabja. Az OSZK példánya kötészibás.

Péteri (Téthy) Takács József közismert verse dalszöveggént is terjedt, majd a reformkorban több szakasza önálló dalkezdetté vált és átalakult. A füzet címadó szövege is műköltői alkotás: Pálóczi Horváth Ádám *Már siess hazámba visszavert seregem* kezdetű, Napóleon nevében írt dala, amely sorozatunk II. kötetében jelenik meg.

Esküszöm, szép Rózsa, hidd el

Az esküvés

A' LEGÚJABB FRANCZIA MARS (é. n., [1814 k.]), IV. sz. A *Szomorú világi énekek* c. ciklus harmadik verse.

Csokonai Vitéz *Az esküvés* című verse, amely a *Lilla* kötetben jelent meg először 1805-ben. Dalszöveggént is terjedt, ponyvakiadása ritka.

101.

Mindeneknek alkotója, tekénts meg ínségemet

SZÍVREHATÓ DALLOK (1818), Első.

Dési Nagy Sándor dalverse Kisfaludy Sándor modorában. Elsőként 1803-ban, Pesten jelent meg *A szerelem gyötrelmei* című, név nélkül kiadott kötetében.

102.

Halavány hold bús világa

SZÍVREHATÓ DALLOK (1818), Második.

Szentjóni Szabó László versének parafrázisa – Csokonait is megihlette, aki *Siralom* című dalában Szentjóni Szabó több sorát megőrizte.

103.

Eszembe jutsz, és a gyenge érzés

SZÍVREHATÓ DALLOK (1818), Második.

Szemere Pál közismert fordítása Johann Joachim Eschenburg *Elegie an Dorinde* c. verséből (*Dein gedenk ich ein sanft Entzücken...*, 1772). Elsőként Szemere *Dalok azoknak, akik szeretnek* c. antológiájában jelent meg (1812–1813; GÁLOS 1929, 338), tehát e ponyvakiadás viszonylag korainak számít.

II. Keservesek, panaszdalok

104.

Búban én életem, siralomban habzik

Nj.: *Hol vagytok, Pegasus, [Parnassus leányi?]*

Három szép új SZOMORÚ ÉNEKEK (é. n., [1761]), Második.

Kiadása: RMKT XVIII/15. 133/IV.

Széles körben ismert, régies sorokból-strófákból újjáépült XVIII. századi keserves. Ugyanezt a XVII. századi nótajelzést adja meg kötetünk 118. szövege.

105.

Világ eleiben támasztom ügyemet

Magyar Ének, keferves Magyar Notára, melyben a' ki az, firaffa magát
KINTYETS KIMPENYESTY Ku GLAZURJ RUMUNYESTY...
(1768), [15b]–[16a].

Kiadása: POPA 2004, 83–86. (fotómásolat és átírás); RMKT XVIII/15, 155/I.

A címmel kombinált nótajelzés a régies (erdélyi) magyar keservek közt jelöli ki a vers rokonságát és dallamát. A füzet szövegeinek többsége román szerelmi dal és panaszdal; a világ elől elrejtett bánat, a titkos sírás visszatérő motívum e versekben is.

106.

Jaj, kínomat ki nem beszélhetem

Múltságos Világi Énekek (1769), Második.

Kiadása: RMKT XVIII/15. 153/I.

A versfőkből: JOSEPHE.

Panaszadal, sorsének: a hánycódó hajó toposzát és a régebbi magyar keservek fohászait ötvözi.

Szánom gyászos éltemet

Nj.: *Lengyel nótára*

Múltságos Világi Énekek (1769), Negyedik.

Kiadása: RMKT XVIII/15, 132/IV.

A versfőkbën: SZENCZI, Szenczi Jánosra utal, akinek Amade László 1740-ben írta e verset. Nótajelzése lengyel dallamra, feltehetőleg egy polonoise-re utal, vö. RMKT XVII/7, 83. sz.

Siralmas volt nékem

A' SZÁNTÓ-EMBER ÉNEKES DALLAI, ES A' MOHÁTS MEZEI SIRALOM (é. n., [1780]), Negyedik.

Kiadása: RMKT XVII/14, 186. sz. A ponyvaváltozatokat a VI. szám alatt sorolja fel.

A versfőkbën: STEPHANUS DOBAI, azaz Dobai István. A szerzőről a nevén túl mást nem tudunk. A keserves a kéziratot hagyományban is elterjedt, dallamának gazdag variánskörét először Pálóczi Horváth Ádám feljegyzéséből (1813, 191. sz.), később népzenei gyűjtemésekből ismerjük. A 12. strófa vándormotívuma („engem még a fák is siratnak”) párhuzamosan jelent meg először itt és egy latin-magyar rabénekbën: *Inolus, Inolus* (RMKT XVIII/15, 79. sz.).

A parasztéletet dicsérő ponyva vegyes énekei között a keservesen kívül egy férjpanasz is megjelent, ezt 111. számmal közöljük.

Ideje bujdosásimnak

Nj.: *Megjelentem panaszimát*

NEGY SZEP UJ VILÁGI ÉNEKEK (1784), Első.

A szövegcsalád kritikai kiadása: RMKT XVII/14, 189. sz.

A versfőkbën Jánóczi András neve olvasható, személyét ez idáig nem sikerült azonosítani. A szöveget régies vonásai és a *Gondviselő*

édes Atyám kezdetű, szintén 4×8-as bujdosófohással rokon motívumai (RMKT XVII/14, 187. sz.) miatt Stoll Béla XVII. századnak tartja, ez egyelőre nem bizonyítható, mivel csak 1770 utáni feljegyzéseit és kiadásait ismerjük. Népköltési változatai – többek közt Bartók Béla gyűjtéséből – a Székelyföldön bukkantak fel. A bujdosóének műfajáról és kapcsolatairól újabban pl. Csörsz 2014, az ide tartozó XVIII. századi szövegek kiadása: RMKT XVIII/15. Azon kivételes régi szövegek egyike, amelyek világi és vallásos ponyván egyaránt megjelentek; kötetünkben ilyen a *Jaj, mely szerencsétlen időre jutottam* kezdetű ének is (116. sz.).

A nótajelzés egy XVII–XVIII. századi szerelmi panaszdalra utal, amelynek csak kéziratos lejegyzéseit ismerjük, vö. RMKT XVII/3, 264. sz.

110.

Becsületemet elejtém

Nánási versei

KÉT HISTÓRIA, EGGY DAL. VÉN KOFÁÉ, NÁNÁSIÉ. A' GYENGE SZÜZEKÉVEL EGGYÜTT. (é. n., [1780-as évek]), 2. sz.

A szövegcsalád kritikai kiadása: RMKT XVII/14, 19. sz. A ponyva itt szereplő, 1818 utáni datálását nem érzem megalapozottnak, a régies repertoár sokkal inkább a XVIII. század végére utal.

A vers itt 1746-os kolofonnal szerepel, de feltehetőleg ez is hamis (ezúttal korszerűsítő aktualizálásról beszélhetünk), mivel az ének hőstét, a hajdúnánási nótáriust a kéziratos változatok szerint 1678-ban vagy 1688-ban végezték ki. Ennek körülményeit nem ismerjük, de a keltezés hitelét erősíti, hogy 1690-ben már nótajelzésként hivatkoznak az énekekre. A kivégzés előtti búcsúénekekről: KÜLLÖS 1992.

A ponyvafüzet kissé körülményes címlapjának műfaji besorolása azt sugallja, hogy Nánási – itt személynévként értelmezték! – panaszéneke ugyanúgy *históriának* számított, mint a nyitó szöveg, amelyben a részeg férj és a harcias feleség veszekszik. Ez az apró adat azért lényeges, mert egyik sem nevezhető epikus alkotásnak, így a história leginkább 'hosszabb szöveg'-nek értelmezhető.

111.

Ifjúság virágját, legénység szabadságát bánom, hogy elhagytam
A' SZÁNTÓ-EMBER ÉNEKES DALLAI, ÉS A' MOHÁTS MEZEI
SIRALOM. (é. n. [1780]), III. sz.

Kiadása: RMKT XVIII/15, 107/I. sz.

Csaknem szó szerint azonos a többi ponyvakiadással. A refrén a 4. szakasztól rövidítve. A füzetet záró Mohács-élmékdal árusversének rejtett datálása 1780-ra utal.

A verbunkos dallamra írt férjpanasz műfaji mintául szolgált például Pálóczi Horváth Ádám közismert, *Síratom esetem, bánom cselekedetem* kezdetű asszonypanaszához, amely ponyván is megjelent. Bővebben: Csörsz 2016, 257–258; RMKT XVIII/15, 107. sz. jegyzetei.

112.

Síralomnak, fájdalomnak völgyében kesergek

Nj.: *Vale mundi lusum satis*

Szép két új SZOMORÚ ÉNEKEK (1785), *ELSŐ ÉNEK*.

A versfőkben: SZOMORÚ GERLICZE.

A szövegcsalád kritikai kiadása: RMKT XVIII/15, 101. sz. (A kötetünkben közölt változat: 101/V.)

A kolofonban 1744-es dátum szerepel, de ez bizonyára téves. A legkorábbi datált kiadás 1761-ből való, de a szöveg kevésbé ép, mint az itt közölt változatban.

Elsősorban nyomtatott kiadásokban terjedő asszonypanasz. Motivikájába a szomorú gerliceként magára maradt egykori szerető képe vegyül, így elég merész állásfoglalást sugall a magánélet autonómiájáról. Bővebben pl. Csörsz 2017, 89–93.

113.

Jaj nékem szegénynek, árva idegennek

Cím: *Egy Szerentsétlen Afzfzonynak siralmas Énekje, mellyben az ő férjhez menését kesergette e' képpen:*

SZÜZ LEÁNYOK' DALLAJI (1790), Harmadik.

Kiadásai: STOLL 1956, 67. sz. (némiképp kontaminált szöveg), RMKT XVIII/15, 110. sz.

Asszonypanasz, amelynek váltakozó refrénje a lakodalmi pártasíratókat idézi – talán szintén lakodalomban hangzott el? Csak ponyvakiadásait ismerjük. Előképeiről és népi változatairól: RMKT XVIII/15, 455–458.

114.

Habok közt evezek

HAT VÍDÁM NÓTÁK (é. n. [1792 k.]), Ötödik.

Kiadása: RMKT XVIII/15, 152. sz.

A veszélyes tengeren (értsd: az élet viszontagságai közt) hajózó lélek panaszéneke. Ponyvakiadásain túl néhány XIX. századi kéziratos másolatát ismerjük, főként erdélyi forrásokból.

115.

Hervad szívem, s árad naponként bánatom

MEZEI JUHÁSZ DALLOK (é. n. [1790-es évek]), *Hatodik igen keserves ária*.

Kiadása: RMKT XVIII/15, 162. sz.

Régi, XVII. századi jellegű strófákra épülő keserves. Szinte kizárólag nyomtatott kiadásokból ismerjük, kéziratos másolatai valószínűleg Erdélyből valók.

Az ének végén az egész ponyvát lezáró árusvers olvasható:

Gyuri, Latzi, Pali, ne kérdezd az árrát,
Hanem tsak add érte azt az két pólturát,
Azután elmehetfz dolgozdra nem bánom,
Már tiéd légyen ez a' dinnom dánnom.

Jaj, mely szerencsétlen időre jutottam
KESERVESSEN KESERGŐ IGEN IGEN SZÉP SZEBBNÉL SZEB'
NÉGY ÉNEKEK. (é. n., [1780–90-es évek]), Első.

A szövegcsalád kritikai kiadása: RMKT XVII/14, 185. sz.

Keserves és fohászkodás, minden bizonnyal XVII. századi eredetű szöveg, kéziratossá válásáról is tudunk. Egyes részletei (és talán eredeti dallama) a népköltészetben is fennmaradtak. A füzet kifejezetten keserveket gyűjtött egy csokorba, köztük több régiséget, lásd a következő szöveget is.

Mit búsulsz, kenyeres, midőn semmid sincsen

Rá-rá-adás

KESERVESSEN KESERGŐ IGEN IGEN SZÉP SZEBBNÉL SZEB'
NÉGY ÉNEKEK. (é. n., 1780–90-es évek), [5. sz.]

A szövegcsalád kritikai kiadása: RMKT XVII/10, 90. sz.

Eredetileg 1668-ra datált tréfás katonapanasz és bujdosóének, mintegy a komoly kesergő műfajokat travesztálja a kisszerű körülményekre, rongyos fegyverekre és mihaszna sorsra. A XVIII. századból sok kéziratossá válása és néhány ponyvakiadása ismert, *Buga Jakab* énekeként is említik. A nincstelen ember humoros panasza egy későbbi, igen elterjedt szövegcsaládnak is alapul szolgált: *Nincsen nekem semmi bajom, csak hogy szegény vagyok* (a XIX. század elejétől, számtalan változatban).

Ó, jaj, porrá váló és elmúló éltém

KESERGŐ SZÍVEKNEK SZOMORÚ ÉNEKEI (1791), Első.

Nj.: *Hol vagytok Pegásus 's a' t.*

Kiadása: RMKT XVIII/15, 170/I. sz.

A kezdőstrófa és néhány másik vsz. előképe egy 1677 tájára datált, eltérő metrumú erdélyi keserves (*Porrá váló, jaj, elmúló életem*; a versfőkben Pataki Anna nevével; RMKT XVII/11. 124. sz.). Van egy ilyen kezdetű halotti vers Lepsényi István *Poesis Ludensében* is (1703, Naláczi István fölött). A versszöveg régiségét erősíti, hogy egy szintén XVII. századi keservest adtak meg nótajelzésként, talán már eredetileg is erre a dallamra énekelték (RMKT XVII/3, 201. sz.). Ez a vers ugyan nem jelent meg ponyván, de néhány szakasszal az 1799-es váci *Énekes Gyűjteményben* igen, ami aktív használatára utal.

A ponyvaváltozat meglepő módon külön hangsúlyozza a kolofonban, hogy a szerző nevét hiába keresnénk a versfőkben (16. versszak).

119.

Búm sűrő ködjéből

KESERGŐ SZÍVEKNEK SZOMORÚ ÉNEKEI (1791), Második.

Nj.: *Mennyei nagy felség 's a' t.*

Maracskó Anzelm (pannonhalmi bencés szerzetes) fohászkodó keserve, amely a kéziratosságban már a XVIII. század első felétől adatolható. Általánosabb érvényűvé válását jelzi, hogy a század végén már e világibb tónusú keserves-kiadványon is helyet kapott. Nótajelzése is istenes énekre utal.

120.

Kesergő szívemre nagy fájdalom szállott

KESERGŐ SZÍVEKNEK SZOMORÚ ÉNEKEI (1791), Harmadik.

A XVII. századi „eredeti” szövegcsalád kritikai kiadása: RMKT XVII/3, 231. sz. A jegyzetekben Stoll Béla a XVIII. századi átdolgozások közül nem a ponyvakiadást közli, hanem egy azt követő kéziratot verziót a *Világi énekek és versek* 1800 körüli gyűjteményéből, uo., 679–680, vö. KÜLLŐS 2018, 218–220. Egy rövidebb ponyvaváltozatot is említ, amelyet a *Megégett Rácország* kezdetű szerelmi dal részeként a jelen kötet 34. szövegeként közlünk.

Boldogtalan sorsa siralmas életemnek
FÉRJHEZ MENENDŐ LEÁNYOK' DALJAI (é. n. [1790-es évek]),
 Negyedik.

Viszonylag sok sajtóhibával kiadott panaszdal, amelyet a nagyszámú kéziratos változat alapján javítottunk. A kiadvány lapjain a címadó, legényválogató éneken (*Egykor két leány virágot szedni*) kívül csak keservesek olvashatók, majd folytatólagosan, helykitöltőként egy szerelmi dal és egy házassági oktató vers összegyűrt részletei. A ponyvafüzet saját kompozíciójában tehát női dalként, méghozzá feleségpanaszként olvasható.

A kiterjedt szövegcsalád a XVII. század végén jöhetett létre, hajdan Baróti János nevét őrizte, vö. RMKT XVII/14, 190. sz. A XVIII. században új variánsbokrok alakultak ki a kezdő szakasz megtartásával, eltérő folytatással; egyikük a ponyvára került változat. E szövegcsoporthoz kritikai kiadása: RMKT XVIII/15, 149. sz., további változatok azonos kezdettel: 91. és 150. sz., az előbbi kötetünkben 91. számmal olvasható.

Induljatok, föld és egek, versemre
ÖT ÚJ. ÉNEKEK (1797), [6]–[8].

A versfőkből: JÓSEFLUPRIK, de Luprik József személyét eddig nem sikerült azonosítani. A vers a kéziratos hagyományban már korábban felbukkan. A XIX. század első évtizedében **AZ ALFÖLDRE MENENDŐ ANGYAL BANDI NOTÁJA**. (é. n.) OSZK 803.101. végén, egy – láthatólag helykitöltőként beillesztett – verspár részeként is kinyomtatták.

Látom, életem veszendő
NÉGY ÚJ VILÁGI ÉNEKEK. (é. n. [1800 k.]), Második.
 Kiadása: RMKT XVIII/15, 129. sz.

Csupán egyetlen ponyvakiadásban ismert keserves. Az első szakaszok az árvaságról panaszkodnak, majd egy – sokak által kuruc kori szövegnek tartott, de valójában csak jelen szövegből adatolható – bujdosóének-részlet, ill. néhány szerelmi panaszdal-strófa olvasható. A füzet következő szövege egy népszerű keservesből átalakított rabének (*Boldogtalan sorsa siralmas életnek*; kötetünkben 91. sz.).

124.

Boldogtalan sorsa siralmas életnek

NÉGY ÚJ VILÁGI ÉNEKEK. (é. n. [XIX. század eleje]), Harmadik.

Kiadása: RMKT XVIII/15, 91. sz.

A közismert, Baróti János nevét őrző, feltehetőleg még XVII. századi gyökerű keserves szövegcsalád (ponyvaváltozatát lásd kötetünkben 121. számmal) egyedi parafrázisa, amely rabénekként és Istenhez szóló fohászkodásként írja tovább az általános panaszdalt.

125.

Felnyitom már bús szívemnek régen bezárt ajtaját

A' LEGUJABB FRANTZIA MARS, KÉT SZÉP SZOMORÚ VILÁGI DALLOKKAL. (é. n. [1810-es évek]), *II. szomorú dall.*

Az 1770-es évektől népszerű, igen kiterjedt szövegcsalád kritikai kiadása: RMKT XVIII/15, 121. sz., az itt közölt változat: LI. Egy másik ponyvakiadásáról is tudunk, egy hasonló kiadványról: **A' legújabb franczia mars.** (é. n.) OSZK PNy 6.321, de itt csak négy strófával szerepel. Az utolsó szakasz tanulsága szerint a ponyvakiadó mindenekelőtt vénlányok panaszdalaként értelmezte, ettől a kéziratos változatok többsége eltér, s általános „érzékeny dal” formában szerepel.

Ha csakugyan meg kell halnom

KAPROS JÁNOS ÉS MÁRKUS SAMU, Debretzenben fel-akasztott két Katonák' Életének rövid Le-írása, és NÓTÁJOK. (é. n. [1812 k.]), 1. sz.

A ponyvafüzet másik, azonos című kiadása: OSZK PNY 6.178. Talán ez utóbbi után, kisebb hibákkal közli BÉKÉS 1966, 20.

Az egyik kéziratos forrásban Murányi János énekeként említett szövegcsalád kritikai kiadása: RMKT XVIII/15, 97. sz., jegyzetek: 437–439.

Mutatók

Szómagyarázatok

Achilles – Akhilleusz, ógörög mitológiai hős, a trójai háború egyik vezére

Actaeon – Aktaión, ógörög mitológiai hős. Vadászata közben megleste a ruhátlan Artemisz istennőt, aki bosszúból szarvassá változtatta, s szétépette őt saját kutyáival

Adonis – Adónisz, görög mitológiai hős, aki szépségéről volt híres, ezzel istenek és istennők vonzalmát s haragját vonva magára

Aeneas – trójai királyfi, aki a város pusztulása után bujdosásra kényszerül, így vált Róka alapítójává (Vergilius: *Aeneis*). Szerelme, Dido karthágói királynő a távozó Aeneas miatt öngyilkosságot követett el.

aër – levegő (lat.)

Aethna – Etna, máig aktív tűzhányó Dél-Itáliában. A magyar nyelvű irodalomban Zrínyi Miklós (nála: Mongyibél, azaz Monte Bello) óta szereplő motívum

alabástrom – féldrágakő

Alcionus – Alküoné görög mitológiai királyné, akit férje, Keüx elvesztésekor az istenek könyörületből jégmadárrá változtattak, akárcsak férje holttestét

Apeles – Apellész, híres ógörög festő

apellál – hivatkozik

Apollo – Apollón (Phoibosz), Zeusznak Létótól, egy titán lányától született fia. A jóslatok, a jogrend és a törvény, a költészet és zene istene, később napisten

Áriadné – Adiadné, görög mitológiai királylány, akit Thészeusz szabadított ki Krétáról, a Minótauroszt nevé szörnyszülött bikaember fogságából

armális – nemeslevél

áspis – vipera

Ave – üdvöz légy! (lat.)

Bachus – Dionüszosz, a görög-római mitológiában a bor és mámor istene

basiliskus – baziliskusz, gyíkféle, mely állítólag pusztát tekintetével megbénítva áldozatait

bavarus – bajor (lat.)

Biblis – Büblisz, Büblisz, Kaunisz húga az antik mitológiában, aki beleszeretett bátyjába. Amikor az visszautasította szerelmét, könnyeiben felolvadva forrássá változott. A költészetben (Ovidius követve) a könnyeinek árával elborított szeretők motívumához kapcsolódik

cibere – ételsavanyító lé, a böjtös ételek „allegóriája”

Charon – Kharón, az alvilág révésze a görög-római mitológiában, aki a halottak lelkét átviszi a Sztüx folyón

Chloris – Khlórisz, nimfa a görög-római mitológiában. Egyesek szerint Flora istennővel azonos.

Cicero – Marcus Tullius Cicero (i. e. 106–43), római író, szónok és politikus

Confidentia – bátorság, önbizalom (lat.)

conjugista – a latin ragozással ismerkedő kisdíák

Cupido – Erósz, Ámor (gör.), a szerelem istennőjének, Venusnak kisleánya, akit szárnyakkal íjjal, nyíllal és tegezzel ábrázoltak, s vaknak, pajkosnak, ravasznak tartottak. A szerelem istene, átvitt értelemben: maga a szerelem

cenkris – mérges kígyó (lat. *cenchris*)

Daphnis – itt nem a vergiliusi pásztorról van szó (bár férfinévem említ a szöveg), hanem a mitológiai Daphné nimfáról, Péneiosz folyóisten lányáról, akit Apollón isten üldözött szerelmével, s menekülésében babérfává változott.

Diánna, Diána – Diana (Artemisz), a vadászat szűz istennője a görög-római mitológiában

Dido – Karthágó királynője, Aeneas kedvese, aki a királyfi távozásakor öngyilkosságot követett el

Dryades – Drüaszok, a fák lelkeiként továbbélő nimfák a görög mitológiában; olyan személyek, akik fákká változtak (Daphné, Meilai stb.)

Énéas – lásd *Aeneas*

Enoné – helyesen: Oinóné, nimfa az ógörög mitológiában. Parisz trójai királyfi szeretője volt, amikor az még királyi származásáról nem tudva pásztorként élt, s a látnoki képességű nimfa hiába próbálta őt visszatartani a palotába költöztétől. Később féltékeny lett a királyfi feleségére, Helenére, s a mítosz szerint az ő átká fogta meg Pariszt, aki az ostromló Philoktétész nyilától halálos sebet kapott. A sebesült harcos Oinónéhoz vitette magát, s bár a nimfa megtagadta a segítséget, de Parisz halála után felakasztotta magát.

Eolus – Aiólosz, a szelek istene a görög-római mitológiában

Esopus – *Aesopus* (*Aiszóposz*)

fátum – sors (lat.)

font – régi súlymérték, kb. 0,5 kg

Furiák – 1. a bosszúállás istennői a görög mitológiában; 2. átvitt értelemben: házsártos asszony

grácia – kegyelem (lat. *gratia*)

Hárpia – bajt, szerencsétlenséget hozó szárnyas, karmos asszonyi szörnyeteg a görög mitológiában; a veszekedős, házsártos asszony szinonimája

Hector – Hektór, trójai hős, Priamosz király és Hekabé fia, akit Akhilleusz megölt

instáll – esedezve kér, könyörög (lat.)

istráng – kötél, szij

Jáson – Iaszón görög mitológiai hős, az Argonauták vezetője, aki az aranygyapjúért a Krím-félszigetre, Kolkhiszba utazott, s Médea királylánnyal óvatlan szerelmi viszonyt is kezdeményezett

Józsafát – helyesen: Jozafát völgye, az utolsó ítélet és a legvégső harc feltételezett színhelye a Bibliában

Kána, Kánán – Kánaán, az ókori Izrael egyik, bőségéről ismert tartománya

kantus – női, ujjas felsőruha, amit esetenként önálló viseleti darabként (pongyola) is hordtak
Karácson hava – december
kárbunkulus – vörös színű drágakő
karmazsin – sötétpiros bőr vagy kelme
Káron – Kharón, az alvilág révése az antik mitológiában, ő szállítja át a lelkeket a Sztüx folyón
kláris – gyöngy
kovártély – kvártély, szállás (lat. *quarter*)
krajcár – aprópénz (ném. *Kreuzer*, ’keresztes’)
lárva – álarc (lat. *larva*)
laurus – babér(ág), a dicsőség jelképe (lat.)
Libia – az ókorban egész Afrikát így nevezték, pontosabban annak általuk ismert északi részét
Markalf – Salamon király mondabeli udvari bolondja
Márs – Mars, a rómaiak hadistene
Minerva – Pallasz Athénéé, a bölcsesség és a tudományok istennője a görög-római mitológiában
mondér – mundér, egyenruha
motolla – a házilag megfont fonal lemérésére és motringba rendezésére szolgáló eszköz. Két fajtája van: a kézi és a kerek.
műzsák – a művészetek és tudományok kilenc istennője a görög-római mitológiában
Nayades – najádok vagy naiaszok, a görög mitológiában azok a nimfák, akik folyók-patakok védelmezői
Nereydes – néreidák vagy néreiszek; ötven, tenger alatt élő, jóakarátú nimfa a görög mitológiában
nympha – nimfák, a görög-római mitológia kisebb istennői, akik jórészt természeti jelenségekhez kapcsolódnak
Orphoeus – Orpheus, a görög mitológia híres trák muzsikusa és költője, akinek éneke varázserővel bírt
Pallás – Pallasz Athénéé, a bölcsesség istennője a görög mitológiában
Párkák – moirák, a három mitológiai sorsistennő neve. Klothó az emberi élet fonalát fonja, Lakheszisz hozzá a szöszöt „ereszti”, tehát nyújtja, végül Atroposz vágja el.
Parus – Párosz, márványbányájáról híres görög sziget

Phoebus – Phoibosz (gör.), Apollón napisteni mellékneve az antik mitológiában

Phosphorus – Phoszphorosz, latin nevén Lucifer, a hajnalcsillag megszemélyesítője

politia – rendőrség

poltura – másfél krajcár értékű ezüstpénz a XVII–XVIII. században (lengyel)

Protheus – ógörög tengeristen, aki alakváltoztató képességéről nevezetes

Pyramus – Püramosz, babiloni mondahős, Thiszbéhez fűződő tragikus szerelméről Ovidius írt az *Átváltozásokban*

Sámson – nagy erejű bibliai hős Dán nemzetségéből, akinek a hajában volt az ereje. A filiszteusok ellen harcolt (Bír 13–16).

Sándor – IV. Alexandrosz, Nagy Sándor (i. e. 356–323), makedón király, az ókor egyik legeredményesebb hódítója és birodalomszervezője

sirén – szirén (valószínűleg még a XVIII. században is s-sel mondták). E mitológiai tengeri nimfák az énekükkel csábították magukhoz a gyanútlan hajósokat a mélybe; Homérosz *Odüsszeiá*-jában az ithakai király a hajó árbocához kötöztette magát, hogy nekik ellenálljon

skófiúm – arany- vagy ezüstszálas rátéthímezés, a régi magyar úri viseletek gyakori díszítőeleme

strázsál – örködik

suaecus – svájci (lat.)

Sylvanus – erdei istenség a római mitológiában

szaggat – vágynak valamire

szűk – ritka

Tantalus – Tantalosz, görög mitológiai személy, akinek földi bűneiért az Alvilágban a kielégítetlen éhség és szomjúság gyötrelmeit, a „tantaluszi kínokat” kell elviselnie

tászli – fodros, csipkés inggallér (ném.)

Theogenes – helyesen: Theagenes (Theagenész), Héliodórosz *Aithiopika* című szerelmes regényének férfi hőse, aki szerelméért, Kharikleiaért sokféle próbákat állt ki. A történetet a magyar olvasók elsősorban Czobor Mihály XVI. század végi verses parafrázisának átdolgozásban, Gyöngyösi István nyomán ismerték, ugyancsak füzetes kiadásból.

Théséus – Thészeusz, athéni királyfi a görög mitológiában; Ariadné megszabadítója a krétai Minotaurusz (bikaember) fogságából

Thetis – tengeri nimfa a görög mitológiában, Akhilleusz anyja

Thisbé, Thysbe – a babiloni Püramosz szerelme. Tragikus történetük szerint (melyet Ovidius is feldolgozott) egy titkos találkozás előtt a lány elmenekült a helyszínről, mert egy oroszlán támadt rá. A vadállat csak a fátylát tépte és vérezte össze, de a helyszíntre érkező fiú ennek nyomán halottnak hitte a lányt, s önkezeivel vetett véget életének. A visszatérő Thiszbé már csak halottként látta, s követte őt a túlvilágra.

Titius – Titüosz, görög mitológiai hős, Zeusz fia, akit azzal büntettek, hogy az Alvilágban egy sziklához láncolva minden éjjel keselyűk kitépjk a máját, ami másnapra újra kinő. A vég nélküli szenvedés szimbóluma.

Tóbiás – bibliai ifjú, Tóbit fia, akit az Úr saját, megvakult apja és egy ismeretlen, bűnös asszony megmentőjeként szemelt ki, s Rafael arkangyal vezetésével gyógyítójukká tette őt (Tóbiás könyve)

Vale – Isten hozzád! (lat.)

Venus – Aphrodité, a szerelem és a szépség istennője a görög-római mitológiában. A régebbi és a XVIII. századi magyar nyelvű szövegekben még jórészt *s*-sel mondták, erre utal az egyik ének kezdősorának belső ríme: „Átkozott Vénus, tőlem messze fuss”.

vexás – itt: küzdelmes (viadal)

vígan, viganó – egybeszabott női ruha, új divatcikk a XVIII. század végén

Vulkánus – Vulcanus, Héphaisztosz sánta görög-római kovácsisten, Venus férje

Forrásjegyzék

- A' FÁRAHÓ MARADÉKINAK KESERVES PANASZAI. *és más*
EGYNEHÁNY DALLOK (é. n., [1780 k.]) OSZK 820.795 – 37, 38
- A' GYENGE IFJÚSÁG' DALLOS DALLAI. *Avagy: DINNOM*
DÁNNOMNAK. (é. n.) OSZK PNY 3.127 – 76–78
- A' LEGÚJABB FRANCZIA MARS (é. n., [1814 k.]) OSZK PNY 6.321
– 99, 100
- A' LEGUJJABB FRANTZIA MARS, KÉT SZÉP SZOMORÚ VILÁGI
DALLOKKAL. (é. n. [1810-es évek]) OSZK 820.799 – 125
- A' RÉGI, ÉS A' MÁI FONYÓK HISTÓRIAJA (é. n.) OSZK 190.547/8
– 75
- A' SZÁNTÓ-EMBER ÉNEKES DALLAI, ES A' MOHÁTS MEZEI
SIRALOM (é. n., [1780]) OSZK PNY 2.956 – 108, 111
- AZ ALFÖLDRE MENENDŐ ANGYAL BANDI NOTÁJA. (é. n.)
OSZK 803.101 – 85–89
- DALLOK (é. n., [1780 után]) OSZK 821.144 – 43–47
- FÉRJHEZ MENENDŐ LEÁNYOK' DALJAI (é. n. [1790-es évek])
OSZK 820.777 – 121
- Három szép új SZOMORÚ ÉNEKEK (é. n. [1761]) OSZK PNY 2.875
– 8, 104
- Három Szép Uj VILAGI ÉNEKEK (1768) OSZK PNY 2.882 – 14–16
- Három új VILAGI ÉNEKEK (1768) OSZK PNY 690 – 17, 18

- HÁROM ÚJDONNANÚJ VILÁGI ÉNEKEK** (é. n., [1810-es évek]) Prága, Národní Knihovna, Kubelík-Széll-hagyaték, ponyvakolligátum Nr. 17. – 98
- HAT ÚJDONON ÚJ VILÁGI ÉNEKEK** (é. n.) Prága, NK, Kubelík-Széll-gyűjtemény, kolligátum 19. sz. – 83, 84
- HAT VÍDÁM NÓTÁK** (é. n. [1792]) Kolozsvár, Akad. Kvt. R 128934 – 57, 114
- IGEN SZÉP TANGREDUS HISTORIA** (1751) Kolozsvár, Akadémiai Kvt. R 121124 – 1, 2
- KAPROS JÁNOS ÉS MÁRKUS SAMU, Debretzenben fel-akasztott két Katonák' Életének rövid Le-írása, és NÓTÁJOK.** (é. n. [1812 k.]) OSZK PNY 742 – 126
- KESERGŐ SZÍVEKNEK SZOMORÚ ÉNEKEI** (1791) OSZK 819.066 – 118–120
- KESERVERESSEN KESERGŐ IGEN IGEN SZÉP SZEBBNÉL SZEB' NÉGY ÉNEKEK.** (é. n., [1780–90-es évek]) Kolozsvár, Akad. Kvt. R 128945 – 116, 117
- KÉT HISTÓRIA, EGGY DAL. VÉN KOFÁÉ, NÁNÁSIÉ. A' GYENGE SZÜZEKÉVEL EGGYÜTT.** (é. n., [1780-as évek]) OSZK 820.779 – 34, 110
- KINTYETS KIMPENYESTY Ku GLAZURJ RUMUNYESTY...** (1768). Kolozsvár, Akadémiai Kvt. C. R. V. 574. 142 IV – 19–21, 105
- LEG-IS LEG-ÚJABB NÉGY VILÁGI ÉNEKEK.** (1813. Szent Jakab havának 30. napján). Prága, NK, Kubelík-Széll gyűjt., kolligátum 20. sz. – 91, 92
- LEG-IS LEG-ÚJABB NÉGY VILÁGI ÉNEKEK.** (é. n., [1810 k.]) OSZK PNY 2.926 – 90
- LEG-IS LEG-ÚJABB PETRI GUJÁS NÓTÁJI.** (é. n.) OSZK PNY 2.948 – 58–60, 79
- MEZEI JUHÁSZ DALLOK** (é. n.) OSZK 820.788 – 115
- Múlatságos Világi ÉNEKEK** (1769) OSZK PNY 691 – 23–26, 106, 107
- Múlatságos Világi ÉNEKEK** (1790) OSZK PNY 709 – 52–55
- Négy mulatságos világi ÉNEKEK A' hervafztó Szeretetről** (é. n., [1760-as évek]) OSZK PNY 2.928 – 30–33
- Négy fzés Uj VILÁGI ÉNEKEK A' SZERELMES CUPIDÓNAK Állandósága után való állhatatlanságáról** [1762 k.] OSZK PNY 2.932 – 9–12

NEGY SZEP UJ VILÁGI ÉNEKEK (1784) OSZK PNY 1.654 – 109
 Négy új Világi ÉNEKEK (é. n. [1765]) Buda, Landerer Ferentz Leopold; OSZK PNY 2.935 – 13
 NÉGY ÚJ VILÁGI ÉNEKEK. (é. n. [1800 k.]) OSZK 820.839 – 123, 124
 NÉGY ÚJDONNAN ÚJ VILÁGI ÉNEKEK (é. n. [1784]) OSZK PNY 2.950 – 36
 Négy válogatott Világi ÉNEKEK (é. n., [1810-es évek]. Prága, Národní knihovna, Kubelík-Széll-gyűjt. kolligátum, 5. sz. – 93, 94
 ÖT IGEN-IGEN SZÉP VILÁGI DALLOS, AVAGY NÓTÁS ÉNEKEK (é. n.) Kolozsvár, Akad. Kvt. R 128946 – 39–42
 ÖT KÜLÖMB-FÉLE SZÉP VÍGSÁGOS 'S MÓDOS VILÁGI DALLOKNAK LE-IRÁSA (é. n., [1790-es évek]), OSZK PNY 2.952 – 56
 Öt Szép új VILÁGI ÉNEKEK (é. n., [1790-es évek]) OSZK PNY 2.941 – 48–51
 ÖT ÚJ. ÉNEKEK (1797) OSZK PNY 3.014 – 72, 73, 122
 ÖT ÚJDONON ÚJ VILÁGI ÉNEKEK (é. n.) OSZK PNY 2.942 – 80–82
 ÖT VILÁGI ÉNEKEK (é. n.) OSZK 820.837 – 74
 SENKI PÁLNAK SZABADÚLÓ LEVELE, ÉS NEVEZETES TANÚLT MESTERSÉGE. ÉS SZÉP HÁROM VILÁGI ÉNEKEK [1814]; OSZK PNY 3.134 – 95–97
 SZÉP DALLOS DINNOM DÁNNOMOK (1792) OSZK 819.058, Aran-ka György kolligátuma – 64–71
 Szép három új VILÁGI ÉNEKEK (1760) OSZK PNY 2.861 – 5–7
 Szép három ÚJ VILÁGI ÉNEKEK (é. n. [1770 k.]) OSZK PNY 712 – 35
 Szép két új SZOMORÚ ÉNEKEK (1785) OSZK 817.745 – 112
 Szép négy új VILÁGI ÉNEKEK (é. n., [1750-es évek]) OSZK PNY 2.946 – 3, 4
 Szép négy új VILÁGI ÉNEKEK (é. n., [1760-as évek]) OSZK PNY 2.958 – 22, 27, 28, 29
 SZÍVREHATÓ DALLOK (1818) OSZK 821.145 – 101–103
 SZÜZ LEÁNYOK' DALLAJI (1790) Kolozsvár, Akad. Kvt. R 128937 – 113
 Új VILÁGI ÉNEKEK (é. n., 1800 után) OSZK PNY 723 – 61–63.

Bibliográfia

- BARTHA 1935** BARTHA Dénes, *A XVIII. század magyar dallamai: Énekelt versek a magyar kollégiumok diák-melodiáriumaiból (1770–1800)*. Budapest: Magyar Tudományos Akadémia, 1935.
- BARTHA–KISS J. 1953** Ötödfélszáz énekek: Pálóczi Horváth Ádám dalgyűjteménye az 1813. évből. Kritikai kiadás, jegyzetekkel. Sajtó alá rendezte BARTHA Dénes és KISS József. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1953.
- BÉKÉS 1966** BÉKÉS István. *Magyar ponyva pitaval. A XVIII. század végétől a XX. század kezdetéig*. Budapest: Minerva, 1966.
- BRTÁŇ 1961** BRTÁŇ, Rudo. „Adalék a szlovák és magyar népies műdal történetéhez”, *Irodalomtörténeti Közlemények* 65 (1961): 216–219.
- CsÖRSZ 2014** CsÖRSZ Rumen István. „»Bujdosom szoros utakon«: A régi magyar bujdosóénekek poétikája”. In *Doromb: Közköltészeti tanulmányok* 3. Szerkesztő CsÖRSZ Rumen István, 139–185. Budapest: Reciti, 2014.
- CsÖRSZ 2016** CsÖRSZ Rumen István. *A kesergő nimfától a fonóházi dalokig: Közköltészeti hatások a magyar irodalomban*. Irodalomtudomány és kritika. Tanulmányok. Budapest: Universitas Kiadó, 2016.

- CSÖRSZ 2017** Csörsz Rumen István. „Kompozíciós elvek a XVIII. századi magyar világi ponyvaköltészetben”. In *Doromb: Közköltészeti tanulmányok* 5. Szerkesztette Csörsz Rumen István. 65–100. Budapest: Reciti, 2017.
- CSÖRSZ–SZILÁGYI 2016** Csörsz Rumen István – SZILÁGYI N. Zsuzsa. „Kintyets kimpenyesty (1768): Egy román–magyar verses ponyva tanulságai”. In *Nunquam autores, semper interpretes: A magyarországi fordításirodalom a 18. században*. Szerkesztette LENGYEL Réka. 69–93. Budapest: MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Irodalomtudományi Intézet, 2016.
- DUKKON 2003** DUKKON Ágnes. *Régi magyarországi kalendáriumok európai háttérben*. Budapest: ELTE Eötvös Kiadó, 2003.
- GÁLOS 1939** GÁLOS Rezső. „Kuruckori versek szerzői”, *Irodalomtörténeti Közlemények* 49 (1939): 294.
- Haja, haja** Haja, haja virágom. Virágénekek SZABÓ T. Attila gondozásában és bevezetőjével. Sajtó alá rendezte és a CD-mellékletet szerkesztette Csörsz Rumen István. Kolozsvár: Kriterion Könyvkiadó, 2007.
- KÜLLŐS 1992** KÜLLŐS Imola. „Kivégzés előtti búcsúénekek. (Latorköltészet és betyárfolklor I.)”, *Irodalomtörténeti Közlemények* 116 (1992): 616–632.
- KÜLLŐS 2004** KÜLLŐS Imola. *Közköltészet és népköltészet: A XVII–XIX. századi magyar világi közköltészet összehasonlító műfaj-, szűzsé- és motívumtörténeti vizsgálata*. Szó-hagyomány. Budapest: L'Harmattan Kiadó, 2004.
- KÜLLŐS 2012** KÜLLŐS Imola. *Közkézen, közszájon, köztudatban: Folklorisztikai tanulmányok*. Budapest: Akadémiai Kiadó, 2012.
- KÜLLŐS 2018** *Világi énekek és versek B. P. 1800. Forráskiadás*. Sajtó alá rendezte KÜLLŐS Imola. ReTextum. Budapest: Reciti Kiadó, 2018.
- MIKOS 2010** MIKOS Éva. *Árpád pajzsa. A magyar honfoglalás-hagyomány megszerkesztése és népszerűsítése a XVIII–XIX. században*. Szó-hagyomány. Budapest, L'Harmattan Kiadó, 2010.
- ORBÁN–CSÖRSZ 2016** ORBÁN János – CSÖRSZ Rumen István. „Kéziratok és nyomtatványok egy marosvásárhelyi kereskedőház boltozatából”, *Lymbus: Magyarságtudományi Forrásközlemények*, 2016, 275–314.

- POGÁNY 1959** POGÁNY Péter. *Folklór és irodalom kölcsönhatása a régi váci nyomda működése nyomán (1770–1823). I. Vásári ponyvairatok (A nyomda történetével és kutatási módszertanulmánnyal).* Irodalomtörténeti füzetek 24. Budapest: Akadémiai Kiadó–Magyar Tudományos Akadémia Irodalomtudományi Intézete, 1959.
- POGÁNY 1978** POGÁNY Péter. *A magyar ponyva tüköre.* Budapest: Magyar Helikon, 1978.
- POGÁNY 1983** *Riadj magyar! 1848–1849 fametszetes ponyvái, csatakrónikái.* Kiadta POGÁNY Péter. Magyar Hírmondó. Budapest: Magvető Kiadó, 1983.
- POPA 2004** *Cântece câmpenești cu glasuri rumânești: Cluj, 1768.* Îngr., pref. POPA, Mircea. Cluj-Napoca: Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea – Culturii Tradiționale, 2008.
- RMKT XVII.** Régi Magyar Költők Tára, XVII. század
3. *Szerelmi és lakodalmi versek.* Sajtó alá rendezte STOLL Béla. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1961.
 10. *Az 1660-as évek költészete.* Sajtó alá rendezte VARGA Imre. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1981.
 14. *Énekek és versek (1686–1700).* Sajtó alá rendezte JANKOVICS József [és STOLL Béla]. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1991.
- RMKT XVIII.** Régi Magyar Költők Tára, XVIII. század.
4. *Közköltészet 1.: Mulattatók.* Sajtó alá rendezte KÜLLŐS Imola, munkatárs Csörsz Rumen István. Budapest: Balassi Kiadó, 2000.
 7. *AMADE László Versei.* Sajtó alá rendezte SCHILLER Erzsébet és AJKAY Alinka. Budapest: Balassi Kiadó, 2004.
 8. *Közköltészet 2.: Társasági és lakodalmi költészet.* Sajtó alá rendezte Csörsz Rumen István és KÜLLŐS Imola. Budapest: Universitas Kiadó, 2006.
 14. *Közköltészet 3/A: Történelem és társadalom.* Sajtó alá rendezte Csörsz Rumen István és KÜLLŐS Imola. Budapest: Universitas Kiadó–Editio Princeps Kiadó, 2013.
 15. *Közköltészet 3/B: Közerkölcs és egyéni sors.* Sajtó alá rendezte Csörsz Rumen István és KÜLLŐS Imola. Budapest: Universitas Kiadó, 2015.
- STOLL 1956** *Virágénekek és mulatónóták XVII–XVIII. század.* Válogatta STOLL Béla. Magyar Könyvtár. Budapest: Magvető Könyvkiadó, 1956.

- STOLL 2002** STOLL Béla. *A magyar kéziratos énekeskönyvek és versgyűjtemények bibliográfiája (1542–1840)*. 2., jav., bőv. kiadás. Budapest: Balassi Kiadó, 2002. (hivatkozás: STOLL + tételszám)
- SZIRMAY 2008** SZIRMAY Antal. *Magyarország szóképekben (Hungária in parabolis)*. Fordította VIETÓRISZ József. Sajtó alá rendezte Csörsz Rumen István. Téka. Kolozsvár: Kriterion Könyvkiadó, 2008.
- THALY 1964** THALY Kálmán. *Régi magyar vitézi énekek és elegyes dalok I–II*. Pest: 1864.
- THALY 1872** THALY Kálmán. *Adalékok a Thököly- és Rákóczi-kor irodalomtörténetéhez*. 1–2. köt. Pest: Ráth Mór, 1872.
- TÓTH 2015** TÓTH Arnold. *Vőfélykönyvek és vőfélyversek a 19. században: Kéziratos vőfélykönyvek Északkelet-Magyarországon*. Officina Musei 22. Miskolc: Herman Ottó Múzeum, 2015.
- TÜSKÉS–KNAPP 2002** TÜSKÉS Gábor. „Vallásos ponyvanyomtatványok a XVIII. században” In Tüskés Gábor, KNAPP Éva. *Az egyházi irodalom műfjai a XVII–XVIII. században*. Irodalomtörténeti füzetek 151. 235–266. Budapest: Argumentum Kiadó, 2002.
- VERSÉNYI 1914** *Szíveket Újító Bokréta. XVIII. évszázbeli dalgyűjtemény*. Kiadja VERSÉNYI György. Régi magyar könyvtár 35. Budapest: Magyar Tudományos Akadémia, 1914. Elektronikus változat: sajtó alá rendezte LABÁDI Gergely, <http://mek.niif.hu/00200/00234/html/index.htm>

Kezdősormutató

incipit	lapszám	jegyzet
80. A cseresnye érik	138	240
42. A szerelem oly lép	90	224
76. A violát akkor szedik	135	238
3. Aetnához hasonló szívem, mert nagy szeretettel ég	23	211
12. Ah, jaj, mit látok, szememmel mit szemlélek	38	214
45. Állj előmbe, rózsám, hadd búcsúzzam tőled	94	226
79. Állj meg, rózsám, egy szóra	137	239
97. Álnok Siren, nem hallgatom már család énekedet	157	245
26. Ámbár szerettem s néked szenteltem, te tudod, az én életemet	63	218
50. Ambrosiánál édesb a szerelem	100	228
52. Ámornak lángjával	105	229

incipit	lapszám	jegyzet
93. Amott sétál egy szép dáma	152	244
72. Árva szívem nyögésit	128	237
59. Asszonyanyám, adj inget rám	116	231
11. Átkozott Vénus, tőlem messze fuss	37	214
51. Bár Diána szívesen	103	228
86. Be szépen ég ez a gyertya	144	242
110. Becsületemet elejtém	178	250
57. Bezzeg van Bács vármegyében	112	230
29. Bizony igaz, nehéz dolog úgy élni	67	219
39. Bodrog partján nevededett tulipán	86	223
121. Boldogtalan sorsa siralmas éltémnek (I)	200	255
124. Boldogtalan sorsa siralmas éltémnek (II)	205	256
9. Boldogtalan vagyok, mert kínaim nagyok	33	213
15. Bolondság volt nádhoz bízni	44	215
104. Búban én életem, siralomban habzik	168	248
35. Búbánattal beborít s szomorít a víg szerelem	80	222
82. Budáról jön most a posta	140	240
119. Búm sűrű ködjéből	196	254
28. Búsul szívem éretted	66	219
78. Csak a' nékem keserves	137	239
37. Csendes patak folydogál	85	222
71. Élek újra, napom derült	127	236
85. Elhúzták a takarodót nyolc órára	143	241
90. Elment a tyúk vándorlani	145	243
7. Elmentem volt tőled, szívem	30	212
60. Én vagyok a halászlegény	117	232
100. Esküszöm, szép Rózsa, hidd el	162	246

incipit	lapszám	jegyzet
58. Este késő ne járj hozzám	114	231
103. Eszembe jutsz, és a gyenge érzés	166	247
53. Fáj, fáj, fáj, de mit tudok tenni	106	229
62. Fáj, fáj, fáj, fáj, fáj a szívem, fáj	118	232
125. Felnyitnám már bús szívemnek	207	256
69. Gondolatim, szűnjetek	125	236
81. Gyászos napom siratom	139	240
41. Gyors kereken forgó világ tündérése	88	224
126. Ha csakugyan meg kell halnom	208	257
47. Ha keressz nálam állandóságot	96	227
91. Ha nem ösmértelek volna	148	244
114. Habok közt evezek	189	252
89. Haja, haja, magam raja	145	243
102. Halavány hold bús világa	165	247
67. Házamhoz tanult egy fecske	123	235
115. Hervad szívem s árad naponként bánatom	190	252
99. Hold, mely szépen világítsz te a csillagos kék égről	160	246
109. Ideje bujdosásimnak	175	249
111. Ifjúság virágát, legénység szabadságát	181	251
13. Ifjúság, mint sólyom madár	41	214
4. Igéd szerént én is bízik	24	212
61. Ím, tehát ez a szerelem	118	232
122. Induljatok, föld és egek, versemre	201	255
49. Isten hozzád, kedves NN, úri szép lakóhelyem	98	228

incipit	lapszám	jegyzet
56. Isten hozzád, Magyarország	110	230
24. Jaj már nékem, mert szeretlek, s ki nem merem mondani	61	218
113. Jaj nékem szegénynek, árva idegennek	185	251
20. Jaj, hogy kell jelentenem	52	217
106. Jaj, kínomat ki nem beszélhetem	170	248
116. Jaj, mely szerencsétlen időre jutottam	191	253
65. Katonaéletet sok legény kerüli	121	234
63. Kedves angyalom, mint vérzett	120	233
73. Kegyes tavasz, rózsámat	129	237
88. Kertemben van egy fa	145	243
54. Keseredett lelkem sír	107	229
120. Kesergő szívemre nagy fájdalom szállott	198	254
8. Ki-ki mit szeret, kedves az annál	32	213
98. Kis viola, szép virágom	159	246
68. Kisütött a nap sugára	124	235
92. Komáromból jön az eső	150	244
40. Kuku, kuku, kukucskám	87	224
123. Látom, életem veszendő	203	255
27. Még vagyok hív szolgád, kegyességed rabja	65	219
34. Megégett Rácország	79	221
46. Menj el, édes fecském, violám köszöntsed	95	226
83. Menj szeretőm ablakára	141	240
101. Mindeneknek alkotója, tekénts meg ínségemet	163	247
14. Mint gerlice madár, ki társától elvál	42	214

incipit	lapszám	jegyzet
117. Mit búsulsz, kenyeres, midőn semmit sincsen	193	253
95. Mit jársz, mit háborgatsz?	155	245
30. Mit kesergesz, szerelmes	69	220
31. Nagy munka a szíven erőszakot tenni	73	220
94. Nehezen esik szívemnek	153	244
77. Nem adnák e világért	136	238
55. Nem kívánok mást, csak halálomat	108	229
18. Ne vess bár most életednek vígan folyó napjain	48	216
2. Nyughatatlankodom s törődöm magamban	21	211
16. Ó, én reménytelen, igen szerencsétlen, szegény árva életem	45	215
96. Ó, fájdalom, fájdalom	156	245
118. Ó, jaj, porrá váló és elmúló éltém	194	253
36. Ó, kegyetlen fátum	83	222
1. Ó, mely keservesek én eltölt napjaim	19	211
84. Peti, Peti, mit csináltál	142	241
75. Philosten mint Florentinát	133	238
64. Ritka búza, ritka	121	233
33. Sebes szívem, ó, mint örül	77	221
66. Sír az egyik szemem, a másik könyvezik	122	235
108. Siralmas volt nékem	173	249
112. Siralomnak, fájdalomnak völgyében kesergek	182	251
32. Sok az elme hánykódása	74	220
19. Sok isteneket tisztelhet	50	216
107. Szánom gyászos éltemet	171	249

incipit	lapszám	jegyzet
70. Szebb vagy, rózsám, Diánnánál	127	236
74. Szeress engem, édes rózsám, én is szeretlek	132	237
87. Szeret engem Elek János	144	242
10. Szeretet fájdalommal jár	35	213
43. Szomorú már nékem járásom- kelésem	91	224
25. Te szép személyed óhajtom	62	218
21. Tekints rám, fényes csillagom	57	217
38. Torna vármegyében születtem	86	223
44. Vajha kimondhatnám kínját én szívemnek	93	225
22. Vajon nyiladat ellenem miért célzod, Cupido	58	217
6. Vale, szívem, én szerelmem, vale, édes kegyesem	27	212
23. Való nehéz megválásom	60	218
17. Vidámságát szívemnek	46	215
48. Vigassága e világnak még tőlem el nem múlik	97	227
105. Világ elejiben támasztom ügyemet	169	248
5. Vulkánus itten üss tüzet frissen	26	212

Címmutató

Az esküvés	100
Egy elkeseredett szívnek szívre ható panasza, midőn kedvesétől végbúcsút vett	94
Egy szerencsétlen asszonynak siralmas énekje, melyben az ő férjhez menését kesergette ekképpen	113
Igen keserves ária	115
Magyar ének keserves magyar nótára, melyben aki az, sirassa magát	105
Más ének magyar nótára, melyben a legény búcsúzik, a leány vagy asszony marasztja, egymásnak felelvén	20
Más igen szép új ének	122
Nánási versei	110
Rá-rá-adás	117
Szerelmes szívnek aggódási	61
Szívéllesztő orvosság	21
Szomorú dall	125
Szomorú világi ének	99

Nótajelzések

Drága kincsem, galambocskám, csikóbőrös kulacsotskám	98
Elesett a lúd a jégen	63
Gyászban járok, míg élek	18
Hogyha merném búsítani	49
Hol vagytok, Pegasus, [Parnassus leányi]	104, 118
Keserves magyar nótára [...]	105
Lengyel nótára	48, 107
Magyar nótára	20
Megjelentem panaszzimat	109
Mennyei nagy felség	119
Ne szomorkodj, légy vég	80
Ó, jaj szívemnek	12
Oláh nótára	19
Palatinusi nóta [azon palatinusi nótára]	72, 73
Senki ne nevéssen rajtam	17
Vale mundi lusum satis	112
Vale, szívem, szép szerelmem	7
Vígan élem világom, míg virít [ifjúságom]	81

Magyar világi ponyva-irodalom 1700–1820

I. Lírai dalok és versek

Vajon miért van szükség a vegyes minőség ellenére a régi, XVIII–XIX. századi ponyvaszövegek mai, összegyűjtött kiadására? E művek többsége ma csak az eredeti forrásokon elérhető, pedig stílus- és művelődéstörténeti jelentőségük vitathatatlan, s néha a magyar közköltészet kiemelkedő teljesítményei közé sorolhatók.

A négy kötetre tervezett sorozat első darabja a lírai műfajokból válogat, azon belül is a szerelmi és a keserves (bujdosó, panaszdal stb.) versekből-dalokból. A Régi magyar költők tára XVIII. századi sorozatában a szerelmi kötetek csak évekkel később következnek, s ezek elkészültéig is fontosnak látom, hogy a kutatók könnyen hozzáférhessenek néhány fontos, ponyván terjedő szöveghez. Köteink ezért az egyetemi irodalom- és néprajzoktatásnak egyaránt jól használható segédletei lehetnek.

